

«ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ»
ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
Ε.Ε.Λ.
2024

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
ΕΤΟΣ 34ο • ΤΕΥΧΟΣ 187 • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2025

Εορτασμός Κοιμήσεως Θεοτόκου
85η Επέτειος Τορπιλισμού του Καταδρομικού ΕΛΛΗ

Χρόνια πολλά σε όλους
Η Παναγία σκέπει της Πατρίδας μας

Θαλασσινοί Αποηχοί

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΠΝ ΚΑΙ ΛΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 187 • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2025

ISSN 1105-6779

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Ένωση Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού

Ι. Παπαρηγοπούλου & Π.Π. Γερμανού,

Πλατεία Κλαυθμώνος 105 61 Αθήνα

www.eaan.gr

Τηλ: 210 33.10.430 - 210 33.10.431

e-mail: info@eaan.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Αντιναύαρχος ε.α. **ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΕΡΟΥΚΗΣ** ΠΝ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ

ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΝΠΔΔ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Πλοίαρχος (Ε) ε.α. **Γρηγόριος Γεωργακόπουλος** ΠΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ναύαρχος ε.α. **Θεόδωρος Φουστάνος** ΛΣ

Υποναύαρχος ε.α. **Συμεών Κωνσταντινίδης** ΠΝ

Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α. **Αναστάσιος Βυτινίδης** ΠΝ

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΣΤΑ ΜΕΛΗ ΕΑΑΝ

Τιμή τεύχους: 4 €

Ετήσια συνδρομή: 24 €

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ

Κ. Πλέτσας Ζ. Κάρδαρη Ο.Ε.

Χαρ. Τρικούπη 107, 114 73 Αθήνα

τηλ: 210 36 07 132, 210 38 20 148

e-mail: info@typografio.gr

Copyright: © ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΙ ΑΠΟΗΧΟΙ

Το τεύχος αυτό περιέχει
πληροφορίες, σχόλια και ειδήσεις
μέχρι 28/08/2025

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις
προσωπικές απόψεις των συντακτών τους
και σε καμμία περίπτωση δεν δεσμεύουν
την ΕΑΑΝ

φωτό εξώφυλλου εισημμένη στις 20 Ιουλίου 2025 από το:
<https://hellenicnavy.gr/category/enimerosi/teleftaia-nea-deltia-typou/>

Περιεχόμενα

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ Θέματα

Η Α' Οικουμενική Σύνοδος 3

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτη π. Ἱερωνύμου Φράγκου

ΔΕΛΤΙΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Επίκαιρα Θέματα

• Ανασκόπηση των γεγονότων 4

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ Ιστορικά

• Καλοκαιρινές αποδράσεις και Ιστορία 5

Του Αντιναυάρχου Δημητρίου Λισμάνη ΠΝ

• Ακρίτες και Προνοιάρχοι: Η κατοχή γης ως παράγοντας
άμυνας στο Βυζάντιο 8

Του Πλωτάρχη (Ο) Παναγιώτη Γέροντα ΠΝ

• Η ναυμαχία της Ναυπάκτου το 1571. Αναψηλάφηση,
όψεις και συμπεράσματα (Μέρος Β')

Του Ανθυποπλοιάρχου (Ε) Μιχαήλ Κατσικαρέλη ΠΝ

• Η ΥΔΡΑ ακολουθεί τα ΨΑΡΑ 14

Του Αδάμ Γερ. Στεφανάδη, Δικηγόρου-Συγγραφέως

• Τορπιλισμός ιταλικού Αντιτορπιλικού «CALATAFIMI» από το
Υποβρύχιο «ΠΙΠΙΝΟΣ» στο Καρλόβασι της Σάμου,
9 Αυγούστου 1944 19

Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού, Τμήμα Ναυτικής Ιστορίας και Περιοδικών

• Η Ευρωπαϊκή Χωρική Θάλασσα και η Αποκλειστική
Οικονομική Ζώνη 25

Του Αντιναυάρχου Κωνσταντίνου Βαρβαρέσσου ΠΝ

• Η τακτική μάχης των ιστιοφόρων πλοίων κατά τον 19ο αιώνα
και την Ελληνική Επανάσταση του 1821 (Μέρος Β')

Του Ανθυποπλοιάρχου (Ε) Βλάσιου Οικονόμου ΠΝ

• Έλεγχος και δικαιοσύνη 31

Του Ναυάρχου Χρήστου Λυμπέρη ΠΝ

• Ναυμαχία Κατακόλου (30 Σεπτεμβρίου 1821) Μέρος Γ' 32

Του Νίκου Ασημακόπουλου, Ιστορικού

• Τουρκική ιστορία και Ελληνισμός 35

Του Υποναυάρχου Δημητρίου Β. Ζαμπίκου Λ.Σ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ Κοινωνικά

Ο Πρίγκιπας και ο Γλάρος 37

Της Πλωτάρχη Ανδριανής Διαμάντη ΠΝ

• Η αδιάλειπτη τιμή της Αποστολικής Εκκλησίας στο πρόσωπο
της Θεοτόκου και η Θεομητορική εορτή της Κοιμήσεως 39

Του Υποπλοιάρχου (Ε) Ευάγγελου Κωστή ΠΝ

Ιατρικά θέματα

• Διαφραγματοκήλη και Γαστροοισοφαγική Παλινδρόμηση:
Δυο συχνές παθολογικές καταστάσεις του

ανωτέρου πεπτικού συστήματος 41

Του Δρ Ιωάννη Αλεβιζάκη, Χειρουργού, NNA

ΕΠΙΚΑΙΡΟ ΚΕΝΤΡΙ

ΟΜΙΛΙΑ

• Το Κίνημα του Ναυτικού του Μαΐου του 1973 45

Του Αντιναυάρχου Γ. Δεμέστιχα ε.α. ΠΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΣ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ἡ Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτη π. Ἱερωνύμου Φράγκου

Οἱ αἵρέσεις στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τάραξαν τὶς συνειδήσεις τῶν πιστῶν καὶ ἀπειλήσαν τὴν ἐνότητά της. Ἡ αἵρεση παράγεται ἀπὸ τὸ ρῆμα αἰρέω – αἰρῶ ποὺ σημαίνει διαλέγω, ἐπιλέγω κάτι διαφορετικὸ ἀπὸ ὅ,τι ἡ ὀρθόδοξη παράδοση παρέλαβε, ἀκολουθεῖ καὶ διδάσκει καὶ ἐμμένει σ' αὐτό. Μὲ αὐτὴν τὴν ἐπιλογή οἱ αἱρετικοὶ ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τὴν δογματικὴ διδασκαλία καὶ τὴν πίστη τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὶς αἵρέσεις καθιέρωσε τὸ θεσμὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Μία Σύνοδος ἀναγνωρίζεται ὡς Οἰκουμενικὴ ὄχι μόνο ἀπὸ τὴ μεγάλη συγκέντρωση ἐπισκόπων σ' αὐτὴν ἀλλὰ χάρις στὴν ἀποδοχὴ τῶν ἀποφάσεων της ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Στὸ Βυζάντιο τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους τὶς συγκαλοῦσε ὁ αὐτοκράτορας μὲ ἐπιστολές – διατάγματα, στὰ ὁποῖα ὀριζε καὶ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐπισκόπων ποὺ θὰ συμμετεῖχαν ἀπὸ κάθε ἐπαρχία.

Μία ἀπὸ τὶς πρώτες καὶ μεγαλύτερες αἵρέσεις στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας ἦταν ὁ Ἀρειανισμὸς. Ὑπῆρξε προϊόν τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν τοῦ πρεσβυτέρου τῆς Ἀλεξάνδρειας Ἀρείου, ὁ ὁποῖος διακήρυξε ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι «ὁμοούσιος» μὲ τὸν Πατέρα ἀλλὰ κτίσμα Του. Ὁ Ἀρειανισμὸς ὅταν ἀρνεῖται τὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ, ἀπορρίπτει καὶ τὸ ἀπολυτρωτικὸ Του ἔργο. Ὁ ἄνθρωπος κατὰ συνέπεια, παραμένει δέσμιος τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, ἀφοῦ ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι, σύμφωνα μὲ τὸν Ἀρειο, Θεὸς καὶ ἄρα δὲν μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει τὸν ἄνθρωπο σὲ κοινωνία μὲ τὸν Θεὸ καὶ στὴ σωτηρία.

Ἡ Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συγκλήθηκε στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας ἀπὸ τὸν Μάιο μέχρι καὶ τὸν Ἰούνιο τοῦ 325 μ.Χ. Σ' αὐτὴν παρέστη ὁ αὐτοκράτορας καὶ περὶ τοὺς 270 ἐπισκόπους. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς παρόντες ἐπισκόπους ἦταν ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ καὶ μόνο πέντε ἀπὸ τὴ Δύση. Τῶν Ἀρειανῶν προεξῆρχε ὁ Νικομηδεῖας Εὐσέβιος. Στους Ὀρθοδόξους ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος, ὁ Ἀντιοχείας Εὐστάθιος καὶ ὁ Ὅσιος Κορδοῦης. Κοινὸς πρόεδρος ἦταν ὁ αὐτοκράτορας.

Ἐξέχουσα μορφή κατὰ τὴ Σύνοδο ὑπῆρξε ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος παρευρισκόταν μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ γραμματέα, συνοδὸς τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρου. Συμετεῖχε στίς θεολογικὲς συζητήσεις

Ἡ Σύνοδος τῶν Ἁγίων Πατέρων
Φορητὴ εἰκόνα ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Θεράποντος Θεσσαλονίκης.
Ἔργο Ἀδελφῶν Παχυμαίων, Ἁγίου Ὁρός.

καὶ ἀντιμετώπισε τὸν Ἀρειο, τονίζοντας ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ «Ὁμοούσιος» μὲ τὸν Πατέρα δηλαδὴ ἀληθινὸς Θεός.

Ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καταδίκασε τὸν Ἀρειο καὶ τὴ διδασκαλία του καὶ ἐξέδωσε τὰ ἑπτὰ πρώτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Στὸ τέλος τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας τέθηκαν ἀναθεματισμοὶ διὰ τῶν ὁποίων ἀναθεματίζονταν οἱ σπουδαιότερες αἱρετικὲς φράσεις τοῦ Ἀρείου.

Ἡ Ἐκκλησία μας ὅρισε νὰ ἐορτάζεται πανηγυρικὰ ἡ Πρῶτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὴν ε.α. Στ' Κυριακὴ ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέσα στὴν ἀναστάσιμη περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν Ἀνάληψη ὥστε Ἀνάσταση καὶ Ἀνάληψη μαζί νὰ διατρανώνουν τὸ δόγμα περὶ τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ. ε.α.

Ανασκόπηση γεγονότων

- 27-06-2025** Τελετή Ορκωμοσίας των Νέων Σημαιοφόρων του ΠΝ και του ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ, στη ΣΝΔ. Την ΕΑΑΝ εκπροσώπησε ο Πρόεδρος, Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α.
- 01-07-2025** Τελετή παράδοσης - παραλαβής παλαιού και νέου ΔΣ/ΕΑΑΝ και εκλογή Διευθύνοντα Συμβούλου.
- 02-07-2025** Συνάντηση Νέου ΔΣ/ΕΑΑΝ με τον ΥΠΕΘΑ και Α/ΓΕΝ.
- 06-07-2025** Πρόσκληση Συνδέσμου Αποφοίτων ΣΝΔ, σε θερινή εσπερίδα, στη ΣΝΔ. Την ΕΑΑΝ εκπροσώπησε ο Πρόεδρος, Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α.
- 09-07-2025** Πρόσκληση Αρχηγού ΓΕΝ και Διοικητού ΣΜΥΝ στην τελετή Ορκωμοσίας Ν. Κελευστών 43ης Σειράς στη ΣΜΥΝ. Την ΕΑΑΝ εκπροσώπησε ο Πρόεδρος Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α. και ο Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΑΑΝ, Πλοίαρχος (Ε) Εμμανουήλ Αναγνωστάκης ΠΝ ε.α.
- 16-07-2025** Πρόσκληση Α/ΓΕΝ, στον Μεγάλο Πανηγυρικό Εσπερινό και περιφορά της Ιεράς Εικόνας στο πλαίσιο εορτασμού της Αγίας Μαρίνας στην ΝΒΝΕ. Την ΕΑΑΝ εκπροσώπησε ο Πρόεδρος, Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α.
- 19-07-2025** Πρόσκληση Δημάρχου Αθηναίων, στο Αρχιερατικό Μνημόσυνο για τους πεσόντες κατά το πραξικόπημα και την τούρκικη εισβολή στην Κύπρο 1974. Την ΕΑΑΝ εκπροσώπησε και κατέθεσε στεφάνι, το μέλος και αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΑΑΝ, Αντιπλοίαρχος Δημήτριος Δέδης ΠΝ ε.α.
- 23-07-2025** Συμμετοχή Προέδρου της ΕΑΑΝ, Αντιναύαρχου Θεόδωρου Γερούκη ΠΝ ε.α. στη συνεδρίαση της Βουλής των Ελλήνων, σχετικά με Σχέδιο Νόμου του ΥΠΕΘΑ, με θέμα «Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας ΕΔ - Σύσταση Ταμείου Ακινήτων Εθνικής Άμυνας και Φορέα Αξιοποίησης Ακινήτων ΕΔ - Σχέδιο δράσεων για τη διαχείριση των Στεγαστικών αναγκών των στελεχών των ΕΔ».
- 27-07-2025** Πρόσκληση Διοικητή ΚΕ Πόρου και Παραρτήματος ΕΑΑΝ/Πόρου, στο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των αποδημησάντων Α/Ξ, Υ/Ξ και Ναυτόπαιδων ΠΝ, οι οποίοι έπεσαν υπέρ πατρίδος το 1912. Την ΕΑΑΝ εκπροσώπησε ο Πρόεδρος, Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α.

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ - 23.7.2025
Σ/Ν Υπ. Εθνικής Άμυνας «Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας Ενόπλων Δυνάμεων - Σύσταση Ταμείου Ακινήτων Εθνικής Άμυνας και Φορέα Αξιοποίησης Ακινήτων Ενόπλων Δυνάμεων - Σχέδιο δράσεων για τη διαχείριση των στεγαστικών αναγκών των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων»

Καλοκαιρινές αποδράσεις και Ιστορία

Του Αντιναυάρχου **Δημητρίου Λισμάνη** ΠΝ ε.α.

Ο τοπικός μας όμιλος, «Ο Φιλολογικός Όμιλος Αγίας Παρασκευής», συμπλήρωσε εφέτος 30 χρόνια σημαντικής πολιτιστικής και κοινωνικής δραστηριότητας και προσφοράς στην περιοχή. Στα μέσα του Ιουνίου που μας πέρασε οργάνωσε μια διήμερη εκδρομή στο όμορφο Καρπενήσι. Το πρόγραμμα, μεταξύ άλλων, περιλάμβανε επίσκεψη στα ιστορικά μοναστήρια της Παναγίας της Προυσιώτισσας και Ταρτάνας στον νομό Ευρυτανίας, καθώς και περιήγηση στη λίμνη των Κρεμαστών, ανάμεσα στους νομούς Αιτωλοακαρνανίας και Ευρυτανίας, την μεγαλύτερη τεχνητή λίμνη της χώρας.

Ένα τοπίο καταπληκτικό. Ανεβοκατεβήκαμε πολλές φορές θεόρατες βουνοκορφές του Καρπενησίου και της Αιτωλοακαρνανίας. Το απόλυτο πράσινο, μέσα απ' το οποίο ξεχώριζες κάπου κάπου χαριτωμένα και μισό-κρυμμένα στην παρθένα βλάστηση χωριουδάκια. Εμ εκείνα τα Άγραφα. Τι ιστορία κουβαλάνε! Η Ρούμελη ένας τόπος ελληνικής ιστορίας κι ένας υπέροχος ζωγραφικός πίνακας, ένα όνειρο.

Τελειώνοντας το πρόγραμμά μας, κάναμε μια στάση για καφέ στο λιμάνι της Ναυπάκτου. Το επιβλητικό αυτό αξιοθέατο με τα ενετικά κάστρα και τις τάπιες του, δεν σε εντυπωσιάζει μόνο, σου επιβάλλεται· ένα θέαμα σημερινό, αλλά με τόση ιστορία-στεριανή και θαλασσινή. Οι συνταξιδιώτες ζήτησαν να πω κάτι για την περιβόητη ομώνυμη ναυμαχία της Ναυπάκτου.

Περάσαμε τη γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου και ακολουθήσαμε τον δρόμο της επιστροφής, παράλληλα με τις νότιες ακτές του Κορινθιακού. Σ' αυτή τη θάλασσα, άρχισα λοιπόν να τους λέω, δεν έγινε μόνο η ναυμαχία της Ναυπάκτου. Έγιναν κι άλλες σημαντικές. Γι' αυτό θα αναφέρω κατά χρονολογική σειρά τις πιο ενδιαφέρουσες, σε συντομία.

- Κατά την εποχή του Πελοποννησιακού Πολέμου οι στόλοι των Κορινθίων και των Σικωνίων με 47 πλοία, αρκετά εκ των οποίων ήσαν οπλιταγωγά με στρατεύματα, ευρίσκονταν στην περιοχή της Ναυπάκτου με σκοπό να ενισχύσουν τις δυνάμεις τους στη Στερεά Ελλάδα. Το 429 π.Χ. οι Αθηναίοι έστειλαν τον Φορμίων με 20 τριήρεις στη Ναύπακτο για να αποκόψει τις κινήσεις αυτές των Πελοποννησίων. Ο Φορμίων ήταν

ένας αξιόλογος και έμπειρος στρατηγός, ωστόσο η κορυφαία ικανότητά του, όπως σύντομα διαφάνηκε, αφορούσε τον τομέα της ναυτικής στρατηγικής.

Οι Λακεδαιμόνιοι, βάσει του σχεδίου τους, κινήθηκαν δυτικά και κατά μήκος των ακτών της Πελοποννήσου προς την Πάτρα. Ο Φορμίων τους παρακολουθούσε χωρίς να επέμβει. Όταν, όμως, οι Πελοποννήσιοι πέρασαν το στενό Ρίου-Αντιρρίου και έφθασαν στην ανοικτή θάλασσα του Πατραϊκού, αποπειράθηκαν να περάσουν το άνοιγμα από Πάτρα προς Ακαρνανία για να αποβιβάσουν τον στρατό. Τότε οι Αθηναίοι τους επιτέθηκαν. Οι εχθροί προσπάθησαν να διαφύγουν μέσα στο σκοτάδι, αλλά ο Φορμίων τους πρόλαβε στη μέση του περάσματος και τους ανάγκασε να δώσουν μάχη.

Ο Πελοποννήσιος ναύαρχος Αγαθαρχίδας υστερούσε σε ναυτική εμπειρία, δεν εκμεταλλεύτηκε την αριθμητική του υπεροχή και τοποθέτησε τον στόλο του σε σχηματισμό κύκλου. Ο Φορμίων τοποθέτησε τα πλοία του να περιπλέουν εξωτερικά τον σχηματισμό των Πελοποννησίων, με κύκλους που ολοένα τους μίκραινε, αναγκάζοντας τους Πελοποννησίους συνεχώς να συμπιέζονται σε όλο και στενότερο χώρο, ώσπου έχασαν τη συνοχή τους και αλληλοσυγκρούονταν. Οι Αθηναίοι επιτέθηκαν την κατάλληλη στιγμή και βύθισαν 12 πλοία με το μεγαλύτερο μέρος των πληρωμάτων τους.

Η πρώτη σημαντική απόπειρα αμφίβιας επιχείρησης εκ μέρους των Πελοποννησίων είχε καταλήξει σε ταπεινωτική ήττα, χάνοντας μαζί και τη δυνατότητα του εμπορίου με τη Δυτική Ελλάδα και την ευρωπαϊκή Δύση. Η περίφημη τακτική του Φορμίων αποτελεί υπόδειγμα στην παγκόσμια ναυτική ιστορία. Οι Αθηναίοι τίμησαν αργότερα ιδιαίτερα τη μνήμη του Φορμίων, ανεγείροντας το άγαλμά του στην Ακρόπολη και ενταφιάζοντάς τον στο Δημόσιο Σήμα της πόλης κοντά στο μνήμα του Περικλή.

- Μία άλλη από τις σημαντικότερες ναυτικές συγκρούσεις στην παγκόσμια ιστορία, σταθμός στη ναυτική τακτική και στη ναυπηγική, είναι η ναυμαχία της Ναυπάκτου, που το αστείο είναι ότι δεν έγινε στη Ναύπακτο (όπως και η προηγούμενη). Σωστά διαβάσατε - ούτε ανέκδοτο είναι. Η Ναύπακτος στα ιταλικά λεγόταν τότε, την εποχή της Αναγέννησης, Lepanto, και

Golfo di Lepanto ονομαζόταν ο Κορινθιακός κόλπος μαζί με τον Πατραϊκό. Η δε ναυμαχία: Battaglia di Lepanto, Έτσι σε εμάς καθιερώθηκε ο όρος Ναυμαχία της Ναυπάκτου που είναι παραπλανητικός, αφού στην πραγματικότητα έγινε στον Πατραϊκό κόλπο και το Ιόνιο Πέλαγος, τον Οκτώβριο του 1571, μεταξύ του Ιερού Συνασπισμού και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Ο Οθωμανικός στόλος υπερείχε περί τα 40 πλοία (251 έναντι 112). Η μάχη ήταν σφοδρή και εναλλασσόμενη, έφθασε να γίνεται «εκ του συστάδην» όταν τα πλοία άρχισαν να πλευρίζουν το ένα με το άλλο. Αποτελεί σταθμό μετάβασης από το κωπήλατο ναυτικό στο ιστιοφορικό. Τελικά, η μεγάλη εκείνη ναυτική αναμέτρηση κατέληξε σε μια καταπληκτική νίκη των Ενωμένων Χριστιανικών Δυνάμεων κατά του μουσουλμανικού κόσμου. Τεράστια και η γεω-στρατηγική σημασία της. Καταρρίφθηκε το αήττητο της ναυτικής κυριαρχίας των Οθωμανών. Αναπτέρωθηκε, παράλληλα, η ελπίδα των δεινοπαθόντων υποτελών στην αναλγησία του Σουλτάνου, μεταξύ αυτών και των Ελλήνων. Αναδείχθηκαν, εξ άλλου, ηρωικές μορφές – θρύλοι, που ενέπνευσαν τον πνευματικό κόσμο της εποχής με έργα κλασικά. Μια πολυσήμαντη σύγκρουση της παγκόσμιας ναυτικής ιστορίας.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της εν λόγω ναυμαχίας είναι ότι και στις δύο αντίπαλες παρατάξεις συμμετείχαν και Έλληνες ναυτικοί: Από τη μια πλευρά Επτανήσιακά πλοία με τον στόλο των Ενετών, τα οποία και διακρίθηκαν, ενώ στον οθωμανικό στόλο υπήρχαν πληρώματα Έλληνες των ελλαδικών παραλίων, από τους οποίους 1500 συνελήφθησαν αιχμάλωτοι.

- Η Ναυμαχία των Πατρών, Φεβρουάριος 1822. Η Πάτρα αποτελούσε από παλιά μια θέση ιδιαίτερης στρατηγικής σημασίας. Ελέγχει τους θαλάσσιους δρόμους προς και από το Ιόνιο, την Αδριατική και την κεντρική Μεσόγειο. Η εν λόγω ναυμαχία αποτελεί την πρώτη «εκ παρατάξεως σύγκρουση» μεταξύ του συνόλου των αντιπάλων δυνάμεων κατά την Ελληνική Επανάσταση (τακτική ευφυΐα του Ανδρέα Μιαούλη). Οι υλικές ζημιές στον τουρκικό στόλο δεν ήταν εντυπωσιακές. Σχεδόν ολοκληρωτική καταστροφή μιας εχθρικής φρεγάτας, αρκετές ζημιές σε άλλα πλοία και αρκετοί νεκροί ή τραυματίες. Οι προεστοί των ναυτικών νησιών δεν έμειναν ικανοποιημένοι, περίμεναν καλύτερα αποτελέσματα. Για το ηθικό όμως των Ελλήνων (πληρωμάτων, καπετάνιων και ναυάρχων) είχε τεράστια σημασία, αφού ένωσαν ότι μπόρεσαν να τα βάλουν με τέτοιο μεγάλο αντίπαλο, ο οποίος μάλιστα αναγκάστηκε να φύγει και να μην επιδιώξει νέα αναμέτρηση.

Στη ναυμαχία των Πατρών ο ελληνικός τρινησίος στόλος εμφανίστηκε, για πρώτη φορά, ως ενιαία οντότητα, άριστα συγκροτημένος. Δυστυχώς ήταν και η

τελευταία. Τα αλληλο-φαγώματα θα έρθουν αργότερα. Επίσης, ήταν στην ναυμαχία εκείνη που ο οξύνοους Μιαούλης ανακάλυψε τις ιδιαίτερες ικανότητες ενός νεαρού Ψαριανού, του Κωνσταντίνου Κανάρη, που έκτοτε τον εμπιστεύθηκε και τον ανέδειξε στον ήρωα που θαύμασαν Έλληνες και Ευρωπαίοι (τότε και χάρη στους ηρωισμούς του Κανάρη, δημιουργήθηκαν τα Φιλελληνικά κομιτάτα στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες και ξένοι ήρθαν να πολεμήσουν υπέρ των Ελλήνων).

- Αυτά τα νερά του Πατραϊκού έχουν να μαρτυρήσουν πολλούς ακόμη ηρωισμούς και πολλές απογοητεύσεις για την προάσπιση της Ιεράς Πόλης του Μεσολογγίου:

Στο τέλος Οκτωβρίου του 1822 υδραίικη μοίρα έπλευσε προς τον Πατραϊκό, επιτέθηκε σε τουρκικό πλοίο, με πυροβολικό και πυρπολικό και το ανάγκασε να καταφύγει στην Ιθάκη με βλάβες και σκοτωμένους. Στη συνέχεια η υδραίικη μοίρα πλησίασε το Μεσολόγγι και αμέσως τα εχθρικά καράβια που εκτελούσαν εκεί θαλάσσιο αποκλεισμό, αντί να αντιδράσουν, κατέφυγαν στην Πάτρα. Η πολιορκία από τη θάλασσα λύθηκε και άρχισε ο ανεμπόδιστος ανεφοδιασμός της πόλης με τρόφιμα και πυρομαχικά. Αποτέλεσμα ήταν οι Τούρκοι να μην μπορέσουν να εκπορθήσουν το Μεσολόγγι από την ξηρά και έτσι εγκατέλειψαν την πολιορκία του. Ο Μαυροκορδάτος γνωστοποίησε στους Υδραίους προκρίτους τη διάσωση της πόλης και εξήρε τη συμβολή των πλοίων τους. ε.α.

Τον Οκτώβριο του 1823 έγινε νέος αποκλεισμός του Μεσολογγίου, από ξηρά και θάλασσα τώρα. Νέες κατ' επανάληψη εκκλήσεις από τους Μεσολογγίτες και από τον Μαυροκορδάτο προς τα ναυτικά νησιά για να κρατηθεί τουλάχιστον από τη θάλασσα η δυνατότητα εφοδιασμού τους. Οι Υδραίοι ενημέρωναν την επαναστατική κυβέρνηση ότι βρίσκονταν σε πλήρη αδυναμία για νέα δαπάνη, καθώς είχαν στείλει ήδη άλλα καράβια εναντίον του εχθρικού στόλου που επέστρεφε από την Πάτρα και αποτελούσε απειλή κατά του νησιού τους. Παρόλα αυτά, επηρεάστηκαν από τις τόσες εκκλήσεις, συνεννοήθηκαν με τους Σπετσιώτες που αντιμετώπιζαν παρόμοιες αδυναμίες και αποφάσισαν να στείλουν από δέκα και πέντε πλοία, αντιστοίχως.

Συνάντησαν ανοικτά του Μεσολογγίου εχθρικό πλοίο που επέστρεφε από την Πρέβεζα στην Πάτρα με χρήματα μισθοδοσίας και επιτέθηκαν εναντίον του. Το τουρκικό καράβι έπαθε σημαντικές καταστροφές, έχασε πολλούς άνδρες και κυνηγημένο εξώκειλε σε βράχια της Ιθάκης. Εκεί οι Έλληνες ναύτες άρπαξαν τα χρήματα που μετέφερε. Αλλά οι αποβιβασθέντες στην ξηρά Τούρκοι ναυαγοί πυροβόλησαν και φόνευσαν δύο Σπετσιώτες. Εξαιτίας αυτού αποβιβάστηκαν άλλοι Σπετσιώτες και κυνήγησαν τους Τούρκους. Όμως ο ανθέλληνας Άγγλος Αρμοστής των Ιονίων νήσων, Thomas Maitland,

θεώρησε την ενέργεια αυτή ως παραβίαση της αγγλικής ουδετερότητας και απαίτησε σοβαρές συνέπειες και 20.000 τάλιν ως ποινή.

Ακολούθησαν πολλές άλλες προσπάθειες, άξιες θαυμασμού, από το ελληνικό ναυτικό για ενίσχυση του Μεσολογγίου. Όπως, όταν το σπετσιώτικο «Διομήδης» συνάντησε τέσσερα πλοία του Γιουσούφ πασά που εξήλθαν από την Πάτρα για να το εκδιώξουν και κατευθύνθηκαν εναντίον του. Ο «Διομήδης» τους επιτέθηκε μόνος του και τα έτρεψε σε φυγή. Οι Τούρκοι επανήλθαν την επομένη και το σπετσιώτικο τους επιτέθηκε πάλι μόνο του με τόση ορμή που προξένησε στα τούρκικα τέτοιες ζημιές, ώστε αποχώρησαν πλέον οριστικά. Σωστό «τσοπανόσκυλο» ο Σπετσιώτης.

Σε άλλη περίπτωση ο Μιαούλης επιτέθηκε σε πολύ ανώτερη εχθρική δύναμη, στον Πατραϊκό, 34 έναντι 120. Όταν κάποιες εχθρικές μονάδες έπαθαν ζημιές, όλος ο οθωμανικός στόλος υποχώρησε με γενικό σήμα και γρήγορα, ρίχνοντας με τα πρυμναία κανόνια της φυγής. Κατά τη συμπλοκή εξερράγη ένα πυροβόλο του πλοίου του Τομπάζη (από εχθρικά πυρά ή από υπερθέρμανση) με αποτέλεσμα ένα ναύτη φονευμένο και εννιά τραυματίες. Στο πλοίο του Τομπάζη επέβαινε τότε ο Μιαούλης, επειδή η ναυαρχίδα του είχε πάθει ζημιά, όταν πριν λίγες μέρες έπεσε πάνω της ένα σπετσιώτικο καράβι έξω από τη Μεθώνη.

Ένας άλλος σημαντικός εφοδιασμός πραγματοποιήθηκε με 40 σάκους αλεύρι από λεία που αγοράστηκε με τη **συνεισφορά των πλοιάρχων της μοίρας του Μιαούλη**.

Περί ο τέλος Νοεμβρίου του 1825, πλοία της μοίρας του Μιαούλη συνόδευσαν τέσσερα καΐκια από Ζάκυνθο κατάφορτα με παξιμάδια, στάρι και αραβόσιτο και με προορισμό το Μεσολόγγι. Τα είχε ζητήσει ο Μιαούλης. Την περίοδο εκείνη η μοίρα του Υδραίου ναυάρχου είχε φοβερή έλλειψη ψωμιού (που αποτελούσε βασικό στοιχείο διατροφής των πληρωμάτων του στόλου). Το ενδιαφέρον εδώ είναι ότι, παρόλη αυτή τη δύσκολη κατάσταση, ο Μιαούλης έδωσε αυστηρή εντολή στα πλοία του να μην κρατήσουν καμία ποσότητα από το φορτίο που προοριζόταν για το Μεσολόγγι, και πειθάρχησαν όλοι.

Τον μήνα εκείνον, ο Θεοδωράκης Θεοφάνους Βόκος (ανιψιός του Μιαούλη) επιτέθηκε με το πυρπολικό του κατά μιας τούρκικης φρεγάτας που υποχωρούσε, καταδιωκόμενη μαζί με 75 άλλες εχθρικές μονάδες. Ο Θεοδωράκης γαντζώθηκε, αλλά βλήμα από τη φρεγάτα του έκοψε και τα δύο χέρια και χάθηκε στη θάλασσα με τον πιο ένδοξο τρόπο – όπως ο μαραθωνομάχος Κυναίγειρος (αδελφός του μαραθωνο-σαλαμινομάχου Αισχύλου) στον Μαραθώνα το 490 π.Χ.

Μετά από λίγες μέρες η ηρωική υδραϊκή μοίρα δεν

άντεξε την έλλειψη ψωμιού και επέστρεψε στην Ύδρα.

Επειδή τότε η επαναστατική κυβέρνηση δεν μπορούσε να χρηματοδοτήσει νέα εκστρατεία για υποστήριξη του Μεσολογγίου, έγινε έρανος μεταξύ των μελών του Βουλευτικού και Εκτελεστικού, επίσης και από εμπόρους εγκαταστημένους στη Σύρο και αναγκαστικός έρανος στην Ύδρα. Έτσι γινόταν η προσπάθεια σωτηρίας του Μεσολογγίου! Αλλά η δεύτερη εκστρατεία της υδραϊκής μοίρας υπέρ του Μεσολογγίου ήταν γεμάτη από ατυχίες σε απώλειες καραβιών, πυρπολικών και ανδρών. Όμως, ο Μιαούλης δεν εγκατέλειψε την αποστολή του. Σε επόμενη συμπλοκή ο τουρκικός στόλος τελικά υποχώρησε, ρυμουλκούμενος και όλα τα τρόφιμα και τα πυρομαχικά αποβιβάστηκαν στο Μεσολόγγι.

Ωστόσο από τις αρχές του 1826 η κατάσταση είχε γίνει απελπιστική για το Μεσολόγγι και κρίσιμη για το ναυτικό. Τα δύο αγγλικά δάνεια για τον Αγώνα κατασπαταλήθηκαν στους εμφυλίους πολέμους. Το κεντρικό Ταμείο άδαιο για νέες εκστρατείες. Νέος αναγκαστικός έρανος στην Ύδρα και άλλος στο Ναύπλιο.

Τελευταίες προσπάθειες. Η αδυναμία οργάνωσης μιας καλής επιχείρησης φάνηκε. Έλλειπε η απαιτούμενη μεγάλη χρηματοδότηση. Τα ελληνικά πλοία απέπλεαν με πολύ λίγα πληρώματα και απαράσκευα, σύμφωνα με τα ιστορικά αρχεία. Ο ιστορικός της Ελληνικής Επανάστασης, Σπυρίδων Τρικούπης, γράφει: «ουδέποτε ελληνική μοίρα εξέπλευσε τόσον απαρασκεύαστος». Εντούτοις, στις 3 Απριλίου του 1826 τα υδραίο-σπετσιώτικα καράβια πολέμησαν πεισματωδώς, όμως η μια ατυχία ακολουθούσε την άλλη. Ο Μιαούλης, αν και απελπισμένος, ειδοποιεί τους προκρίτους της Ύδρας να αποστείλουν και άλλες δυνάμεις. Την μεθ' επομένη ημέρα συγκρούστηκαν πάνω από τρεις ώρες και μετά αποχωρήστηκαν. Η πόλη κυριεύθηκε την 10η Απριλίου. Τα ελληνικά πλοία απέπλευσαν από το Μεσολόγγι στις 12 Απριλίου 1826.

Η διαδρομή του εκδρομικού μας πούλμαν, παράλληλα με τις νότιες ακτές του Κορινθιακού κόλπου, έφθασε στο τέλος της. Εδώ τελείωσε και η ιστορική αναδρομή που έκανε ο γράφων στους συνταξιδιώτες του. Τι κρύβουν και τι δεν έχουν να αφηγηθούν τα νερά αυτού του κόλπου!

Μια καλοκαιρινή απόδραση λοιπόν στην Ελλάδα, ολοκληρώθηκε, αφήνοντας το πολιτιστικό της στίγμα: Ευλογημένος ο τόπος μας από την φύση και προικισμένος με τέτοια ιστορία. Τα πλούτη μας, τα κάλλη μας. ■

Ακρίτες και Προνοιάριοι: Η κατοχή γης ως παράγοντας άμυνας στο Βυζάντιο

Του Πλωτάρχη (Ο) Παναγιώτη Γέροντα ΠΝ, Ιστορικού, Επιτελή ΥΙΝ

Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία μέχρι και την εμφάνιση των Αράβων, τον 7ο αιώνα μ.Χ., δεν είχε καμία ανάγκη να προχωρήσει σε δραστικές στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις καθώς η κυριαρχία “του τότε γνωστού κόσμου” φαινόταν όχι μόνο πιθανή αλλά και εφικτή. Οι μάχες με την Περσική Αυτοκρατορία των Σασσανιδών απασχολούσαν το κράτος και οι Πέρσες κατά καιρούς προκαλούσαν πλήγματα αλλά, παρ’ όλα αυτά, επικρατούσε μια ιδιότυπη ισορροπία στην Ανατολή.

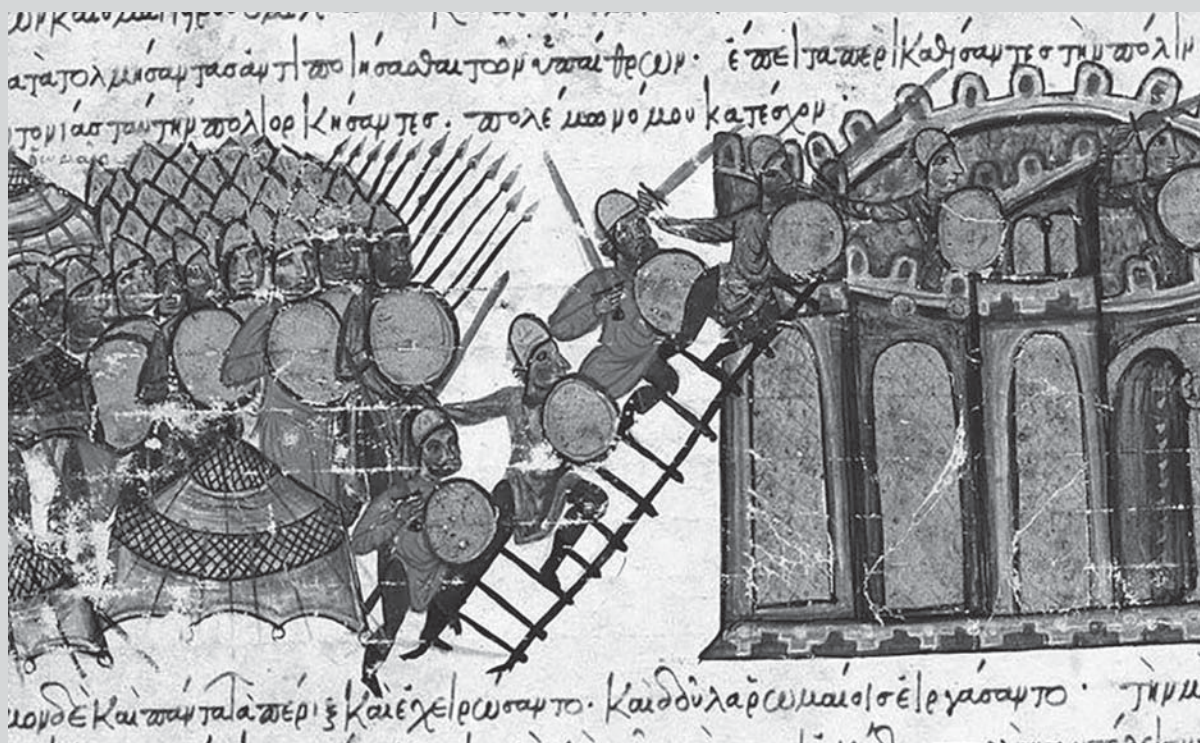
Η λαίλαπα των Αράβων είναι αυτή που κατά κύριο λόγο προκάλεσε την αμνηχανία και οδήγησε σε προσπάθειες αναδιοργάνωσης του Στρατού και του Στόλου. Διοικητικά, η Βυζαντινή Αυτοκρατορία αναδιοργανώθηκε και μία νέα διοικητική μονάδα προέκυψε: “το θέμα” (από την λέξη θέσις). Αυτά ήταν διοικητικές περιφέρειες του κράτους, με διοικητικό ρόλο υπό τον εκάστοτε ανώτερο στρατιωτικό αξιωματικό (Στρατηγός).

Κατά πάσα πιθανότητα δημιουργήθηκαν από την δυναστεία του Ηρακλείου τον 7ο αιώνα, αντικαθιστώντας τις μεγάλες επαρχίες που είχαν θεσπίσει παλαιότερα ο Διοκλητιανός και ο Μεγάλος Κωνσταντίνος.

Δύο πράγματα ευθύς εξ αρχής πρέπει να παρατηρήσουμε: πρώτον, η σκέψη ήταν οι στρατιωτικές μονάδες πλέον να μην κινούνται από το κέντρο στην περιφέρεια, αλλά να είναι μονίμως εγκατεστημένες εκεί και δεύτερον, ο ανώτατος άρχων του θέματος ασκούσε πολιτικά και στρατιωτικά καθήκοντα με έμφαση στα δεύτερα. Συγκέντρωνε, δηλαδή, στα χέρια του την πολιτική και στρατιωτική εξουσία.

Ο όρος «Θέμα» κατέληξε με τον καιρό να σημαίνει επαρχία και σώμα στρατού συγχρόνως, και αυτό ως το τέλος σχεδόν του Βυζαντίου. Η αυτοκρατορία διαίρεθηκε έτσι σε Θέματα-επαρχίες που τέθηκαν η καθεμία υπό τη διοίκηση στρατηγού, κυβερνήτη, τόσο των

Η πτώση της Μελιτηνής (Μαλάτεια) το 934 σε μικρογραφία από το χειρόγραφο του Ιωάννη Σκυλίτζη. Ανακατελήφθη από τα αραβικά χέρια από τον Βυζαντινό στρατηγό Ιωάννη Κουρκούα.

Τα «θέματα» της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας τον 10ο αιώνα. Ξεχωρίζει το Θέμα Κιβυρραιωτών που αποτελεί το ναυτικό θέμα της Αυτοκρατορίας. Μέχρι τον 9ο αιώνα ήταν το μοναδικό ναυτικό θέμα. Μετά τον 9ο αιώνα, αποσπάστηκαν από αυτό το Θέμα Αιγαίου Πελάγους και το Θέμα της Σάμου.

στρατιωτικών όσο και των πολιτικών [οικονομικών και δικαστικών] πραγμάτων του Θέματος-επαρχίας” (Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ, *Γιατί το Βυζάντιο*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2012, σελ. 30).

Στα θέματα υπηρετούσαν ελεύθεροι αγρότες Χριστιανοί στους οποίους το κράτος παραχωρούσε στρατιωτικά κτήματα (στρατιωτόπια, ή στρατοτόπια). Το κτήμα και η υποχρέωση για στρατιωτική υπηρεσία μεταβιβαζόταν από τον πατέρα στον πρωτότοκο γιο. Με τα έσοδά τους εξ αυτών οι στρατιώτες – αγρότες συντηρούσαν τις οικογένειές τους, αγόραζαν οπλισμό και κάλυπταν τα έξοδα των εκστρατειών. Επρόκειτο στην ουσία για τον “εθνικό στρατό” του Βυζαντίου, καθώς αποκλείονταν οι αλλόθρησκοι, οι αιρετικοί και οι Εβραίοι. Αυτός ο στρατός υπήρξε ιδιαίτερα αποτελεσματικός απέναντι στους Άραβες και αυτό χαρακτήριζε στην μνήμη του ελληνικού λαού με τον κύκλο των ακριτικών τραγουδιών και το πολύ μεταγενέστερο (12ος αι.) “Έπος του Διγενή Ακρίτα”.

Αρχίζοντας από τον έβδομο αιώνα, κάτω από την απειλή των εισβολών των Περσών, των Αράβων, των Αβάρων, των Σλάβων και των Βουλγάρων, οι οποίες συχνά απέσπασαν από την Αυτοκρατορία πλούσιες συνοριακές επαρχίες, η Κυβέρνηση ενίσχυσε την στρατιωτική οργάνωση σε όλη την περιοχή της Αυτοκρατορίας [...] καθώς οι αγώνες για τον θρόνο, εξησθένησαν το καλά οργανωμένο σύστημα των στρατιωτικών κτηματικών ιδιοκτησιών, ενώ συγχρόνως έδωσαν την ευκαιρία στους μεγαλοκτηματίες – που είναι γνωστοί ως “δυνατοί” – να αρχίσουν

να αγοράζουν, παράνομα, τις στρατιωτικές ιδιοκτησίες. Έτσι όταν κατά τον δέκατο αιώνα οι Αυτοκράτορες της Μακεδονικής Δυναστείας εξέδωσαν τις περίφημες *Νεαρές* που προστάτευαν τα συμφέροντα των χωρικών από τις πλεονεκτικές τάσεις των *δυνατών*, υπερασπίζονταν συγχρόνως και τις ιδιοκτησίες των *στρατιωτικών*” (Α.Α. Vasiliev, *Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας*, τομ. Β’ (1204 – 1453), σελ 702).

Μετά την μακεδονική δυναστεία, η Βυζαντινή Αυτοκρατορία εισέρχεται στην φάση της παρακμής, ίδιον της οποίας είναι η υπερίσχυση της γαιοκτητικής αριστοκρατίας (οι *Δυνατοί*) τόσο επί της κρατικής εξουσίας όσο και της μεσαιας τάξης των καλλιεργητών (που αποτελούσε την “δύναμη” των θεμάτων). Αυτό σταδιακά οδήγησε σε ένα “ξεχαρβάλωμα” του συστήματος των θεμάτων. Η δυναστεία των Κομνηνών αποτελεί την τελευταία μεγάλη αναλαμπή του βυζαντινού κράτους. Ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός (1048/1056 – 15 Αυγούστου 1118) στρέφοντας τον έναν εξωτερικό εχθρό της Αυτοκρατορίας εναντίον του άλλου, κατάφερε να ανακτήσει τον έλεγχο ενός μεγάλου ποσοστού των απωλεσθέντων κατά τα προηγούμενα χρόνια εδαφών. Αναδιοργάνωσε σε πολλούς τομείς το κράτος, όπως και τον Στρατό και τον Στόλο. Τα οικονομικά όμως προβλήματα παρέμεναν, το βυζαντινό νόμισμα οδηγούταν στην υποτίμηση, ενώ οι ιταλικές πόλεις στερέωναν τα οικονομικά τους προνόμια στις ανατολικές θάλασσες.

Εκπρόσωπος “των Δυνατών” και ο ίδιος, αναδιοργά-

Βυζαντινό πλοίο εξαπολύει το υγρό πυρ, που στις ξένες πηγές αναφέρεται ως “ελληνικό πυρ”, σε εχθρικό πλοίο (Σκυλίτζης της Μαδρίτης).

νωσε τον διοικητικό θεσμό της Πρόνοιας δίνοντάς του στρατιωτικό χαρακτήρα. Ο προνοιάριος ήταν έφτυπος πολεμιστής (“Στρατιώτης”) στον οποίο δινόταν μια γεωργική ιδιοκτησία με αντάλλαγμα τις στρατιωτικές του υπηρεσίες.

Οι υπόλοιπες γαιοκτησίες, όπως και οι εκκλησιαστικές περιουσίες, υποβλήθηκαν σε αναγκαστική επιστράτευση για εξασφάλιση στρατιωτών που ήταν ελαφρά οπλισμένοι πεζικάριοι. Αν και μοιάζει εκ πρώτης όψεως με την φεουδαρχία της Δύσης, δεν πρέπει να συγχέεται με αυτήν. Το προνοιακό τιμάριο δεν ήταν ιδιοκτησία του προνοιαρίου· απαγορευόταν η εκποίηση του και αρχικά δεν μεταβιβαζόταν ούτε με κληρονομιά. Το κράτος διατήρησε την ιδιοκτησία και το απεριόριστο δικαίωμα της διαθέσεως των προνοιακών κτημάτων, τα οποία εκχωρούσε ή αφαιρούσε κατά βούληση. Η εκχώρηση αυτή δεν αφορούσε μόνο στις περιοχές αλλά και στους αγρότες που κατοικούσαν σε αυτές, οι οποίοι μετατρέπονταν σε παρόικους καταβάλλοντας τους φόρους στους προνοιάριους.

Τελικά, ο θεσμός της Πρόνοιας ενίσχυσε την στρατιωτική αριστοκρατία εντείνοντας την αντίθεση πλούσιων και φτωχών με τους τελευταίους να υφίστανται την ανελέητη πίεση της άδικης φορολογικής πολιτικής. Με την πώση της Κωνσταντινούπολης, το 1204 από τους Λατίνους, δημιουργούνται τρία ελληνικά “κράτη”: η Αυτοκρατορία της Νικαίας, το Δεσποτάτο της Ηπείρου και η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου τελικά υποχώρησε μπροστά στην Αυτοκρατορία της Νικαίας, όσο αφορά στην ανακατάληψη της Κωνσταντινούπολης, ενώ η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας ευρισκόταν απομονωμένη.

Μέχρι την ανακατάληψη της Πόλης από τους Φράγκους, στην Νίκαια “φυσά άνεμος ανανέωσης” σε όλους τους τομείς μεταξύ αυτών και στους αμυντικούς. Τα παραμεθόρια φρούρια ενισχύονταν καθώς η Αυτοκρα-

τορία πολεμούσε επιτυχώς Τούρκους και Δυτικούς. Με την ανασύσταση του Βυζαντίου όμως, οι παλαιές παθογένειες σταδιακά επανήλθαν και μαζί με αυτές και η εγκατάλειψη της περιφέρειας. Μεγάλο πλήγμα ήταν και η μετατροπή της πρόνοιας σε κληρονομική:

“Πραγματικά, ο αυτοκράτορας [σ.σ. Μιχαήλ Παλαιολόγος], στην προσπάθειά του να εξουδετερώσει την αντίδραση των ανωτάτων τάξεων, χορήγησε άφθονα σ’ αυτές προνόμια [...] με την κληρονομική πρόνοια χάνονταν για πάντα πια έσοδα του δημοσίου και μάλιστα χωρίς καμία ωφέλεια για το κράτος, αφού η πρόνοια δεν συνοδευόταν από οποιαδήποτε υποχρέωση, και μάλιστα στρατιωτικής φύσης, προς το κράτος εκ μέρους των προνοιαρίων” (Ιωάννης Καραγιαννόπουλος, *Το Βυζαντινό Κράτος*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, σελ 247-8).

Αυτή η εγκατάλειψη από το κέντρο θα δημιουργήσει απελπισία στους πληθυσμούς, οι οποίοι όντας εκτεθειμένοι σε λεηλασίες θα είναι πρόθυμοι να δεχθούν έναν νέο αφέντη που θα τους προσέφερε ασφάλεια. Αυτό το “γεωπολιτικό κενό” το κάλυψαν στην περιοχή της Νικομήδειας μια νέα δύναμη, οι Οθωμανοί Τούρκοι. Είναι χαρακτηριστικά τα λόγια του Γεώργιου Αρνάκη – Γεωργιάδη:

“Αν ο ντόπιος πληθυσμός δεν είχε περιέλθει σε τέτοια κατάσταση έσχατης παρακμής και αν η κοινωνία της Βιθυνίας δεν τελούσε υπό διάλυση, ίσως οι Οθωμανοί να είχαν εκχριστιανιστεί. [...] Ως επί το πλείστον, οι κατακτημένοι προσχώρησαν στην πίστη των κατακτητών με δική τους πρωτοβουλία, αποβλέποντας σε αξιώματα και άλλα υλικά οφέλη [...] δεδομένου ότι είχε πλέον εκλείψει ο ζήλος για την πατρογονική θρησκεία” (Οι πρώτοι Οθωμανοί. Συμβολή στο πρόβλημα της πτώσης του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας (1282 -1337), εκδ. Αρχιτέλαγος, σελ 135).

<https://methormisakathektou.blog/>

Η Ναυμαχία της Ναυπάκτου. Antonio de Brugada. Museu Maritim Atarazanas, Barcelona, Catalunya, Spain.
Πηγή: <https://www.meisterdrucke.ie/fine-art-prints/Antonio-de-Brugada/1421965/The-Naval-Battle-of-Lepanto-between-the-Holy-League-and-the-Turks-in-1571-%28detail%29.html>. Αλιεύτηκε στις 22 Ιουλίου 2025.

Η ναυμαχία της Ναυπάκτου το 1571. Αναψηλάφηση, όψεις και συμπεράσματα

Του Ανθυποπλοιάρχου (Ε) **Μιχαήλ Κατσικαρέλη** ΠΝ, Ιστορικού

Μέρος Β'

Οι απώλειες

Οι απώλειες σύμφωνα με το Βενετό ιστορικό Τζιανπέτρο Κονταρίνι ήταν 7.656 νεκροί από την πλευρά της Βενετίας, 2.000 περίπου από τους Ισπανούς και 800 περίπου από τον παπικό στόλο. Οι Οθωμανοί έχασαν περίπου 30.000 στρατιώτες, κουρσάρους και κωπηλάτες.¹ Σε 3.846 ανήλθαν οι Οθωμανοί αιχμάλωτοι ενώ απελευθερώθηκαν χιλιάδες χριστιανοί δούλοι δέσμιοι στα κουπιά. Στη Ναύπακτο δόθηκε η τελευταία μεγά-

λη ναυμαχία με κουπιά της νεώτερης Ιστορίας.²

Καθοριστικός παράγοντας στην νίκη των ευρωπαϊκών έπαιξαν και ορισμένες καινοτομίες όπως το πριόνισμα στις γαλέρες των εμβόλων τους που εμποδίζε την βολή των πυροβόλων στο καμπούνι και ανάγκαζε μέχρι τότε τους πυροβολητές να ρίχνουν ψηλά προκειμένου να μην χτυπήσουν τη δικιά τους πλώρη. Πέρα από τα 3 περίπου περισσότερα πυροβόλα ανά συμμαχική γαλέρα, υπήρχαν επίσης συνολικά 1.815 πυροβόλα στον στόλο του Συνασπισμού συνήθως πολύ καλύτερα κατασκευασμένα και συντηρημένα από τα

1 Δημήτρης Σ. Μπελέζος, Η Ευρώπη στη σκιά της Ημισελήνου, 82.

2 Hanson, Σφαγή και πολιτισμός, 382, 396.

Ο Δον Χουάν της Αυστρίας. Alonso Sánchez Coello, (1532–1588). Λάδι σε καμβά. Δ. ιαστάσεις: 99 × 85 εκ. Μονή των Las Descalzas Reales.

Πηγή: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alonso_S%C3%A1nchez_Coello_-_Don_Juan_de_Austria_armado_%281567%29.jpg. Αλιεύθηκε στις 22 Ιουλίου 2025.

αντίστοιχα οθωμανικά, ενώ μόλις 750 στον κατά τα άλλα μεγαλύτερο οθωμανικό στόλο.³

Τα χριστιανικά πλοία διέθεταν επίσης ένα πολύ μεγαλύτερο αριθμό μικρότερων περιστρεφόμενων κανονιών τα οποία μπορούσαν να αποδεκατίζουν τα εχθρικά πληρώματα ενώ οι ίδιοι ήταν προστατευμένοι πίσω από προστατευτικά ατσάλινα δίχτυα. Οι χιλιάδες νεκροί και οι πολλοί περισσότεροι τραυματίες και αγνοούμενοι τοποθετούν την Ναύπακτο μαζί με την Ναυμαχία της Σαλαμίνας το Σεπτέμβριο του 480 π.Χ., τη μάχη του Σομμ (Somme) τον Ιούλιο του 1916 και τη μάχη των Καννών τον Αύγουστο του 216 π.Χ. στις φονικότερες μονοήμερες συγκρούσεις σε στεριά και θάλασσα της πολεμικής ιστορίας.⁴

Οι συνέπειες

Ελάχιστες μέρες μετά τα λάφυρα μοιράστηκαν στην Κέρκυρα, όμως οι αντιπαλότητες μεταξύ του Συνασπισμού έκαναν ξανά την εμφάνισή τους αφού η υπερβολική ενδυνάμωση του ενός θα σήμαινε αποδυνάμωση και του άλλου. Στην περίπτωση της Βενετίας έγινε σαφές ότι η Κύπρος είχε χαθεί οριστικά ενώ η πίεση που ασκούσαν οι Βενετοί έμποροι στη Σύγκλητο της Βενετίας για τερματισμό του πολέμου, των οποίων τα εμπορικά κέρδη διαταράσσονταν με τη συνέχεια του πολέμου, οδήγησε στην υπο-

γραφή της συνθήκης ειρήνης στην Κωνσταντινούπολη στις 7 Μαρτίου 1573, χωρίς να το γνωρίζουν οι σύμμαχοί τους με παράβαση των όρων του Συνασπισμού και χωρίς να έχει την έγκριση των υπόλοιπων συμβαλλόμενων. Αναγκάστηκε όμως να παραιτηθεί από την Κύπρο, να αφήσει τα οχυρά που κατέλαβε κατά τον πόλεμο στην Αδριατική, να πληρώνει έκτοτε 1.500 τσεκίνα για την κατοχή της Ζακύνθου και να πληρώσει 300.000 τσεκίνα τα επόμενα χρόνια σαν πολεμική αποζημίωση. Παρόλα αυτά εξασφάλισε ότι η Κρήτη, η Κεφαλλονιά, η Ζάκυνθος και η Κέρκυρα θα παραμείνουν σε βενετικά χέρια με διάρκεια ζωής της ειρήνης τα 30 χρόνια.

Η Ισπανία συνέχισε τις εχθροπραξίες με τη βοήθεια του Πάπα και μάλιστα κατέλαβε την Τύνιδα στις αρχές Οκτωβρίου του 1573 την οποία υποχρεώθηκε όμως να εκκενώσει το καλοκαίρι του 1574. Με την είσοδο της Αγγλίας στον αποικιακό ανταγωνισμό και στις Κάτω Χώρες, η Ισπανία σταδιακά έστρεψε το ενδιαφέρον της στη διατήρηση του υπερατλαντικού εμπορίου της και των κτήσεων της ερχόμενη σε ανακωχή με την Υψηλή Πύλη οριστικά το 1587.

Παρά την ειρωνική δήλωση του μεγάλου βεζύρη Μεχμέτ Πασά Σοκολού ότι τα γένια των Οθωμανών «απλώς ξυρίστηκαν, δεν κόπηκαν»⁵ το γόητρό τους επλήγη καθώς έγινε καταφανές ότι μπορούσαν να ηττηθούν παρά τα συνεχή πολεμικά κατορθώματα έως τότε. Μάλιστα αν και στην οθωμανική ιστοριογραφία ο στόλος τους ο οποίος συνετρίβη έμεινε γνωστός, ως «ο θυθισμένος στόλος» (singin donanma),⁶ η σημασία της ήττας τους υποβιβάστηκε όσο γινόταν πιο πολύ στο επίπεδο μια ναυμαχίας ή σπονός σημασίας.

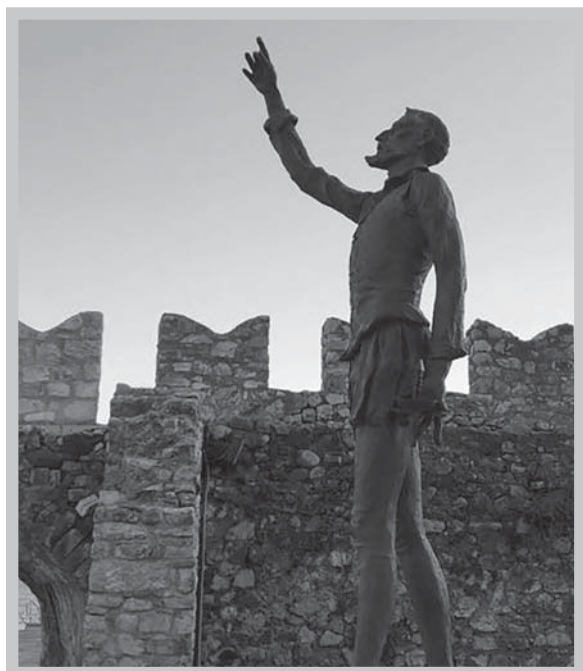
Σε αντίθεση με τις δεκάδες διηγήσεις, μελέτες και ιεροτελεστίες στη μνήμη της Ναυμαχίας από τους Δυτικούς ως ορόσημο στην Ευρωπαϊκή ιστορία και με συχνές ανακρουόμενες αναφορές, υπάρχουν λιγοστές επίσημες αναφορές αυστηρά τυπικές των Οθωμανών ιστορικών της εποχής. Συνήθως πρόκειται για προσεκτικά διατυπωμένες καθώς οι χρονικογράφοι αυτοί δεν ήθελαν να εκτοπιστούν ή να θανατωθούν. Εξάλλου ο Σουλτάνος Βαγιαζίτ Β΄ κατάφερε μέσα σε ένα χρόνο να ξαναφτιάξει ισχυρό στόλο με έντονη δραστηριότητα αναπληρώνοντας τις απώλειες της πολύνεκρης σύγκρουσης στην Ναύπακτο. Ο στόλος αυτός περιτολούσε για μεγάλο διάστημα στο Αιγαίο και μάλιστα με μεγάλες τυμπανοκρουσίες ώστε αφενός να αναθαρρήσει η κοινή γνώμη αφετέρου να μη μπορέσουν οι δυνάμεις του Συνασπισμού να κεφαλαιοποιήσουν τα

3 Ibid., 396.

4 Ibid., 386.

5 Ibid., 403.

6 Ηλίας Κολοβός και Μαρίνος Σαρηγιάννης, Η Ναυμαχία της Ναύπακτου, 131.

Ο αδριάντας του Μιγκέλ ντε Θερβάντες στη Ναύπακτο.
Πηγή: <https://dete.gr/nafpaktos-pos-i-endoxi-istoria-tis-syndeetai-me-ton-migkel-nte-thervantes/>

κέρδη τους με επιθέσεις σε οθωμανικά εδάφη.⁷ Γεγονός είναι ότι τα υπέρογκα έξοδα προκάλεσαν δημοσιονομική κρίση στην Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1785, λίγα χρόνια μετά, γεγονός το οποίο απέτρεψε την δυναμική πολιτική στον Ινδικό Ωκεανό ενώ εντάθηκαν τα επαναστατικά κινήματα στο εσωτερικό της. Με τον καιρό άλλαξαν και οι διπλωματικές σχέσεις των Οθωμανών όπου δόθηκε περισσότερη βάση στην κάθε είδους σύμπραξη με τη Βόρεια Ευρώπη και πιο συγκεκριμένα με την Ολλανδία, την Αγγλία και τη Γαλλία έναντι της Βενετίας και της Αυστρίας.

Η κληρονομιά της στον Δυτικό Κόσμο

Η Ναυμαχία της Ναύπακτου γιορτάστηκε με κάθε επισημότητα από τις χώρες των νικητών και ενέπνευσε τη δημιουργία χριστιανικών ύμνων, τη συγγραφή ιστορικών βιβλίων αλλά και τις αναφορές σε αυτήν στη λογοτεχνία και σε πλήθος πληροφοριακών φυλλαδίων.⁸ Χαρακτηριστική είναι η αναφορά του γνωστού Ισπανού συγγραφέα Μιγκέλ ντε Θερβάντες, ο οποίος έμεινε παράλυτος στο ένα του χέρι από ρορία της συμμετοχής του σε αυτή, ο οποίος αποθανάτισε χρόνια αργότερα τη Ναύπακτο στο έργο του *Δον Κιχώτη*: «Οι Χριστιανοί που πέθαναν εκεί ήταν ευτυχέστεροι από αυτούς που έζησαν ως νικητές».⁹ Ακόμα γίνεται ευρύτερα γνωστή,

Γαλέρα με χαμηλωμένο το μαστούνι στην πλήρη για να μην εμποδίζει τη βολή των πυροβόλων της.

Πηγή: Συλλογή μικροναυπηγού Ευάγγελου Γρυπιώτη

μέσα από την ενδελεχή μελέτη των πηγών στη μοντέρνα ιστορική έρευνα, η συμβολή των Ελλήνων στη θαλάσσια αυτή σύγκρουση κατά την οποία το 27,84% του Βενετικού στόλου αποτελούνταν από Έλληνες ενώ οι αντίστοιχοι ναύτες και οι κωπηλάτες του οθωμανικού στόλου σε 7.500 με 10.000.¹⁰

Η συμμετοχή της ιταλικής Βενετίας στη Ναύπακτο είχε και ιδεολογικό αντίκτυπο αργότερα καθώς εργαλειοποιήθηκε ιδεολογικά ως νίκη-σύμβολο από την Ιταλία κατά τη διάρκεια του πολέμου της με την Οθωμανική Αυτοκρατορία (1911-1912). Η πρακτική αυτή βρήκε πρόσφορο έδαφος, την περίοδο εκείνη αφού οι εχθροπραξίες στη Μεσόγειο μεταξύ τους συνέπεσαν με την επέτειο των 340 χρόνων από αυτήν. Η αποτύπωση της Ναυμαχίας της Ναυπάκτου στη λαϊκή φιλολογία, το θέατρο και τη μουσική έκανε και κάτι ακόμα πιο σημαντικό: αναδείκνυε ότι παρά τις πολιτικές θρησκευτικές διαφορές των ευρωπαίων, ήταν μέλη μιας αδιόρατης κοινότητας, ενός κοινού χριστιανικού σώματος το οποίο συντέλεσε στην απαρχή της συνειδητοποίησης της χριστιανικής ευρωπαϊκής ταυτότητας έναντι του αλλότριου αλλόθρησκου «άλλου».¹¹ ■

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Δημήτρης Σ. Μπελέζος, *Η Ευρώπη στη σκιά της Ημισελήνου-Η χριστιανική Δύση αντιμέτωπη με την οθωμανική απειλή (1376-1683)* (Αθήνα: Περισκόπιο, 2009), 67.
- Ηλίας Κολοβός και Μαρίνος Σαρηγιάννης, «Η Ναυμαχία της Ναύπακτου από τη σκοπιά των ηττημένων», *Τα Ιστορικά* 65 (2017), σ. 131-148.
- Ι.Κ. Χασιώτης «Η ναυμαχία Ναυπάκτου: Αποθέωση, απαξίωση, αναψηλάφηση», στο 450 χρόνια από τη Ναυμαχία Ναυπάκτου –Ελληνισμός και Ευρώπη, επιμ. Ευριδίκη Λειβαδά Ντούκα (Αργοςτόλι: Οδύσσεια 2022), 141-155.
- Νικόλαος Μαραγκάκης, «Η Κεφαλλονιά στον 4ο Βενετοτουρκικό Πόλεμο και η διαθήκη του Δράκου Αμπατιέλου, κωπηλάτη στη Ναυμαχία των Εχινάδων», στο 450 χρόνια από τη Ναυμαχία Ναυπάκτου–Ελληνισμός και Ευρώπη, επιμ. Ευριδίκη Λειβαδά Ντούκα (Αργοςτόλι: Οδύσσεια 2022), 101-110.

7 Ibid, 146-147.

8 Ι.Κ. Χασιώτης, *Η ναυμαχία Ναυπάκτου*, 149.

9 Hanson, Σφαγή και πολιτισμός, 405.

10 Ι.Κ. Χασιώτης, *Η ναυμαχία Ναυπάκτου*, 153.

11 Ibid, 150.

Η ΥΔΡΑ ακολουθεί τα ΨΑΡΑ

Του Δικηγόρου - Συγγραφέως **Αδάμ Γερ. Στεφανάδη**

Μετά τη βύθιση των ΨΑΡΩΝ, το ηρωικό πλήρωμα του πλοίου, διαπνεόμενο από άκαμπτο αγωνιστικό φρόνημα, επιβιβάστηκε, όπως είδαμε, στο ατμόπλοιο ΜΑΡΙΤ-ΜΕΡΣΚ, που επρόκειτο να αποπλεύσει για την Αλεξάνδρεια με φορτίο πυρομαχικών. Το ατμόπλοιο αποφασίσθηκε να αποπλεύσει προς νότον το απόγευμα της 22^{ης} Απριλίου 1941, μαζί με το υποβρύχιο ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ, και να συνοδευτεί κατά τον πλου του από την ΥΔΡΑ. Διατάχθηκε συνεπώς η ΥΔΡΑ να βρίσκεται στις 19.00 της ημέρας εκείνης στις Φλέβες, ώστε να ενωθεί με τα άλλα δύο πλοία και να τα συνοδεύσει στον πλου της αποδημίας. Καθ' όλη την ημέρα η γερμανική αεροπορία βομβάρδιζε με σφοδρότητα την περιοχή Πειραιώς - Σαλαμίνας - Μεγάρων και τα εναπομείναντα στον Σαρωνικό ελληνικά πλοία (ΠΑΝΘΗΡ, ΙΕΡΑΞ, Β. ΟΛΓΑ και ΥΔΡΑ) αναγκάζονταν να μετακινούνται διαρκώς, ώστε να αποφεύγεται ο εντοπισμός του αγκυροβολίου τους από τον εχθρό. Περί ώρα 15.40 ταχύ γερμανικό αναγνωριστικό αεροσκάφος εμφανίσθηκε πάνω από την ΟΛΓΑ, επειδή δε ο ΑΣ θεώρησε το αεροσκάφος αυτό ως πιθανό προάγγελο μεγάλου βομβαρδισμού, σήμανε στον Α.Δ.Α., που επέβαινε στην ΥΔΡΑ, γνωστοποιώντας του το γεγονός. Η ΥΔΡΑ εκείνη την στιγμή βρισκόταν κοντά στον Ισθμό και, μόλις ελήφθη το σήμα, ο Α.Δ.Α. από κοινού με τον κυβερνήτη του αντιτορπιλικού, αντιπλοίαρχο Πεζόπουλο, αποφάσισαν να πλεύσουν με μικρή ταχύτητα προς τις Φλέβες, δεδομένου ότι πλησίαζε και η ώρα της εκεί συνάντησης με τα σκάφη που θα συνόδευσαν.

Πλέοντας με ταχύτητα περίπου 8 κόμβων, η ΥΔΡΑ στις 17.30 απείχε περίπου 3 μίλια από τη νησίδα Λαγούσα βορειώς της Αίγινας, όταν εμφανίσθηκε εχθρικό αναγνωριστικό αεροσκάφος που διήλθε πάνω από το πλοίο. Προς παραπλάνησή του, ο Α.Δ.Α. διέταξε να λάβουν πορεία προς Μέθανα και, αφού το αεροσκάφος εξαφανίσθηκε, το αντιτορπιλικό επανέλαβε την αρχική του πλεύση. Η τραγική τύχη της ΥΔΡΑΣ είχε πλέον καθορισθεί. Μετά από είκοσι περίπου λεπτά, οι οπτήρες του πλοίου ανέφεραν ότι μεγάλος αριθμός αεροσκαφών, περίπου 70, κατευθυνόταν από βορρά προς νότο. Από τον σχηματισμό αυτόν αποχωρίστηκαν περί τα 35 αεροσκάφη, τα οποία έλαβαν κατεύθυνση προς την ΥΔΡΑ, επιτιθέμενα εναντίον της

Το αντιτορπιλικό ΥΔΡΑ βυθίστηκε με βαριές απώλειες στις 22 Απριλίου 1941 κοντά στη νησίδα Λαγούσα του Σαρωνικού έπειτα από σύντομη, αλλά ηρωική, μάχη που έδωσε με τους εναέριους διώκτες της.

από την πρύμνη.¹ Ο Α.Δ.Α. διέταξε πλου ελίγδην πάση δυνάμει και έναρξη πυρός αμέσως μόλις το πρώτο σμήνος βρεθεί σε απόσταση βολής. Οι μηχανές του πλοίου ανέπτυξαν στην αρχή ταχύτητα 30 κόμβων, όμως στην συνέχεια, με την πρόοδο της επίθεσης και την σωρευση βαρυτάτων βλαβών και ζημιών, η ταχύτητα ελαττώθηκε βαθμιαία μέχρις εκμηδενίσεως. Η επίθεση υπήρξε εξαιρετικά σφοδρή και επίμονη, καθώς τα αεροπλάνα, σε αλληπάλληλα κύματα, πραγματοποιούσαν κάθετες εφορμήσεις, έβαλλαν βόμβες από μικρό ύψος και συγχρόνως πολυβολούσαν τα καταστρώματα και την γέφυρα. Οι ομοχειρίες των δύο αντιαεροπορικών πολυβόλων σχεδόν αμέσως ετέθησαν εκτός μάχης, ενώ το τρίτο έπαθε εμπλοκή. Μετά από λίγα λεπτά, μόνο τα ευρισκόμενα στην κάτω γέφυρα ελαφρά πολυβόλα Χότσκις, τα οποία δεν στηρίζονταν σε βάσεις αλλά στους ώμους των πολυβολητών, ήταν ακόμη σε θέση να βάλουν.²

1 Μεζεβίρης Γ., αντιναύαρχος ε.α., Τέσσαρες δεκαετηρίδες εις την υπηρεσίαν του Β. Ναυτικού, Αθήναι 1971, σ. 241. Ο Καββαδίας (Καββαδίας Ε., αντιναύαρχος ε.α., Ο ναυτικός πόλεμος του 1940 όπως τον έζησα, εκδ. Πυρός, Αθήναι 1950, σ. 310), αναφέρει ότι ο αρχικός σχηματισμός αποτελείτο από αριθμό αεροσκαφών που κατ' άλλη πηγή (υπαξιωματικό της ΥΔΡΑΣ) ανερχόταν σε 78, κατ' άλλες δε (πυροβολεία της γύρω περιοχής) τουλάχιστον σε 50. Από τον σχηματισμό αυτό αποχωρίζονταν διαδοχικώς ανά τρία ή τέσσερα αεροσκάφη και επετίθεντο διά καθέτου εφορμήσεως κατά της ΥΔΡΑΣ.

2 Μεζεβίρης, ο.π., σ. 241. Αντιθέτως, ο ναύαρχος Καββαδίας, ο.π.,

«Θα ήταν τρισήμισι η ώρα όταν η Μοίρα χάραξε στον καθάριο ελληνικό ουρανό σε μεγάλο ύψος, κάπου 3 χιλιάδες μέτρα, την τύχη του καραβιού. Ήταν μια κυματιστή άσπρη μπαμπακένια λωρίδα, από Βορρά προς Νότο, η εξάτμισι από το ανιχνευτικό αεροπλάνο του εχθρού, που θα μας έστελνε αργότερα τα σμήνη της οργής και του θανάτου... Και στις 6 η ώρα (παρά δέκα) οι θάρβαροι ήρθαν. Κοπαδιαστά σιδερένια πουλιά, τριανταπέντε με σαράντα απ' ό,τι μετρήσαμε, φάνηκαν από την παρυφή ενός μαύρου και βουβού σύγνεφου, που καπλάτιζε την ώρα αυτή, τον ουρανό από τη Δύσι ίσαμε ψηλά το μεσούρανο. Ταξίδεψαν αργά σαν τη Μοίρα ίσαμε το Νοτιά, ύστερα γύρισαν πίσω και μια μια ομάδα από εξ η καθεμιά, ήρθαν κατ' επάνω μας. Ένα, ένα αεροπλάνο ζυγίζοταν στο κατακόρυφο της θέσεως του καραβιού κι ορμούσε στην, τότε γνώριμη και φονική κάθετο εφόρμηση. Ένα σκληρό διαμάντι νόμιζες πως σχίζει κάποιο πελώριο κατακόρυφο τζάμι, με μεταλλικό σφύριγμα – και η θόμβα έσκαζε. Το καράβι αλαλιασμένο κυκλόφερνε με την μεγαλύτερή του ταχύτητα, τα αντιαεροπορικά του κροτάλιζαν και μούγκρισε μια δυο φορές το τέταρτο κανό-νι της πρύμης. Οι άνδρες του καραβιού είναι από ώρα στις θέσεις τους. Τους βλέπω όλους ζωντανούς, καθώς είναι ήρεμοι, αποφασιστικοί, τεντωμένους τους μυώνες του προσώπου από την προσπάθεια και με έξαλλη στα μάτια τη φλόγα του αγώνα και του μίσους... Η πρώτη θόμβα πέφτει μια καραβιά δεξιά από την πρύμη και προκαλεί ένα απότομο τρανταγμό. Ακολουθεί η άλλη, οι άλλες. Αν σκύψης κάτω από την κάθοδο της πρύμης ακούς το βουητό από τα νερά, που κυλούν ορμητικά να πλημμυρίσουν τα κύτη.

...Το πληγωμένο καράβι γέρνει τώρα δεξιά και βυθίζεται

πρύμα, η ταχύτητα πέφτει και παρουσιάζονται μικροπυρκαϊές. Η λαμαρίνα έχει γεμίσει από κορμιά στις πιο απροσδόκητες στάσεις, που μετατοπίζονται, καθώς το καράβι μποτσάρεται. Κάποια μέλη αναδεύουν ή τινάζονται σε σπασμούς και τα αυλάκια το αίμα κυλούνε φιδωτά στους αρμούς της κουβέρτας. Κι ακούγεται βογγυτό, πνιγμένοι αναστεναγμοί, κάτι επικλήσεις στη манούλα, που δεν είναι ν' ακούση, στον Θεό που μας βλέπει από ψηλά.

...Ο οπλονόμος τρέχει γύρω με μια σφυριχτρούλα και φωνάζει το πρόσταγμα για την εγκατάλειψη του πλοίου. Περιττό. Είναι καιρός να θιασθή κανείς. Έρχεται μια απότομη κλίσι, πάντα δεξιά και από το δεξιό πολυθόλο χύνεται ένα χονδρό μαυροκόκκινο μπράτσο από αίμα, σα νερομάννα λευτερωμένη. Κι οι τελευταίοι άνδρες, γεροί και πληγωμένοι – όσοι μπορούν – αφήνουν τώρα το ετοιμοθάνατο πλοίο. Σε λίγο η πρύμη θα βουλιάξει ολόκληρη, το καράβι θα τιναχθή όρθιο με την καρένα της πλώρης στον αέρα, η σημαία θα πλαταγίση απ' τη βίαιη κίνηση και θα σμίξη γρήγορα τα νερά κι αυτό το όρθιο καράβι θα σταθή λίγο έτσι, πληγωμένο θανάσιμα. Μετά, απότομα πάλι, θα χαθή η πλώρη κάτω απ' τα νερά, μια τεράστια δίνη θα σκορπίση μικρά κύματα σε μεγάλο πλάτος – και θάρη το Τέλος... Ολόγυρα στη θάλασσα οι ναυαγοί, πληγωμένοι και γεροί, θα φωνάζουν από πόνο και θα χαιρετίσουν με περηφάνια και τα υγρά μάτια τους θα είναι θρεγμένα όχι από το νερό της θάλασσας, αλλά από το δάκρυ».

(Μ. Σίμφας, Το αντιτορπιλικό ΥΔΡΑ βουλιάζει, περιοδικό Ναυτική Επιθεώρησης, τεύχος 405, σ. 95-97)

Από τις 60 περίπου βόμβες που έριξαν τα επιτιθέμενα αεροσκάφη, καμία δεν έπεσε πάνω στο πλοίο, περίπου 8 όμως έπεσαν κοντά και επειδή ήταν μεγάλες και ισχυρές εκρηκτικής γόμωσης, άνοιξαν ευρύτατα ρήγματα στις πλευρές του σκάφους, στην πλώρη και στην πρύμη, ενώ τα θραύσματά τους φόνευσαν ή τραυμάτισαν τους άνδρες που βρίσκονταν στο κατάστρωμα και τις ομοχειρίες των πυροβόλων και του αγήματος μάχης.³ Εκτός από τα ευρέα πλευρικά ρήγματα στον μεσόδομο, το διαμέρισμα κυβερνήτη και στο πρώτο και δεύτερο λεβητοστάσιο, προκλήθηκαν οπές και επί του καταστρώματος, μεταξύ τρίτου και τέταρτου πυροβόλου, καθώς και αναδιπλώσεις στα ελάσματα του καταστρώματος, που εμφάνιζε σε πολλά τμήματά του όψη κυματοειδή, πιθανότατα λόγω εκτεταμένης βλάβης των υφάλων. Τα πρυμναία

διαμερίσματα κατακλύσθηκαν ταχύτατα και το πλοίο έκλινε προς την πρύμνη, όπου το βύθισμα αυξήθηκε τόσο, ώστε η ίσαλος έφθασε εντός ολίγων λεπτών 25 μόνο εκατοστά κάτω από το κατάστρωμα.

Οι ανθρωπίνες απώλειες επί της ΥΔΡΑΣ ήταν από την πρώτη στιγμή βαρύτατες. Συγκλονιστικό ήταν το τέλος του κυβερνήτη του πλοίου, αντιπλοίαρχου Πεζόπουλου, ο οποίος έπεσε μεταξύ των πρώτων. Σχεδόν αμέσως αφού ανήλθε από την κάτω γέφυρα και κατέλαβε, κατά την συνήθειά του ασκεπής, την θέση του δίπλα στο πρωραίο παραπέτασμα της γέφυρας, χτυπήθηκε από σφαίρα πολυβόλου στο κεφάλι. Γλύστρησε τότε ο ηρωικός αυτός αξιωματικός και κάθησε επί του δαπέδου με τα μάτια του κλειστά, ενώ ε.α. ελαφρό μείδισμα διακρινόταν στα χείλη του και σ' όλο το πρόσωπό του ήταν διάχυτη η γαλήνη. Έσπευσε αμέσως προς τον βαρύτατα τραυματισμένο κυβερνήτη ο επιτελής του ΑΔΑ, υποπλοίαρχος Νεόφυτος, προκειμένου να του παράσχει κάθε δυνατή βοήθεια. Η σκηνή που επακολούθησε ήταν αναμφίβολα αντάξια των ωραιότερων παραδόσεων του Ελληνικού Ναυτικού. Ο αντιπλοίαρχος Πεζόπουλος του απάντησε: «Όχι εμένα.

σ. 311, αναφέρει ότι τα αντιαεροπορικά του πλοίου έβαλλαν συνεχώς επί 4 έως 5 λεπτά, πλην του τέταρτου το οποίο με την έναρξη του πυρός έπαθε εμπλοκή, η οποία πάντως διορθώθηκε αμέσως από τον υποκελευστή Σουρή, οπότε άρχισε εκ νέου τη βολή.

3 Καβαβιάς, ο.π., σ. 311.

Αριστερά: Ο ηρωικός κυβερνήτης του αντιτορπιλικού ΥΔΡΑ, αντιπλοίαρχος Θεόδωρος Πεζόπουλος. Δεξιά: Ο υποπλοίαρχος Γεώργιος Αρλιώτης (1913-1941) συγκαταλέγεται ανάμεσα στους τέσσερις αξιωματικούς του επιτελείου της ΥΔΡΑΣ που ακολούθησαν την τύχη του πλοίου τους.

Πρόσεχε το καράβι» και συγχρόνως αναφώνησε «Ζήτω η Ελλάς, Ζήτω το Ναυτικόν, Ζήτω ο Βασιλεύς», ζητωκραυγή που επανέλαβαν όλοι όσοι βρίσκονταν στη γέφυρα. Στην συνέχεια, μέσα στον όλεθρο που εκτυλίχθηκε τα επόμενα λεπτά επί της ΥΔΡΑΣ, ο ηρωικός κυβερνήτης, ύπτιος και σε κωματώδη κατάσταση πλέον, ψιθύριζε με τις λίγες δυνάμεις που του είχαν απομείνει: «Παιδιά, έτσι πεθαίνουν οι Έλληνες καπεταναίοι». Όταν πλέον το πλοίο βυθιζόταν, ο υποπλοίαρχος Νεόφυτος κατέβαλε προσπάθειες για να κατεβάσει από την γέφυρα τον βαρύτατα τραυματισμένο κυβερνήτη, ο οποίος πιστός στις θαλασσινές παραδόσεις δεν ήθελε να εγκαταλείψει το πλοίο του. «Αφήστε παιδιά τον κυβερνήτη σας», έλεγε, «να πάει με το καράβι του». Αναίσθητο και ψυχορραγώντας τον μετέφεραν στο πρόστεγο, όπου μετά από λίγα λεπτά ο γενναίος αυτός αξιωματικός εξέπνευσε, προσφέροντας την ζωή του θυσία στην τιμή και τη δόξα της πατρίδας.⁴ Εκτός από τον κυβερνήτη της ΥΔΡΑΣ, άλλοι τρεις αξιωματικοί του πλοίου έπεσαν ηρωικά κατά τη διάρκεια της αεροπορικής επίθεσης. Ο ύπαρχος του αντιτορπιλικού, πλωτάρχης Βλαχάβας, με το αριστερό του πόδι ακρωτηριασμένο

στο μέσο του μηρού και με βαρύ τραύμα στο κεφάλι ψυχορράγησε για λίγα λεπτά κατακείμενος στο πρυμναίο κατάστρωμα, ώσπου εξέπνευσε με το μειδίαμα στα χείλη. Ο υποπλοίαρχος Αρλιώτης βρήκε τραγικό θάνατο, αφού προηγουμένως αποκόπηκε το πόδι και το χέρι του, ενώ ακαριαία φονεύθηκε και ο ανθυποπλοίαρχος ιατρός Μανιαρίζης, του οποίου το κεφάλι αποκόπηκε και εκσφενδονίσθηκε στην θάλασσα. Ο ΑΔΑ, πλοίαρχος Μεζεβίρης, τραυματίσθηκε από θραύσματα στο κεφάλι και στα πόδια και, υποβοηθούμενος, ανασηκώθηκε και ζητωκραύγαζε υπέρ της Ελλάδας. Το κατάστρωμα και η γέφυρα είχαν επιστρωθεί από την αρχή της επίθεσης με νεκρούς και βαριά τραυματισμένους. Από τους πρώτους έπεσαν οι άνδρες των ομοχειριών των αντιαεροπορικών πολυβόλων, που κυριολεκτικά κατακερματίσθηκαν. Από τους 18 άνδρες τους, οι 9 φονεύθηκαν αμέσως και οι 7 τραυματίσθηκαν. Έπειτα από λίγο φονεύθηκε και ο πηδαλιούχος της ΥΔΡΑΣ και ανέλαβε το πηδάλιο ο υποπλοίαρχος Νεόφυτος, ο οποίος, με τον θάνατο των παραπάνω αξιωματικών, ανέλαβε πλέον και την κυβέρνηση του αντιτορπιλικού.

Όταν τα επιτιθέμενα αεροσκάφη αντελήφθηκαν ότι η καταβύθιση της ΥΔΡΑΣ ήταν άμεσα επικείμενη, σταμάτησαν να βάλλουν και διέταξε τότε ο ΑΔΑ τον κυβερνώντα υποπλοίαρχο Νεόφυτο να εγκαταλειφθεί το πλοίο. Το μεγαλύτερο μέρος του πληρώματος, παρά τον κίνδυνο που διέτρεχε, δεν έσπευσε τότε να πέσει στην θάλασσα, αλλά ασχολήθηκε με την διάσωση των τραυματιών. Ο υποπλοίαρχος Νεόφυτος, που κατευ-

4 Φωκάς Δ., αντιναύαρχος, Έκθεσις επί της δράσεως του Β. Ναυτικού κατά τον πόλεμον 1940-1944, εκδ. Ιστορικής Υπηρεσίας Β.Ν., τόμος Α', Αθήναι 1953, σ. 456. Η εξιστόρηση του συγγραφέως βασίζεται στην σχετική έκθεση που συνέταξε ο υποπλοίαρχος Νεόφυτος, επιτελής του ΑΔΑ και εκ των πρωταγωνιστών στις ηρωικές σκηνές που εκτυλίχθηκαν επί του βυθιζόμενου αντιτορπιλικού.

Ο ΑΔΑ, πλοίαρχος Μεζεβίρης, μαζί με τον αρχιεπιστολέα του, υποπλοίαρχο Νεόφυτο, του οποίου η ψύχραιμη και γενναία στάση κατά τις τελευταίες στιγμές της ΥΔΡΑΣ υπήρξε αντάξια των παραδόσεων του όπλου.

Θύνθηκε προς την πρύμνη για να εποπτεύσει την εγκατάλειψη του πλοίου, αντίκρουσε τρομερό, αλλά και μεγαλειώδες, θέαμα. Το κατάστρωμα ήταν γεμάτο από πτώματα, ανθρώπινα μέλη και τραυματίες που ψυχορραγώντας φώναζαν: «Μη μας λυπάσθε. Όσοι από σας γλυτώσουν εκδικηθείτε μας. Ζήτω η Ελλάς, Ζήτω το Ναυτικό». «Ουδέποτε ησθάνθην τον εαυτόν μου τόσο υπερήφανον ότι ήμουν Έλλην αξιωματικός του Ναυτικού, όσον την τραγικήν εκείνην στιγμήν», γράφει με δικαιολογημένη συγκίνηση ο γενναίος αυτός αξιωματικός.⁵

Οι λέμβοι της ΥΔΡΑΣ είχαν καταστραφεί από την επίθεση, εκτός από την τετράκωπο, στην οποία

αποφασίσθηκε να τοποθετηθούν οι βαριά τραυματισμένοι. Ο ΑΔΑ ρωτήθηκε από τον υποπλοίαρχο Νεόφυτο, εάν θα μπορούσε να φθάσει στην ξηρά κολυμπώντας ή χρειαζόταν να επιβιβασθεί στην τετράκωπο. Ο πλοίαρχος Μεζεβίρης απάντησε ότι ο ίδιος θα κολυμπούσε, καθώς στην τετράκωπο είχαν θέση μόνο οι βαριά τραυματισμένοι. Βοηθούμενος από άνδρες του πληρώματος, ο υποπλοίαρχος Νεόφυτος περιέβαλλε με σωσίβια τους τραυματίες και τους έριχνε στην θάλασσα. Κατά ευτυχή συγκυρία υπήρχε πλεόνασμα από σωσίβια στο πλοίο, καθώς είχαν αποθηκευθεί σε αυτό τα σωσίβια των ιταλών ναυαγών που είχε περισυνελέξει η ΥΔΡΑ προ μηνός μεταβαίνοντας στην θαλάσσια περιοχή που είχε πραγματοποιηθεί η ναυμαχία του Ματαπά,⁶ και έτσι πολλοί τραυματίες, ιδίως όσοι έφεραν βαριά τραύματα, κατέστη δυνατό να περιβληθούν με δύο σωσίβια ο καθένας. Όταν ο υποπλοίαρχος Νεόφυτος βεβαιώθηκε ότι επί της ΥΔΡΑΣ δεν είχαν απομείνει παρά μόνο τα πτώματα των γενναίων ναυτών της, έπεσε και αυτός τελευταίος στην θάλασσα. Είχε απομακρυνθεί περί τα 20 μέτρα, όταν το πλοίο έκλινε αρχικώς δεξιά, κατόπιν οριζοντιώθηκε και τέλος έμπρυμνο και με την πλήρη ανορθωμένη βυθίστηκε σχεδόν κάθετα στον υγρό του τάφο. Η ώρα ήταν 18.04, είχαν δηλαδή παρέλθει, σύμφωνα και με τις παρατηρήσεις που έγιναν από τα γύρω ναυτικά παρατηρητήρια, μόλις 14 λεπτά από την έναρξη της επίθεσης. Την στιγμή που η θάλασσα σκέπαζε το τελευταίο τμήμα του πλοίου, μια φωνή που επαναλήφθηκε από δεκάδες στόματα, αντήχησε στο κέντρο του Σαρωνικού: «Ζήτω η ΥΔΡΑ».

Στη νησίδα Λαγούσα, που αποβιβάσθηκαν οι ναυαγοί της ΥΔΡΑΣ, προσέτρεξαν αμέσως πλωτά μέσα από τη γειτονική Αίγινα, το Ναύσταθμο και τον Πειραιά. Τρεις ταχείες βενζινάκατοι της Ν.Α.Π./3, που απέπλευσαν αμέσως από το Μικρολίμανο,⁷ έφθασαν εγκαίρως στον τόπο του ναυαγίου και διέσωσαν από την θάλασσα σημαντικό αριθμό ναυαγών. Οι τραυματίες μετεφέρθησαν στο Ναυτικό Νοσοκομείο Αιγίνης, όπου την επομένη ημέρα 6 υπέκυψαν στα τραύματά τους. Συνολικά ο αριθμός των απωλειών της ΥΔΡΑΣ ανήλθε

5 Φωκάς, ο.π., σ. 456.

6 Καββαδίας, ο.π., σ. 312. Πολύ ενδιαφέρουσα διήγηση των συνθηκών υπό τις οποίες η ΥΔΡΑ διέσωσε 113 Ιταλούς ναυαγούς έπεται από την ναυμαχία του Ματαπά έχει δημοσιευθεί στο περιοδικό ε.α. Θαλασσινοί Απόηχοι από τον πλωτάρχη ε.α. Δ. Σαλούπη (Δ. Σαλούπης, Η τραγωδία χιλιάδων Ιταλών ναυαγών μετά τη ναυμαχία του Ταινάρου, περιοδικό Θαλασσινοί Απόηχοι, τεύχος 32, Ιούλιος-Αύγουστος 1999, ε.α. σ. 15-16).

7 Στο Μικρολίμανο είχε οργανωθεί υπηρεσία ταχυπλώνων σωσιβίων βενζινακάτων από τη Ν.Α.Π./3, η οποία προσέφερε πολλές υπηρεσίες στην περισυλλογή ναυαγών των καταβυθισμένων πλοίων (Φωκάς, ο.π., σ. 514).

σε 41 νεκρούς (4 αξιωματικοί, 11 υπαξιωματικοί και 26 ναυτοδίοιοι) και 85 τραυματίες (6 αξιωματικοί, 20 υπαξιωματικοί και 59 ναυτοδίοιοι).⁸ Η λαμπρή διαγωγή του προσωπικού της ΥΔΡΑΣ, κατά τη διάρκεια της σκληρής δοκιμασίας που βίωσε, κατατάσσει αναμφίβολα το περιστατικό ως μία από τις πλέον ένδοξες στιγμές του Ελληνικού Ναυτικού κατά την σύγχρονη ιστορία

8 Φωκάς, ο.π., σ. 457, Μ. Σίμψας, Το αντιτορπιλικό ΥΔΡΑ βουλιάζει, περιοδικό Ναυτική Επιθεώρησης, τόμος 112, τεύχος 405 (επεταικό: Σεπτέμβριος–Οκτώβριος 1980), σ. 98. Εντούτοις, οι παραπάνω αριθμοί δεν υιοθετούνται από όλες τις πηγές. Όπως αναφέρει ο Φωκάς, ο.π., σ. 457, ο υποπλοίαρχος Νεόφυτος υπολογίζει τις ολικές απώλειες του προσωπικού της ΥΔΡΑΣ σε 87 νεκρούς και 54 τραυματίες, ενώ ο Καββαδίας, ο.π., σ. 312, αναφέρει ότι τελικώς οι νεκροί ανήλθαν σε 42 και οι τραυματίες σε 65 και ο πλωτάρχης ε.α. Α. Κισσόπουλος, σημειοφόρος τότε του αντιτορπιλικού, υπολογίζει τους νεκρούς από τον αριθμό των μελών και κυρίως χειρών και ποδιών που μάζεψαν τα καΐκια σε πάνω από 50. Κατά τον Χαρατσή (Χαρατσής Σ., 1023 αξιωματικοί και 22 Κινήματα, Α' τόμος, Αθήνα 1985, σ. 348), η παραπάνω ασυμφωνία οφείλεται στο γεγονός ότι στην περίπτωση της ΥΔΡΑΣ το Ναυτικό υπέπεσε στη βαριά παράλειψη της μη σύνταξης ονομαστικού πίνακα των απωλεσθέντων ανδρών (πλην των τεσσάρων αξιωματικών) του αντιτορπιλικού, που συνοδεύθηκε βέβαια και από τη μη απονομή μεταθανάτιου βαθμού ή ευσήμου στους άνδρες αυτούς, όπως έγινε για όλους τους πριν, αλλά και μετέπειτα, νεκρούς του πολέμου.

του. Όπως παρατηρεί ο πλοίαρχος Μεζεβίρης, αποτέλεσε έμπρακτη απόδειξη του γεγονότος, ότι οι από αιώνων παραδόσεις των Ελλήνων ναυτικών παρέμειναν αμετάβλητες.

«Επί της Λαγούσας, μικράς βραχώδους νησίδος, παρεμείναμεν, περί την ώραν, εν αναμονή της αποστολής βοηθητών. Κατά το διάστημα τούτο, μου εδόθη η ευκαιρία να αντιληφθώ, ακόμη καλλίτερον, τα ψυχικά προσόντα των ανδρών, των οποίων είχα, ήδη, εκτιμήσει την εξαίρετον διαγωγήν και την απόλυτον ψυχραιμίαν, διαρκούσης της προσβολής. Πέριξ εμού, κατέκειντο πολλοί βαρέως τραυματισμένοι, ηκούοντο, εκ τούτων, ενίοτε, δυσκόλως συγκρατούμενοι, κραυγαί πόνου, από ουδενός όμως τα χείλη διέφευγεν ουδέ η ελαχίστη φωνή παραπόνου. Οι διατηρούντες τας αισθήσεις των, μετ' αγωνίας, εξήτουν πληροφορία περί του κυβερνήτου των, τον οποίον κυριολεκτικώς ελάτρευον και τον απεκάλουν «ο Θεωδωράκης μας». Ο ναύτης του Β. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Πρεβεζής, που είχε παρουσιασθή εις τον ΑΕΤΟΝ, εθελοντικώς, και τον είχα προσλάβει και επί της ΥΔΡΑΣ, εις την ατομικήν μου υπηρεσίαν, κατακεκλιμένος, πλησίον μου, με τον ένα πόδα αποκοπέντα, συνεχώς με ηρώτα «πώς αισθάνεσαι, κύριε διοικητά;»

(Γ. Μεζεβίρης, Τέσσαρες δεκαετηρίδες εις την υπηρεσίαν του Β. Ναυτικού, σ. 243)

Από το βιβλίο μου *“Το Ελληνικό Κράτος της Θάλασσας – Η Ιστορία του Σύγχρονου Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού”, Τόμος Α' 1897-1941, Αθήνα 2017.*
Βραβευμένο από την Ακαδημία Αθηνών.

Ιταλοί αιχμάλωτοι μετά τη ναυμαχία του Ματαπά επιβιβάζονται στην ΥΔΡΑ. Δυστυχώς πολλοί άνδρες από το πλήρωμα της ΥΔΡΑΣ δεν είχαν την ίδια τύχη και ακολούθησαν το πλοίο τους στον υγρό του τάφο στις 22 Απριλίου 1941.

Τορπιλισμός ιταλικού Αντιτορπιλικού «CALATAFIMI» από το Υποβρύχιο «ΠΙΠΙΝΟΣ» στο Καρλόβασι της Σάμου, 9 Αυγούστου 1944

Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού, Τμήμα Ναυτικής Ιστορίας και Περιοδικών

Το Υποβρύχιο (Υ/Β) «ΠΙΠΙΝΟΣ» (Υ-8) με Κυβερνήτη τον Υποπλοίαρχο Κ. Λούνδρα, βυθίζει στο Καρλόβασι της Σάμου το ιταλικό αντιτορπιλικό «CALATAFIMI» κλάσεως «CURTATONE», το οποίο έπλεε υπό γερμανική σημαία και ήταν επανδρωμένο από γερμανικό προσωπικό. Στη συνέχεια, επιχειρεί να βυθίσει και το επιταγμένο από τον γερμανικό στρατό (πολεμική λεία) πλοίο «ΩΡΙΩΝ» (πλοίο εφοδιασμού των ελληνικών φάρων), το οποίο βρισκόταν ελλιμενισμένο στο Καρλόβασι μαζί με δύο (2) γερμανικά πλοία. Το Π/Φ «ΩΡΙΩΝ» επλήγη αλλά εξακολούθησε να επιπλέει.

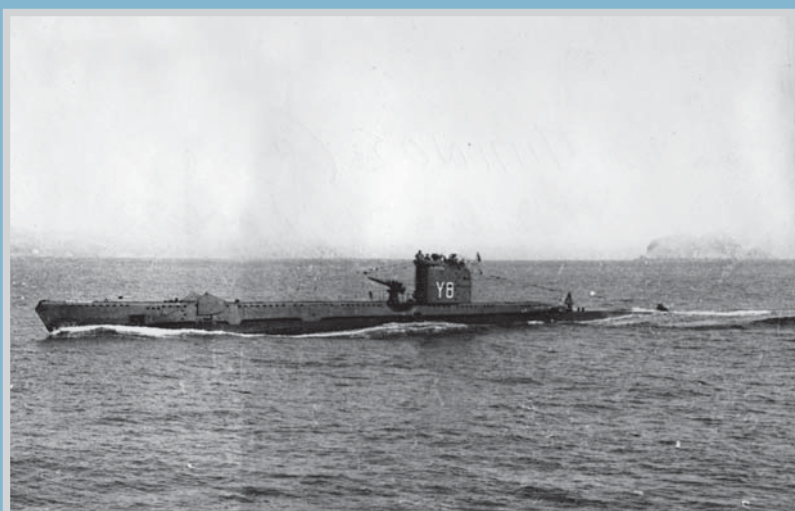
Το συνημμένο κείμενο που ακολουθεί αποτελεί απόσπασμα από το «Ημερολόγιο Πολέμου ΓΕΝ 1940-1944» και πιο συγκεκριμένα παρατίθεται η Έκθεση Πεπραγμένων του Στόλου για την 9η Αυγούστου 1944.

Ο Αρχηγός Στόλου, Αντιναύαρχος Π. Βούλγαρης, αναφέρει τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν κατά την πολεμική περιπολία του Υ/Β «ΠΙΠΙΝΟΣ» στο Αιγαίο (28/7 έως 14/8 1944). Στην Έκθεση αποτυπώνεται η πολεμική ετοιμότητα του Υ/Β «ΠΙΠΙΝΟΣ» και η δράση που ανέπτυξε κατά την εν λόγω περιπολία.

Οι φωτογραφίες που συνοδεύουν το κείμενο ανήκουν στο Φωτογραφικό Αρχείο της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού (Υ.Ι.Ν.). Στην πρώτη φωτογραφία εικονίζεται εν πλω ο κυβερνήτης του Υ/Β «ΠΙΠΙΝΟΣ», Αντιπλοίαρχος Κ. Λούνδρας, ενώ στη δεύτερη το Υ/Β «ΠΙΠΙΝΟΣ» (φωτογραφία από το βιβλίο του Αντιναύαρχου Π.Ν. ε.α. Αναστασίου Κ. Δημητρακόπουλου, «Λεύκωμα Φωτογραφιών των Αποφοίτων της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων, οι τάξεις εισόδου 1884-1973», ΓΕΝ, Αθήνα, 2009).

Ο Κυβερνήτης Υποπλοίαρχος Κ. Λούνδρας.

Το Υ/Β «ΠΙΠΙΝΟΣ».

ΤΕΤΑΡΤΗ, 9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1944

α.- Το ρπιλλισμός καί καταβύθισις τοῦ
ὑπό γερμανικῇν σημαίαν ἰταλικοῦ
ἀντιτορπιλλικοῦ "CALAFATINI" τύπου
CURTANONE ὑπό τοῦ ἐλληνικοῦ Υ/Β
"ΠΙΠΙΝΟΣ" καί ἐν συνεχείᾳ προσβο-
λῇ ἐχθρικῶν βοθητηκῶν ἐν τῷ λι-
μένι Σάμου.-

Ι.- Ὁ ἀντιναύαρχος Π. ΒΟΥΓΑΡΗΣ εἰς τὴν ἐκθεσίν του πεπραγμένων τοῦ
ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν του κατὰ τὸ 1944 Στόλου ἀναφέρει, ὡς πρὸς τὴν δρᾶσιν
τοῦ Υ/Β ΠΙΠΙΝΟΣ (κυβερνήτης Ὑποκλ/χος Κ. ΛΟΥΝΔΡΑΣ) τὰ κάτωθι:

"Απὸ 28/7 - 14/8 ἐκτελεῖ πολεμικὴν περικολίαν εἰς τὸ Αἶγαϊον
Τὴν 9/8 τὸ Υ/Β μετὰ συστηματικὴν καταδίωξιν ἣ ὁποῖα δυνάμει τὸ ἀ-
ριστονέπιθετικὸν πνεῦμα τοῦ κυβερνήτου ἔβλεπεν ἐναντίον τοῦ γερμα-
νικοῦ ἀντιτορπιλλικοῦ "CURTATONE" ἐξερχομένου τοῦ λιμένος τῆς Σά-
μου, μίαν ὁμοβροντίαν τεσσάρων τορπιλλῶν ἐξ ἀποστάσεως 2.500 ὑάρδων.
Μία τορπίλλη προσέκρουσε εἰς τὸ μέσον τοῦ Α/Τ καί τὸ πλοῖον ἀνεκόπη
καί ἐβυθίσθη.

Τὸ Υ/Β ἀνεγέμισεν τοὺς τορπιλλοσωλήνας καί ἐπλευσε πρὸ τοῦ λι-
μένος διὰ νὰ βάλῃ τέσσαρας τορπίλλας ἐναντίον τῆς Μ.Μ. τοῦ γερμανι-
κοῦ βοθητηκοῦ τῆς ὁμοίας ἐν μικρὸν τμήμα προεξεῖχεν ἐκ τοῦ Δ. κυμα-
θοθαύστου παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος. Ἡ τορπίλλη τοῦ σωλήνος ἀρ.1
ἐβλήθη ἐξ ἀποστάσεως 1000 ὑάρδων καί προσέκρουσεν εἰς τὴν ἄκρην τοῦ

"Δ. κυματοθραύστου, η τορπίλλη του σωλήνος αρ. 2 δέν έλειτούργησεν,
 "η τορπίλλη του σωλήνος αρ.3 προσέκρουσε εις τόν πυθμένα της εισόδου
 "του λιμένος, η τορπίλλη του σωλήνος αρ.4 εισήλθεν εις τόν λιμένα
 "καί έξερράγη επί η πλησίον της πρύμνης του γερμανικού βοηθητικού.
 "Μετά τας έκρήξεις παρετηρήθη ότι η υπερκατασκευή του γερμανικού
 "βοηθητικού ήτο βεβλαμένη καί πιστεύεται ότι ^{καί} αϊ έντός του λιμένος
 "κετρελαιοκίνητοι φορτηγίδες έβλάβησαν επίσης από τους βράχους επί
 "των οποίων έξώκειλον.

2.- Ός έξηκριβώθη τό άνωτέρω άντιτορπιλικόν ήτο το ~~το~~ CALAFATINI
 τύπου CURTANONE του Ιταλικού Β.Ν., έπλεε δέ υπό Γερμανικήν Σηραίαν καί
 Γερμανικόν προσωπικόν.-

3.- Ο Κυβερνήτης του ΠΙΠΙΝΟΥ μετά την έν της Πολεμικής Περικολίας έ-
 πάνοδόν του υπέβαλε την 14/8 τό υπ'άρ. Α/72 Ιστορικόν πλοΐ της 5ης πε-
 ρικολίας του ΠΙΠΙΝΟΥ έν ώ σχετικώς προς τόν άνωτέρω τορπιλλισμόν αναφέ-
 ρει:

8η Αύγουστου 1944 - 12 ήμέρα πλοΐ.

"2250- Προς διόπτεισιν 140° καί μεγάλην απόστασιν (περίπου 10000 ύάρ)
 "φαίνονται δύο πλοΐα κλέοντα μέ πορείαν 330°. Συναγερμός. Στρέφω μέ-
 "χρι πορείας 100°. Χειρίζω ώστε τά προς τό στενόν κλέοντα πλοΐα νά
 "διέλθουν ^{εξ} επιδυνύοντα εις τό Υ/Β την μή φωτειζομένην πλευράν.-
 "2130 - Έπέχω επί πορείας 100° τά έχθρικά πλοΐα στρέφουν δεξιά μέχ-
 "ρι πορείας 010°. Αναγνωρίζονται ως ακόλουθως: Έν άντιτορπιλικόν
 "κλάσεως PALESTRO επί κεφαλής κλέει μέ ταχύτητα περίπου 10 κόμβων
 "καί εκπέμπει διά του ACDBC εις συχνότητα 16 χ/κύκλων, ακολουθεΐ εις
 "απόστασιν 250-300 ύάρδ. τό φορτηγόν ΩΡΙΩΝ μέ ταχύτητα 7 κόμβων
 "παρά τό ισχύον αυτού δέ καί εις μικράν απόστασιν μικρόν πλοΐον προ-
 "σομαζόν μέ MOTOR VESSEL ή E BOAT.
 "2330- Τά έχθρικά πλοΐα κλέοντα προς ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΛΙΟΝ έπαυσαν νά φαίνων-
 "ται καλυπτόμενα από την άκραν ΑΓΙΟΣ ΔΟΜΕΝΙΚΟΣ.
 "2335- Καταδύομαι μέ απόφασιν νά προσβάλω ^{την} νηοκομήν έν καταδύσει.
 "2340- Διά τους περισκοπίους η παρατήρησις εΐναι αδύνατος. Αναδύομαι.
 "2345- Τό άντιτορπιλικόν παραπλέει λίαν έγγύς την άκραν ΑΓΙΟΣ ΔΟ-
 "ΜΕΝΙΚΟΣ μεθ'ό διαπλέει τό στενόν μέ ταχύτητα περίπου 16 κόμβων τη-

"ρούμενον πλησίον τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς νήσου ΣΑΜΟΥ.

"2352- Τό ἀντιτορπιλικόν δυσκόλως διακρίνεται καθ' ὅσον προβάλλεται

"εἰς τόν κλέον σκοτεινόν τομέα τοῦ στενοῦ, διέρχεται εἰς ἀπόστασιν

"3500 - 4000 ὑαρδῶν καί ἐκέρπει συνεχῶς μέ τό ASDIB εἰς συχνότητα

"16 χ/κλων (καί εἰς συχνότητα 10 χ/κύκλων ἢ λήψις τῆς ἐκπομπῆς

"δέ ἀφίσταται πολύ τοῦ συντονισμοῦ).

"9η Αὐγούστου 1944 - 13η ἡμέρα πλοῦ

"ΣΣΖ - Αἰθρία - Αποθαλασσία.

"0001 - Τό ἀντιτορπιλικόν φαίνεται παρά τήν ἄκραν ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ ὅπου

"στρέφει ἀριστερά ἐπέχον ἐπί πορείας 270°, παραμένω ἐν ἀναμονῇ ὅπως

"ὁ ΩΡΙΩΝ διαπεύσει τό στενόν.

"0015 - Τό ἀντιτορπιλικόν ἐστρεψε ἐπί πορείας 080° μεθ' ὃ παραπλέει

"τάς ΒΔ ἀκτάς τῆς ΣΑΜΟΥ.

"0020 - Τό ἀντιτορπιλικόν ἔπαυσε νά φαίνεται καί αἱ ἐκπομπαί τοῦ

"ASDIB δέν ἀκούγονται πλέον.

"0030 - Πλέω ἵνα προσεγγίσω τήν ἀκτὴν τῆς ΣΑΜΟΥ. Πλησιάζας τήν ἀκ-

"τήν ἠρεύνησα βορείως τῆς ἄκρας ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ καί ἀνατολικῶς τῆς ἄκρας

"ΑΓΙΟΣ ΔΟΜΕΝΙΚΟΣ ὡς ἐμφαίνεται εἰς τό σχεδιάγραμμα χωρίς νά συναν-

"τήσω οὔτε τό ἀντιτορπιλικόν οὔτε τόν ΩΡΙΩΝΑ.

"0445 - Κατάδυσις 7,5 μίλια πρὸς 360° ἀπὸ Φ. ΜΑΛΑΚΙ - ΦΟΥΡΝΟΙ.

"Ἐπειδὴ αἱ συνθήκαι τῆς μυστηριώδους ἐξαφανίσεως τοῦ ΩΡΙΩΝΟΣ μοῦ

"ἐκπιπῶσιν ὅτι οὗτος ἀποχωρισθεὶς τοῦ ἀντιτορπιλλι-

"κοῦ εἰς τόν ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΝ ἔκλυσε διὰ τοῦ στενοῦ ΣΑΜΟΥ - ΤΟΥΡΚΙΑΣ

"καί κατέφυγε πρὸς τῆς ἡμέρας εἰς τόν λιμένα τοῦ ΒΑΘΥ ἢ τόν λιμέ-

"να ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ἔκλυσε ἵνα ἐρευνήσω τοὺς ἀνωτέρω ὅρμους.

"0605 - Διακρίνονται καπνοὶ παρά τόν λιμένα ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ.

"0800 - Διακρίνονται καθαρῶς ἐντός τοῦ λιμένος ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ἓν ἀντιτορ-

"πιλικόν κλάσεως PALESTRO παραβεβλημένον ἐσωτερικῶς τοῦ δυτικοῦ κυ-

"ματοθαλάσσιου καί τό ἐμπορικόν ΩΡΙΩΝ παραβεβλημένον ἐσωτερικῶς τοῦ

"ἀνατολικοῦ κυματοθαλάσσιου (βλέπε σχεδιάγραμμα λιμένος κατὰ τήν πρω-

"τὴν καί τήν ἐσπέραν).

"Τό στόριον τοῦ λιμένος ἀπὸ θέσεως περίπου 030° ἀφίνει ἀκάλυπτον τό

- "Ι/3 από πρόμνης τοῦ φορτηγοῦ ΩΡΙΩΝ. Ἐπειδὴ φοβοῦμαι ὅτι δέν θά
 "ἐξασφαλίσω τόσον εὐθυτενῇ τροχίαν τορπίλλης ἀπεφάσισα νά παραμεί-
 "νω εἰς μικράν ἀπόστασιν ἀπό τοῦ στομίου καί ἐπιτεθῶ ὅταν τά πλοῖα
 "θά ἐξήρχοντο τοῦ λιμένος, ὅπερ προέβλεπον διά τήν ἐσπέραν.-
- "Ι210 - Ἀνεγνωρίσθησαν ἐπίσης ἐντός τοῦ λιμένος 2 Μ.Υ.Σ 200 τόννων
 "ἑκαστον.-
- "Ι211 - Ὑδροκλάνον ΝΤΟΡΝΙΕ ὑπερίπταται εἰς μικράν ἀπόστασιν. Λήψις
 "βάθους.
- "Ι220 - Ἐπάνοδος εἰς τό περισκοπικόν. Περιπολία εἰς ἀπόστασιν 2500
 "ὕψων ἀπό τοῦ στομίου τοῦ λιμένος.
- "Ι658 - Τό ἀντιτορπιλικόν ἐξέρχεται τοῦ λιμένος ἐκκέρπον διά τοῦ
 "ΑΣΔΙC. Συναφερός.
- "Ι705 - Ἐβλήθησαν 4 τορπίλλαι ἀπό ἀποστάσεως 2500 ὕψων, ἐναντίον
 "τοῦ Γερμανικοῦ ἀντιτορπιλικοῦ κλάσεως CURTANONE εἰς στίγμα Ι,6
 "μίλ. πρὸς 050° ἀπό Φ. ἐξωτερικοῦ κυματοθραύστου λιμένος ΚΑΡΑΘΑΣΙ.
 "Μετά παρέλευσιν Ι λεπτοῦ καί 45 δευτερολέπτων ἀπό τῆς βολῆς ἡ δευ-
 "τέρα τορπίλλη προσέκρουσε παρὰ τήν πωραίαν καπνοδόχον τοῦ ἀντιτορ-
 "πιλικοῦ καί ἐξεργάγη. Τό ἀντιτορπιλικόν ἔστρεψε δεξιὰ καί κατέβα-
 "λεν προσπάθειαν νά πλησιάσῃ τήν ἑπὶ. Αἱ μηχαναί του δέν κινοῦνται.
 "Τό ἀντιτορπιλικόν κατακλύζεται βραδέως.
- "Ι715 - Διέταξα τήν ταχείαν ἀναγέμισιν ἑνὸς σωλῆνος.
- "Ι730 - Τό ἀντιτορπιλικόν ἐκλινε δεξιὰ, ἀπεκόπη εἰς δύο, ἀμφότερα
 "τά τεμάχια ἠνορθώθησαν καθέτως καί κατεποντίσθησαν ταχέως ὑπὸ τὰ
 "ὄμματα τῶν κατοίκων τοῦ ΚΑΡΑΘΑΣΙ.
- "Παρατήρησα ὅτι τό δάπεδον τοῦ προστέγου τοῦ ἀντιτορπιλικοῦ ἦτο
 "μεχρωσμένον διαγωνίως μέ λωρίδας ἐρυθράς καί ὑποκιτρίνους. Ὡς θέ-
 "σις τοῦ ναυαγίου τοῦ ἀντιτορπιλικοῦ δέον νά θεωρηθῇ Ι,7 μίλ. πρὸς
 "073° ἀπό τοῦ φανοῦ τοῦ ἐξωτερικοῦ κυματοθραύστου τοῦ λιμένος ΚΑΡΑΘ-
 "ΘΑΣΙ.
- "Ι800 - Ἐπειδὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τά πλοῖα δέν πρόκειται νά ἐ-
 "ξέλθουν τοῦ λιμένος πρὶν ἄλλο συνοδόν κατακλείσῃ ἀπεφάσισα νά τὰ
 "προσβάλω ἐντός τοῦ λιμένος.
- "Δέν προσέβαλον διά τοῦ πυροβόλου παρ' ὅλον ὅτι ὁ λιμὴν ἦτο ἀφύλακτος
 "καί ἤμην τελείως κύριος τοῦ πεδίου ἵνα ἀποφύγω τόν φόνον Ἑλλήνων

"καί τήν καταστροφήν τῶν οἰκιῶν των.

"1805 - Τό παραβεβλημένον εἰς τόν δυτικόν κυματοθραύστην Μ.Ν. ἔχει-
"ρισε καί παρέβαλε εἰς τό προσδεδεμένον παρὰ τήν βάσιν τοῦ ἀναπολι-
"κοῦ κυματοθραύστου.

"1914 - Ἐβαλα τήν τορπίλλην τοῦ ὑπ'ἀριθμόν Ι σωλήνος ἀπό ἀποστάσεως

"1000 ὑαρδῶν καί ἐπὶ πορείας 210, πρὸς τήν εἴσοδον τοῦ λιμένος. Ἡ

"τορπίλλη προσέκρουσε εἰς τό ἄκρον τοῦ ἀνατολικοῦ κυματοθραύστου.

"Στῆλαι ὕδατος, καπνῶν καί ὀγκολίθων ἐξαπλούμεναι μέχρι ὕψους 100 μέ-

"τρων ἐκάλυψαν τόν λιμένα. Ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκκρήξεως τῆς τορπίλλης εἴ-

"δον τὰ πληρώματα τῶν Γερμανικῶν πλοίων πανικόβλητα καί ἐν σπουδῇ νά

"πίπτουν εἰς τήν θάλασσαν ἢ νά τρέχουν ἐπὶ τοῦ κυματοθραύστου.

"1918 - Ἐβαλα τήν τορπίλλην τοῦ ὑπ'ἀρ. 3 σωλήνος ἀπό ἀποστάσεως 800

"μέτρων καί ἐπὶ πορείας 210 ἥτις δέν ἐλειτούργησεν.

"1920 - Ἀνέστρεψα πορείαν καί ἐπανῆλθον ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῆς εἰσόδου
"τοῦ λιμένος.

"1926 - Ἐβαλα τήν τορπίλλην τοῦ ὑπ'ἀρ. 3 σωλήνος ἥτις προσέκρουσεν

"ὀλίγον βορείως τῆς ἄκρας τοῦ ἀνατολικοῦ κυματοθραύστου, πιθανῶς

"ἐπὶ τῶν ἀβαθῶν, μέ τὰ αὐτά θεαματικά ἀποτελέσματα.

"1928 - Ἐβαλα τήν τορπίλλην τοῦ ὑπ'ἀρ. 4 σωλήνος. Ἡ τορπίλλη δι-

"ῆλθε τό στόμιον τοῦ λιμένος ἀκριβῶς εἰς τό μέσον καί προσέκρουσε

"ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ ΩΡΙΩΝΟΣ ἢ παρ'αὐτήν. Τό πλοῖον ἐκαλύφθη ὑπό

"ὑδάτων καί καπνοῦ. Ὅταν ὁ καπνός διελύθη ὁ ΩΡΙΩΝ ἐξακολουθεῖ νά

"εἶναι κατακόρυφος μέ βεβλαμέναις τὰς ὑπερκατασκευάς. Τό ἐπερχόμε-

"νον σκότος δέν μοῦ ἐπιτρέπει νά διακρίνω περισσότερας λεπτομερεί-
"ας.

"1932 - Ἐλαβα τήν πορείαν 360° καί ἀπομακρύνομαι τοῦ λιμένος.

"2032 - Ἀνάδυσις 2,8 μίλια πρὸς 003° ἀπὸ Φ. Ἐξωτερικοῦ κυματοθραύ-

"στου ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ. Πλέω ἀπομακρυνόμενος τῶν αὐτῶν διὰ νά μεταβιβάσω

"ἀναφοράν περί τῶν βεβλαμένων ἐχθρικῶν πλοίων ἐντός τοῦ λιμένος

"ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ.-

"2140 - Ἀεροσκάφος ἰκτάμενον εἰς χαμηλόν ὕψος περιφέρεται εἰς ἀποσ-
"τάσεις μεταξὺ 2000 καί 3000 ὑαρδῶν.

"2147 - Τό ἀεροσκάφος ἀπεμακρύνθη.

"2245 - Ἀνατολή Σελήνης.

Η Ευρωπαϊκή Χωρική Θάλασσα και η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη

Του Αντιναυάρχου **Κωνσταντίνου Βαρβαρέσου** ΠΝ Ε.α.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια της πολιτικής για την θάλασσα, έθεσε στόχους μέσω του Θαλάσσιου Χωρικού Σχεδιασμού για την προώθηση της Βιώσιμης Ανάπτυξης των θαλασσών, των νησιών και των παρακτίων περιοχών των κρατών μελών της.

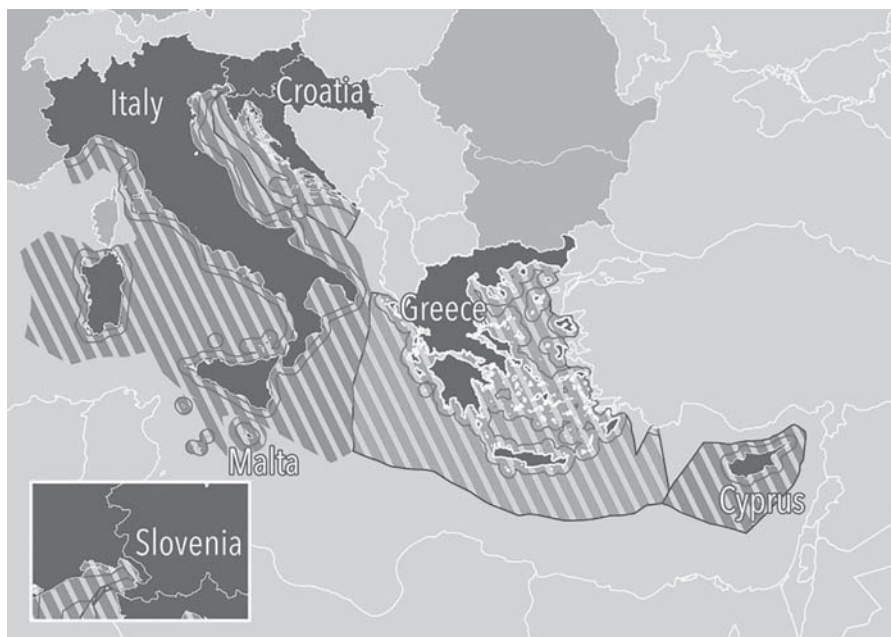
Πρόσφατα η υπηρεσία που διαχειρίζεται τον Θαλάσσιο Χωρικό Σχεδιασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (The European Maritime Spatial Planning Platform -European MSP Platform) ανάρτησε χάρτες που αφορούν τις θαλάσσιες περιοχές των κρατών μελών της. Στους χάρτες απεικονίζονται οι θαλάσσιες ζώνες, της Χωρικής Θάλασσας (ΧΘ) και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας.

Οι χάρτες εδράζονται σε εύρος χωρικών υδάτων 12 ναυτικών μιλίων και αποκλειστικής οικονομικής ζώνης καθορισμένης με την μέση γραμμή ή κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των χωρών. Απορρέουν από την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2014/89/ΕΕ «*Περί θεσπίσεως του πλαισίου για τον Θαλάσσιο Χωρικό Σχεδιασμό*» και η

εφαρμογή της είναι υποχρεωτική για τα κράτη μέλη της Ενώσεως. Υπάρχουν χρονικά όρια για την υλοποίησή της και σε περίπτωση μη εφαρμογής, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο **επιβάλλει χρηματικά πρόστιμα στις μη συμμορφούμενες χώρες.**

Οι θαλάσσιες ζώνες που αφορούν την Ελλάδα αποτυπώνονται στον χάρτη που καλύπτει την λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου και περιλαμβάνει την Ιταλία, την Μάλτα, την Σλοβενία, την Κροατία και την Κύπρο.

Η εκπόνηση του χάρτη Ανατολικής Μεσογείου έγινε με στοιχεία που συνάδουν κυρίως με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, στοιχεία των οργανισμών, τα οποία διασταυρώθηκαν με τα δεδομένα των εθνικών αρχών. Η Χωρική Θάλασσα εύρους 12 ναυτικών μιλίων αποτελεί μονομερές κυριαρχικό δικαίωμα του κάθε κράτους. Ενώ η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη ανακηρύσσεται και καθορίζεται μετά από συμφωνία μεταξύ των γειτονικών κρατών ή διαφορετικά ισχύει η μέση γραμμή. Επιπροσθέτως τα νησιά και οι βραχονησίδες που συντηρούν

ΧΑΡΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ.

ΧΑΡΤΗΣ ΜΑΥΡΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ.

οικονομική ζωή, δικαιούνται Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (άρθρο 121 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας).

Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ανατολική Μεσόγειο, Ιταλία, Σλοβενία, Κροατία, Ελλάδα και Κύπρος με την εφαρμογή του Θαλάσσιου Χωρικού Σχεδιασμού, οφείλουν να συνεργάζονται για διασυνοριακά θέματα τα οποία άπτονται: εκμετάλλευσης υποθαλάσσιων πόρων πετρελαίου και φυσικού αερίου, βιώσιμης διαχείρισης του θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος, βιώσιμης διαχείρισης της αλιείας και των αλιευτικών αποθεμάτων, συνεργασίας για την ασφάλεια, εν γένει σε τομείς που βοηθούν σημαντικά το περιβάλλον και οικονομική δραστηριότητα για την Ανατολική Μεσόγειο.

Για τις χώρες της λεκάνης της Ανατολικής Μεσογείου Ιταλία, Μάλτα, Σλοβενία και Κύπρος έχει εγκριθεί ο Θαλάσσιος Χωρικός Σχεδιασμός, ενώ για την Ελλάδα και την Κροατία βρίσκεται στο στάδιο της επεξεργασίας.

Η περιοχή του Ευξείνου Πόντου για την Ευρωπαϊκή Ένωση, θεωρείται οικονομικός, γεωπολιτικός και εμπορικός διάδρομος στρατηγικής σημασίας, που συνδέει τη Μεσόγειο Θάλασσα μέσω του Μαρμαρά και του Αιγαίου Πελάγους και την Ευρώπη με την Ασία με την Κασπία Θάλασσα, την Κεντρική Ασία και τη Μέση Ανατολή, καθώς και με τη νοτιοανατολική Ασία και την Κίνα.

Επίσης η εκπόνηση του χάρτη της λεκάνης της Μαύρης Θάλασσας, έγινε με στοιχεία που συνάδουν κυρίως από το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, στοιχεία των οργανισμών, τα οποία διασταυρώθηκαν με τα δεδομένα των εθνικών αρχών. Η Χωρική Θάλασσα έχει εύρος 12 ναυτικών μιλίων. Ενώ η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη καθορίστηκε μετά από συμφωνία μεταξύ των γειτονικών κρατών και ισχύει η μέση γραμμή. Στην περίπτωση της λεκάνης της Μαύρης Θάλασσας, η αποτύπωση των θαλασσιών ζωνών στην οποία είχαν καταλήξει οι παράκτιες χώρες δεν την θεώρησαν ως μια κλειστή ή ημίκλειστη θαλάσσια περιοχή.

Η δημοσίευση του χάρτη της Ανατολικής Μεσογεί-

ου με τις θαλάσσιες ζώνες (Χωρική Θάλασσα και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη), που συμπεριλαμβάνει το Αιγαίο Πέλαγος και την θαλάσσια περιοχή ολόκληρης της Κύπρου στα πλαίσια του Θαλάσσιου Χωρικού Σχεδιασμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκάλεσε την αντίδραση της Τουρκίας. Στο Αιγαίο το εύρος των χωρικών υδάτων είναι 12 ναυτικά μίλια και όλα τα νησιά πλησίον των ηπειρωτικών ακτών της Τουρκίας με Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, ως ορίζεται στο άρθρο 121 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (τηρήθηκε η μέση γραμμή). Στην περίπτωση της Κύπρου η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη οροθετήθηκε με την μέση γραμμή, τόσο με τις ηπειρωτικές χώρες που υπέγραψε συμφωνίες, όσο και με αυτές που δεν έχει υπογράψει μέχρι σήμερα συμφωνία. Επίσης στο βόρειο τμήμα του νησιού τηρείται η μέση γραμμή.

Η Τουρκία έχει την άποψη ότι τα ελληνικά νησιά, το σύμπλεγμα του Καστελόριζου και η Κύπρος που βρίσκονται πλησίον των ηπειρωτικών ακτών της, δεν δικαιούνται Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Στην Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (10 Δεκεμβρίου 1982), προσπάθησε μαζί κυρίως με την Βενεζουέλα να μην υιοθετηθεί το άρθρο 121 για την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη των νησιών και των βραχονησίδων που διατηρούν οικονομική ζωή στο έδαφός τους. Η Βενεζουέλα συμπλέει στο θέμα αυτό, διότι πλησίον στις βόρειες ηπειρωτικές ακτές της, υπάρχουν τρία Ολλανδικά νησιά (Aruba, Curacao, Bonaire) που δικαιούνται Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης.

Ο χάρτης της Ανατολικής Μεσογείου που περιλαμβάνει τις θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές της Ελλάδος, αποτυπώνει σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας τις θαλάσσιες ζώνες: της Χωρικής Θάλασσας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης τόσο με τις χώρες Αίγυπτο και Ιταλία που υπάρχει συμφωνία, όσο με τις χώρες Τουρκία και Λιβύη που δεν υπάρχει συμφωνία και εφαρμόζεται η μέση γραμμή. Αποτελεί ο παραπάνω χάρτης ένα επιπλέον ισχυρό «νομικό όπλο», εφόσον εδράζεται στο Δίκαιο της Θάλασσας και προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Ελλάδα διατηρεί το μονομερές κυριαρχικό δικαίωμα της επέκτασης του εύρους της Χωρικής Θάλασσας στα 12 ναυτικά μίλια και το μόνο που απομένει είναι η επίτευξη συμφωνίας με την Τουρκία, Λιβύη και την Αλβανία, για την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, εφόσον αυτές οι χώρες συνεργαστούν πάντα στα πλαίσια της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Πηγές :

- European Sea Basins | The European Maritime Spatial Planning Platform
- https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/eu-and-international-ocean-governance_en.pdf

Η τακτική μάχης των ιστιοφόρων πλοίων κατά τον 19ο αιώνα και την Ελληνική Επανάσταση του 1821

Του Ανθυποπλοιάρχου (Ε) **Βλάσιου Οικονόμου ΠΝ**,
Ιστορικού στην Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού

Μέρος Β'

Από το 16ο αιώνα, λοιπόν, οι Ναύαρχοι είδαν με ανακούφιση να καθιερώνεται η τακτική της γραμμής μάχης. Στο σχηματισμό στήλης, τα πλοία είχαν απλώς την υποχρέωση να τηρούν την πορεία και τη θέση τους, κι αυτό απλοποιούσε το έργο του Ναυάρχου να ελέγχει το στόλο του. Όμως, το αρχικό σύστημα ορατής σήμανσης δεν ήταν τόσο εύχρηστο και καταληπτό, ενώ το μεγάλο μήκος της γραμμής, ο πυκνός καπνός των ομοβροντιών και η εκτεταμένη ιστιοφορία των πλοίων όξυναν το πρόβλημα. Στη λύση του συνέβαλαν βέβαια οι φρεγάτες ή κορβέτες που έπλεαν παράλληλα της γραμμής και αναδιαβίβαζαν τα σήματα του Ναυάρχου. Η τακτική των συγκρούσεων δύο στόλων σε παράλληλες γραμμές (στήλες), με το κάθε πλοίο να ακολουθεί το προπορευόμενο σε απόσταση 100-200 γιαρδών, ήταν αποδεκτή έως το τελευταίο τέταρτο του 18ου αιώνα. Η τακτική αυτή επέτρεπε στους στολάρχους να προκαθορίζουν τις κινήσεις των πλοίων και την κατανομή πυρός, ώστε τα απαιτούμενα, συμπληρωματικά σήματα κατά τη μάχη, να είναι ελάχιστα. Ωστόσο, οι ναυμαχίες είχαν συνήθως αμφίβολα αποτελέσματα, γιατί οι περισσότεροι Ναύαρχοι απέφευγαν να εκθέσουν τα πλοία τους στο δραστικό βεληνεκές των εχθρικών πυροβόλων, ενώ αν μειονεκτούσαν σημαντικά, μπορούσαν να απεμπλακούν όταν το αποφάσιζαν.¹

Τα οργανωμένα ναυτικά, ιδίως το Αγγλικό, έχοντας εμπιστοσύνη στα έμπειρα πληρώματά τους, προτιμούσαν οι συγκρούσεις των πλοίων να γίνονται από κοντινές αποστάσεις, δηλαδή *εκ του συστάδην (melee)*.² Ειδικά, οι νεότεροι Ναύαρχοι είχαν πειστεί ότι, έπρεπε να εφαρμόζουν πιο επιθετικούς ελιγμούς

για να απομονώνουν τμήματα του εχθρικού στόλου και ευκολότερα, στη συνέχεια, να τα καταστρέφουν. Ένας από τους επιθετικούς ελιγμούς, η *περίπλευση (doubling)*, γινόταν από ομάδα πλοίων με σκοπό να υπερκεράσει την κεφαλή (το πρωτοπόρο πλοίο) ή την ουρά (το τελευταίο πλοίο) της εχθρικής γραμμής, ώστε ένα τμήμα των εχθρικών πλοίων να βρεθεί μεταξύ δύο πυρών. Άλλος ελιγμός, γνωστός ως *μαζικοποίηση (massing)* αποσκοπούσε στη συγκεντρωτική (μαζική) επίθεση εναντίον του προπλέοντος τμήματος της εχθρικής γραμμής, προτού ολοκληρωθεί η σύγκλιση των αντιπάλων στόλων και η σύγκρουση καταλήξει στην κλασική αντιπαράθεση των δύο γραμμών (στηλών). Μία τρίτη μορφή επιθετικού ελιγμού, ήταν η διάσπαση της γραμμής (*breaking the line*) από ομάδα ή ομάδες πλοίων, που διαπερνούσαν κάθετα την εχθρική στήλη και αναστρέφοντας χτυπούσαν τα εχθρικά πλοία από την υπήνεμη πλευρά. Για να εφαρμοστούν, όμως, αποτελεσματικά οι επιθετικοί αυτοί ελιγμοί, χρειάστηκε να προηγηθεί μία σημαντική βελτίωση των μεθόδων επικοινωνίας μεταξύ των πλοίων κάτι που έγινε με την κωδικοποίηση των ορατών σημάτων.³

Έως στο τέλος του 18ου αιώνα, οι Ναύαρχοι διαβίβαζαν τις εντολές τους με επάρσεις σημαιών σε προκαθορισμένα σημεία των ιστών. Το σύστημα αυτό όμως είχε περιορισμένες δυνατότητες, όταν ο αριθμός των αναρτημένων σημαιών ήταν αρκετά μεγάλος, με αποτέλεσμα να δημιουργείται δυσκολία στην ανάγνωση και στην ερμηνεία.⁴ Η λύση δόθηκε το 1803 από το Βρετανικό Ναυαρχείο, το οποίο υιοθέτησε το βιβλίο του Ναυάρχου Home Popham με τίτλο «*The Telegraphic Signals or Marine Vocabulary*», που εισήγαγε ένα αλφάβητο με αριθμητικό σύστημα,

1 Μεταλληνός Κ. (2020), Τόμος Α', σελ. 91-92.

2 Κωνσταντινίδης Τ. (1954), σελ. 424.

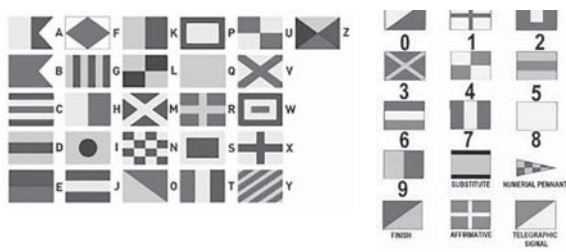
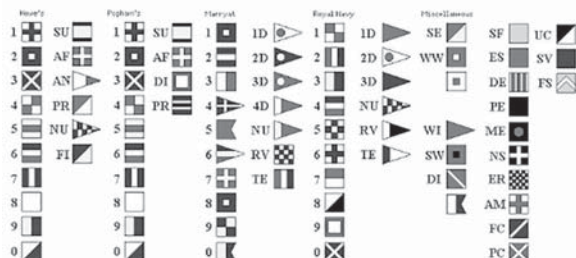
3 Μεταλληνός Κ. (2020), Τόμος Α', σελ. 94.

4 Σίμψας Μ. (1982), Τόμος Δ', σελ. 332.

χρησιμοποιώντας δέκα έγχρωμες σημαίες.⁵ Οι Ναύαρχοι απέκτησαν με αυτό το σύστημα τη δυνατότητα να μεταβιβάζουν τροποποιητικές / συμπληρωματικές ή ακόμη και νέες εντολές, που δεν είχαν προβλεφθεί στις *Οδηγίες* ή *Κανονισμούς Μάχης*. Τελικά, ήταν το βελτιωμένο σύστημα επικοινωνίας που βοήθησε τους Άγγλους Ναυάρχους και γενικότερα πολλά ναυτικά της περιόδου, ώστε να απαγκιστρωθούν από τη μοιρολατρική προσήλωση στους άκαμπτους κανόνες της γραμμής μάχης και να υιοθετήσουν πιο περίπλοκους τρόπους χειρισμού των στόλων τους.⁶

Επιπλέον των ανωτέρω, μια επιπλέον επιχειρησιακή ναυτική τακτική κατά την περίοδο δράσης

των ιστιοφόρων πλοίων ήταν και η τακτική της «επ' αγκύρας» ναυμαχίας. Η επ' αγκύρας μάχη δεν ήταν γενικά αρεστή στους πολεμικούς ιστιοφόρους στόλους. Ωστόσο, μερικές φορές, ένας αδύναμος στόλος προτιμούσε να αντιμετωπίσει αγκυροβολημένος τον ισχυρότερο αντίπαλό του, παρά να αναμετρηθεί με αυτόν στην ανοικτή θάλασσα. Τα πλοία ενός επ' αγκύρα στόλου έπρεπε να έχουν την κατάλληλη διάταξη ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν ανεμπόδιστα τα πυροβόλα και των δύο πλευρών τους, με την τεχνική της αμφιδέτησης⁷. Η άμυνα στα μόνιμα ορμητήρια

των στόλων ενισχύονταν συνήθως με επάκτια πυροβολεία, με πυρπολικά και με φυσικά ή τεχνητά εμπόδια στις προσβάσεις των αγκυροβολίων.⁸

Thomas Whitcombe - The Battle of the Nile 1798
(επ αγκύρα ναυμαχία).

Χαρακτηριστικά, στις ελληνικές θάλασσες ο οθωμανο-αιγυπτιακός στόλος μόλις εμφανιζόταν ο αντίπαλος εγκατέλειπε, κατά κανόνα, το αγκυροβόλιό του, για να δώσει τη μάχη στην ανοικτή θάλασσα. Οι Οθωμανοί και οι Αιγύπτιοι Ναύαρχοι δικαιολογημένα απέφευγαν να παραμένουν –ιδιαίτερα τη νύκτα– με τα πλοία τους αγκυροβολημένα κοντά στις ακτές, γιατί έτσι έδιναν στους πολυμήχανους πυρπολητές, με την χρήση των πυρπολικών, την καλύτερη ευκαιρία να επιτεθούν.⁹

Χαρακτηριστική περίπτωση μιας επ' αγκύρας ναυμαχίας αποτελεί η Ναυμαχία του Ναβαρίνου, λόγω της μορφολογίας του όρμου του Ναβαρίνου, καθώς και της διάταξης του Οθωμανικού στόλου εντός αυτού. Τα δεδομένα όμως είναι αντίστροφα, διότι ο οθωμανο-αιγυπτιακός στόλος ήταν αριθμητικά ανώτερος από τον Συμμαχικό στόλο, δεδομένο που μαρτυρά ότι, η διάταξη των στόλων θα έπρεπε να ήταν διαφορετική.

5 Conway's History of the Ship (1992), κεφ. 14 (Naval Tactics), σελ. 186-187.

6 Ο.π (2020), Τόμος Α', σελ. 95.

7 **Αμφιδέτηση:** Με τη βοήθεια πλαγιοδετών (σχοινιών δεμένων στην κύρια ή τη βοηθητική άγκυρα), το αγκυροβολημένο πλοίο μπορούσε να στρέφει την πλευρά του στην επιθυμητή κατεύθυνση. Έδεναν ένα σχοινί από την πρύμνη του σκάφους και το άλλο άκρο του το έδεναν με «μπότσο» στον κάβο ποντίσεως της άγκυ-

ρας ώστε βιράροντας από την πρύμνη να γυρίζουν το πλοίο όπως ήθελαν και να εκμεταλλεύονται όλα τα πυροβόλα της συγκεκριμένης πλευράς, που θα έριχνε, άσχετα από την διεύθυνση του ανέμου. Αυτός ο λεπτός χειρισμός προϋποθέτει μεγάλη ναυτική ικανότητα στο Πολεμικό Ναυτικό στην καθαρεύουσα τον λένε «πλαγιοδέτηση» ή «αμφιδέτηση», και στο Εμπορικό «λεντία». [Κανελλόπουλος Η. Φ. (2015), σελ. 122]

8 Μεταλληνός Κ. (2020), Τόμος Α', σελ. 354.

9 Κωνσταντινίδης Τ. (1954), σελ. 427-430.

Η Ναυμαχία του Ναβαρίνου, ελαιογραφία σε μουσαμά. Αντίγραφο του έργου του Louis Ambroise Garneray (Γαλλία, 1827). Διαστάσεις : 53 x 78,5 cm Αριθμός Ταυτότητας : 2212. Πηγή: Εθνικό Ιστορικό Μουσείο.

Συμπεράσματα

Η τακτική μάχης των ιστιοφόρων πλοίων τον 19ο αιώνα ήταν μια δυναμική διαδικασία, επηρεασμένη από γεωγραφικούς, καιρικούς και τεχνολογικούς παράγοντες. Η γραμμή μάχης, αν και κυρίαρχη, σταδιακά αντικαταστάθηκε από πιο ευέλικτες και επιθετικές τακτικές. Η βελτίωση της επικοινωνίας ήταν καθοριστικής σημασίας για την προσαρμογή των ναυτικών επιχειρήσεων. Οι συνθήκες στην ελληνική θάλασσα επέβαλαν συγκεκριμένες τακτικές μάχης και αναδείκνυαν τη σημασία της ευελιξίας και της ικανότητας προσαρμογής στις τοπικές συνθήκες.

Γεωγραφικοί και Καιρικοί Παράγοντες:

- Η μορφολογία του ελληνικού χώρου, με τα πολυάριθμα νησιά, στενά και κόλπους, επέβαλε ειδικές τακτικές μάχης.
- Σημαντικές περιοχές όπως ο Ευβοϊκός, Πατραϊκός, Κορινθιακός κόλπος και ο όρμος του Ναβαρίνου είχαν στρατηγική αξία για τη διακίνηση στρατευμάτων και εφοδίων.
- Οι καιρικές συνθήκες, ιδιαίτερα οι ισχυροί βόρειοι άνεμοι το χειμώνα (έως 9 μποφόρ) και οι τοπικοί άνεμοι όπως οι ετησίες (μελέμια), επηρέαζαν σημαντικά τις επιχειρήσεις.

- Οι ναυτικές συγκρούσεις ευνοούσαν τους ελαφρείς και ευέλικτους στολίσκους, αλλά οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες δυσχέραιναν την κίνηση των μικρότερων πλοίων και μείωναν τη μαχητική τους ικανότητα.
- Χαρακτηριστικά, "τη χειμερινή περίοδο έπνεαν γενικά βόρειοι άνεμοι με εντάσεις που έφταναν και τα εννέα μποφόρ"

Τακτική της Γραμμής Μάχης:

- Οι μάχες κρίνονταν από την ικανότητα των κυβερνητών να πλευρίζουν τα εχθρικά πλοία και από τις μάχες σώμα με σώμα.
- Η γραμμή μετώπου (line abreast) θεωρούνταν κατάλληλος σχηματισμός προσέγγισης, ενώ η γραμμή στήλης (column) ή μάχης ήταν ιδανική για την αξιοποίηση της ισχύος πυρός.
- Η αύξηση της ισχύος των πυροβόλων τον 18ο αιώνα οδήγησε στην μαζική χρήση τους. Ένα τυπικό βρετανικό πλοίο μάχης (First Rate) ήταν οπλισμένο με εκατό πυροβόλα.
- Το πρόβλημα της ταχείας τοποθέτησης των πλευρικών πυροβολαρχιών λύθηκε εν μέρει με τη χρήση ειδικών συστημάτων σύσπαστων για τη στροφή των πυροβόλων.

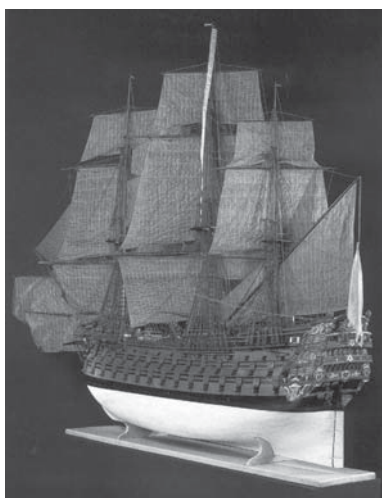
- Η διατηρητική ικανότητα των βλημάτων μειωνόταν σημαντικά σε αποστάσεις άνω των 150-200 γιάρδων, απαιτώντας παρατεταμένες συγκρούσεις από κοντινές αποστάσεις.
- Ενδεικτικά, "μόνο μια χρονικά παρατεταμένη σύγκρουση από μικρές αποστάσεις, μπορούσε να έχει αποφασιστικό αποτέλεσμα".

Σημασία του Ανέμου και της Θέσης:

- Η προσήνεμη (σοβράνο) θέση θεωρούνταν το σημαντικότερο τακτικό πλεονέκτημα.
- Η υπήνεμη (σταβέντο) θέση ήταν μειονεκτική, καθώς έδινε στον αντίπαλο την πρωτοβουλία, ενώ ένας ασθενέστερος στόλος την προτιμούσε για να μπορεί να απεμπλακεί ευκολότερα.
- Πολλοί Ναύαρχοι επιδίωκαν επί πολλές ώρες ή ημέρες να αποκτήσουν την προσήνεμη θέση.
- Συγκεκριμένα, "για έναν ιστιοφόρο στόλο το σημαντικότερο τακτικό πλεονέκτημα ήταν η απόκτηση της προσήνεμης (σοβράνο) θέσης έναντι του αντιπάλου".

Επιθετικές Τακτικές και Ελιγμοί:

- Οι πλευρικές ομοβροντίες δεν προκαλούσαν συνήθως αποφασιστικές ζημιές, αλλά η γραμμή μάχης διατηρήθηκε λόγω της μέγιστης αποτελεσματικότητας των ομοβροντιών και του ευκολότερου ελέγχου των πλοίων.
- Οι επιθετικοί ελιγμοί όπως η περίπλευση (doubling), η μαζικοποίηση (massing) και η διάσπαση της γραμμής (breaking the line) άρχισαν να εφαρμόζονται πιο συχνά.
- Η "διάσπαση της γραμμής" περιλάμβανε τη διάπεραση της εχθρικής στήλης και την επίθεση από την υπήνεμη πλευρά.

Γαλλικό πολεμικό πλοίο της περιόδου της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου [Πηγή Boudriot J. (1997)]

Επικοινωνία και Σηματοδότηση:

- Το αρχικό σύστημα ορατής σήμανσης με σημαίες δεν ήταν εύχρηστο.
- Η κωδικοποίηση των ορατών σημάτων και η εισαγωγή αριθμητικού συστήματος με δέκα έγχρωμες σημαίες από τον Ναύαρχο Home Popham το 1803 βελτίωσαν σημαντικά την επικοινωνία.
- Οι βελτιωμένες επικοινωνίες επέτρεψαν την εφαρμογή πιο περίπλοκων ελιγμών και την υπέρβαση της άκαμπτης γραμμής μάχης.
- Σημαντικά, «ήταν το βελτιωμένο σύστημα επικοινωνίας που βοήθησε τους Άγγλους Ναυάρχους... να απαγκιστρωθούν από τη μοιρολατρική προσήλωση στους άκαμπτους κανόνες της γραμμής μάχης».

Τακτική Επ' Αγκύρας:

- Η επ' αγκύρας ναυμαχία δεν ήταν δημοφιλής, αλλά χρησιμοποιούνταν από αδύναμους στόλους για να αντιμετωπίσουν ισχυρότερους αντιπάλους σε οχυρωμένες θέσεις.
- Η άμυνα ενισχύονταν με επάκτια πυροβολεία, πυρπολικά και φυσικά εμπόδια.
- Ο οθωμανο-αιγυπτιακός στόλος απέφευγε συνήθως να παραμένει αγκυροβολημένος κοντά στις ακτές λόγω των πυρπολικών.
- Ως παράδειγμα, «οι Οθωμανοί και οι Αιγύπτιοι Ναύαρχοι δικαιολογημένα απέφευγαν να παραμένουν –ιδιαίτερα τη νύκτα– με τα πλοία τους αγκυροβολημένα κοντά στις ακτές».
- Η Ναυμαχία του Ναβαρίνου ήταν μια χαρακτηριστική περίπτωση επ' αγκύρας ναυμαχίας, αν και ο οθωμανο-αιγυπτιακός στόλος ήταν αριθμητικά ανώτερος.

Βιβλιογραφία

- Αλεξανδρής Κ. Α. (1960), *Η αναθίσις της θαλάσσιας μας δυνάμεως κατά την Τουρκοκρατίαν*, Αθήνα: Ιστορική Υπηρεσία Β.Ν.
- Κανελλόπουλος Η. Φ. (2015), *Ονοματολόγιον Ιστιοφόρων 1890*, Αθήνα: Κουλτούρα.
- Κωνσταντίνidis Τ. (1954), *Καράβια, καπετάνιοι και συντροφοναύται 1800-1830. Εισαγωγή εις την ιστορίαν των ναυτικών επιχειρήσεων του αγώνος*, Αθήνα: Γ.Ε.Ν-Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού.
- Μεταλληνός Κ. (2020), *Ο Ναυτικός Πόλεμος κατά την Ελληνική Επανάσταση 1821-1829*, Τόμος Α' και Β', Αθήνα: Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού (Υ.Ι.Ν.).
- Μπαμπινιώτης Γ. (2002), *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, Δεύτερη έκδοση, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε.
- Σίμφας Μ. (1982), *Το Ναυτικό στην Ιστορία των Ελλήνων*, Τόμος Δ', Αθήνα: Ιδιωτική.
- Conway's History of the Ship (1992), *The Line of Battle*, London: Naval Institute Press.

Έλεγχος και δικαιοσύνη Ο Ηγέτης ως καιόμενη λαμπάδα

Του Ναυάρχου **Χρήστου Λυμπέρη** ΠΝ ε.α.
Επίτιμου Αρχηγού ΓΕΕΘΑ

*“Ζεύς ανθρώποις δ’ ἔδωκε δίκην ἢ πολλὸν
ἀρίστη γίγνεται”* *Ἡσίοδος, “Έργα και Ημέραι”, 279*

Ο ασκητικός βίος και η διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας προσφέρουν στο στρατιωτικό ηγέτη βοήθειες στην άσκηση της διοικήσεως και του ελέγχου των υφισταμένων του. Χαρακτηριστικά στοιχεία στην άσκηση της εξουσίας είναι η διάκριση στον έλεγχο, ο σεβασμός της προσωπικότητας του ελεγχόμενου (δεν τον ταπεινώνει) και η εφαρμογή δικαιοσύνης. «Του αρχαρίου μετά διακρίσεως κυβερνάν, και μήτε εξ υψηλοφροσύνης επιτιθέναι αυτώ βάρος υπέρ ο δύναται, μήτε πάλιν αμελώς προς αυτόν διακείσθαι και καταφρονείν την ψυχήν αυτού» (Γεροντικό). Οι συμβουλές του ηγέτη γίνονται με λόγο ευθύ, χωρίς μισόλογα.

Διγλωσσία και ανειλικρίνεια θα αποδοκιμαστούν από τους νεότερους. Η ειλικρίνεια και ευθύτητα του λόγου συνάδει με τη στρατιωτική και χριστιανική ιδιότητά του, το ψέμα γκρεμίζει τον ηγέτη.

Ο ηγέτης δεν φέρεται ανάλογα με το πού φυσάει ο άνεμος (τι θέλουν οι πάνω απ’ αυτόν) αλλά, ενεργεί με αρχές και πεποιθήσεις, «μη λίκμα εν παντί ανέμω και μη πορεύου εν πάση ατραπώ, ούτως ο αμαρτωλός ο δίγλωσσος. Κατάγνωσις πονηρά έστιν επί διγλώσσου. Ψίθυρον και δίγλωσσον καταράσασθε» (Σοφία Σειράχ, ε,99 και κη,13).

Ο ασκούμενος έλεγχος, σε οριακές συμπεριφορές υφισταμένων, μπορεί να οδηγήσει και σε αποβολή εκ του στρατεύματος. Εξυπακούεται ότι η αυστηρή τιμωρία της αποβολής θα είναι δίκαιη, μακριά από προσωποληψία και εμπάθεια, ότι θα είναι σαφής και πέρα από κάθε αμφισβήτηση η τέλεση της εκτροπής, και ότι θα έχει προηγηθεί νουθεσία χωρίς αποτέλεσμα.

Ιδού τι συμβουλεύουν οι Πατέρες για περιπτώσεις αποβολής μοναχού, «αυτός που παραμένει αδιόρθωτος εις την αμαρτίαν και ζημιώνει με την επιμονή του αυτή την αδελφότητα, αφού καταβληθεί προς αυτόν η δέουσα φροντίς και δεν φέρει αποτέλεσμα, πρέπει να αποβάλεται του σώματος. Εάν ευρεθεί αδελφός έχων ελάττωμα, ό το κοινόν ου βλάπτει, δει βαστάζειν αυτόν, ει δε και τους λοιπούς ταράττει δει εκδιώκειν

αυτόν, ίνα μη συν αύτω και άλλοι απόλυνται. Ουδέ γαρ του σκάφους¹ αποπεσόντος, ήδη και της νηός καταφρονητέον».

Στο ίδιο ζήτημα, της αποβολής μοναχού εκ του κοινοβίου, το Γεροντικό γράφει: «όταν η του ενός βλάβη εις πολλούς διατρέχει, ου δει μακροθυμείν, ούτε ζητείν το εαυτού συμφέρον, αλλά το των πολλών ίνα σωθώσι, διότι της μονομερούς αρετής η πολυμερής ωφελιμώτερα τυγχάνει».

Ο ηγέτης οφείλει να διακρίνει εκείνους που περιορίζουν τις παραβάσεις ένεκεν της αγαθότητάς του και να επιδεικνύει επιείκεια προς αυτούς, ενώ παράλληλα τιμωρεί αυτούς που δεν ωφελούνται από την αγαθότητά του και την επιείκειά του. Από την πλευρά των διοικουμένων το φρόνιμο είναι, τη συμπεριφορά τους να κατευθύνει η αγάπη προς την αποστολή τους και όχι ο φόβος της τιμωρίας. Καλούνται, να μιμηθούν τον Παύλο. «Εγώ ουκέτι φοβούμαι τον Θεόν, αλλ’ αγαπώ αυτόν, η γαρ αγάπη έξω βάλει τον φόβον».

Οι νέοι αξιωματικοί κοιτάνε τον ηγέτη στα μάτια και έχουν υψηλές απαιτήσεις απ’ αυτόν, τον θέλουν ασάλευτα δίκαιο. Το δικαίωμά τους αυτό ενισχύεται από την υπακοή στις διαταγές του για προσφορά θυσίας μέχρι και της ζωής των. Η δικαιοσύνη ανορθώνει το στράτευμα. Η έλλειψη δικαιοσύνης αντίθετα λειτουργεί ως βραδυφλεγής βόμβα με άγνωστο τον χρόνο έκρηξής της.

Διοίκηση στην οποία δεν αμείβεται ο κόπος, η αξία, και δεν τιμωρείται η ραθυμία και η αδιαφορία, είναι ανάλατη, άνοστη και επικίνδυνη.

Το Γεροντικό γράφει: «οι εξουσίες των πραγμάτων και των λαών αποδεικνύονται αληθινές εξουσίες, όταν συνοδεύονται από αγάπη στο καλό, μιμούμενες την ουράνια τάξη... Η γαρ ενταύθα αφείδια την εκείθεν φέρει τιμωρίαν».

Ο άγιος Πηλουσιώτης σε επιστολή του προς αξιωματούχο έγραφε: «εί ούν φίλος είναι βούλει Θεού,

¹ σκάφος εδώ νοείται η ρυμουλκούμενη λέμβος από το πλοίο (δηλ. ο μοναχός) και ναύς είναι το κοινόβιο.

άρχε κραταιώς, ούτε δώροις, ούτε φιλία, αλλά αξία, ορέγων το δίκαιον». Ο Paul Claudel γράφει: «να παραμείνεις δίκαιος, να μη χάσεις την ψυχή σου».

Ο Ηγέτης ως καιόμενη λαμπάδα

“Εστωσαν υμών οι λύχνοι καιόμενοι”

Λουκάς (ιβ,35)

Ο στρατιωτικός ηγέτης καλείται να γίνει και να παραμένει καιόμενος λύχνος προκειμένου να φωτίζει με τις πράξεις του στο σκοτάδι που απλώνεται γύρω του. Πρέπει να αισθάνεται μέσα από τον βίο του την ελευθερία να πει: «δεύτε λάβετε φω». Για να μη σβήσει η λαμπάδα χρειάζεται λάδι, (ανέλαιος λαμπάδα σβήνει) πνευματική τροφή. «ούκ επ’ ἄρτω μόνον ζήσετε άνθρωπος, αλλά επί παντί ρήματι εκπορευομένω δια στόματος Θεού» (Ματθ.δ,4).

Με το δικό του φως θα ανάψει τον υποβόσκοντα σπινθήρα της προθυμίας των ανδρών του. Με λόγια και με έργα θα ενεργοποιήσει τη δύναμη ψυχής τους και θα δημιουργήσει επ’ ωφελεία της πατρίδας. «στρατηγοί εἰς παράταξιν τον στρατόν καθεστώντες, τοις παρακλητικοῖς λόγοις πρό των αγώνων κέχρηνται, και τοσαύτην ἔχει δύναμιν ἢ παραίνεσις, ωστέ πολλοίς και θάνατον πολλάκις καταφρονήσωσι» (Μέγας Βασίλειος).

Ηγέτης που πιστεύει, που μπορεί να ξεχωρίσει τον αληθινό και τίμιο λόγο από τον ανάξιον και ψευδή, θα κρατάει δίπλα του το στράτευμα και θα γίνεται οχυρό τείχος απέναντι στους επίβουλους, εντός και εκτός συνόρων.

Ευτυχής, μακάριος είναι ο ηγέτης εκείνος που συ-

ντρίβει τα πάθη του και βαδίζει το δρόμο της αρετής. Η ένωση του ηγέτη με τον Θεό και το έθνος τον καθιστά αναμμένο κάρβουνο που ζεσταίνει και φωτίζει. Ο ίδιος γίνεται φώς προσφοράς προς το συνολικό εθνικό φώς. Ο ηγέτης ως η θυσιαζόμενη Ιφιγένεια αναφωνεί: «Δίδωμι σώμα τουμόν Ελλάδι» (Ιφιγ.Αυλ,1398).

Ηγέτης κρυμμένος στη μετριότητα και την καθημερινότητα μοιάζει με λυχνάρι σβυσμένο. Μέμφεται τους πάντες πλην του εαυτού του.

Ακούγεται επανειλημμένα μέσα στην κοινωνία, το ερώτημα: «τι μπορεί να κάνει ένα και δύο αηδόνια; μπορούν να φέρουν την άνοιξη;».

Η Ιστορία αποκαλύπτει ότι οι λίγοι, αλλά φωτεινοί, ήταν εκείνοι που δέχτηκαν δια του μαρτυρίου των και του ηρωισμού να ταρακουνήσουν τα λιμνάζοντα νερά και έφεραν αλλαγή.

Το ζητούμενο δεν ήταν ο αριθμός αλλά η θέλησή τους να πολεμήσουν το σάπιο, τη διαφθορά, αποδεχόμενοι την σταύρωσή τους και το μαρτύριο.

Ο στρατιωτικός ηγέτης καλείται να κρατηθεί γερά στην άγκυρα της πίστης και της εθνικής ελπίδας, να μη δειλιάσει στις αντιξοότητες και δυσκολίες, να μοιάσει του βράχου μέσα στην θάλασσα ο οποίος αν και συνεχώς προσβάλλεται από τα κύματα δεν εξαφανίζεται, αλλά παραμένει ασάλευτος.

Ένας ηγέτης είναι εκ των πραγμάτων καταδικασμένος να ζει και στιγμές μοναξιάς. Τις στιγμές μοναξιάς στοχάζεται, μιλάει με τον Θεό και το έθνος, συνεχίζει την ανάλωσή του ως καιόμενη λαμπάδα. ■

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ, Χρ. Λυμπερή, ΕΝ ΠΛΩ, σελ. 129-131.

Ναυμαχία Κατακόλου (30 Σεπτεμβρίου 1821)

Του **Νίκου Ασημακόπουλου**

Πολιτικού επιστήμονα, Συγγραφέα, Διευθυντή των εκδόσεων «Βεργίνα»

Μέρος Γ'

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΞΕΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΚΟΛΟΥ

MARTYRIA GEORGE FINLAY

Ο Άγγλος ιστορικός και Φιλέλληνας, Τζορτζ Φίλνι (George finlay, 1799-1875), κατα την εξιστόρηση της Ναυμαχίας του Κατακόλου, μας δίνει την πληροφορία, τόσο για την καταστροφή του αλγερινού μπρικίου όσον και την αιχμαλώτιση από τους Τούρκους ενός

ελληνικού πλοίου, του οποίου το πλήρωμα διασώθηκε στις ακτές του Κατακόλου.

(Σημείωση Ν. Ασημακόπουλου: Ασφαλώς, εννοεί το μπρίκι του Μοίραρχου του σπετσιώτικου στόλου Θεόδωρου Χατζηγιάννη Μέξη). Στη συνέχεια εξηγεί, ότι ο Καρά Αλής διέταξε την υποχώρηση του τουρκικού στόλου προς το λιμάνι της Ζακύνθου, διότι δεν ήθελε να διακινδυνεύσει να χάσει, με τη συνέχιση της σύγκρουσης με τον ελληνικό στόλο, τα 35 γαλαξιδιώτι-

κα καράβια που είχε μαζί του, τα οποία στη συνέχεια τα πήγε στην Κωνσταντινούπολη, για να πάρει τα εύσημα από τον Σουλτάνο. Παραθέτω αυτούσιο το αγγλικό κείμενο με τη μετάφρασή του:

After the loss of the Algerine brig, the Greeks lost brig which they were compelled to run ashore at Katakolo, and which the Turks succeeded in getting afloat and carrying off, as a prize. The Turkish and Greek fleets engaged, and a great deal of ineffective cannonading ensued. Kara a Ali, who would not risk losing any of these prizes, was driven back to Zante, where he embarked the survivors of the crew of the Algerine brig, and at last sailed with a favour-able wind, which carried him safely through the Archipelago. He entered the port of Constantinople in triumph, towing his thirty-five Galaxidhiot prizes, and displaying thirty prisoners hanging from the yard-arm of his flag ship.

Μετάφραση:

Μετά την απώλεια του αλγερινού μπρικίου, έχασαν και οι Έλληνες ένα μπρίκι (του Θεόδωρου Χατζηγιάννη Μέξη) και (τα μέλη του πληρώματός του) αναγκάστηκαν να βγουν στην παραλία του Κατακόλου. Οι Τούρκοι κατάφεραν να το διασώσουν και να το πάρουν ως έπαθλο. Ο τουρκικός και ο ελληνικός στόλος ενεπλάκησαν και ακολούθησε μεγάλος αριθμός αναποτελεσματικών κανονιοβολισμών. Ο Κάρα Αλής, ο οποίος δεν ήθελε να διακινδυνεύσει να χάσει κανένα από αυτά τα έπαθλα (γαλαξιδιώτικα πλοία), οδήγησε (τον στόλο του) πίσω στη Ζάκυνθο, όπου αποβίβασε τους επιζώντες του πληρώματος του αλγερινού μπρικίου και τελικά έπλευσε με έναν ευνοϊκό άνεμο, που τον μετέφερε με ασφάλεια στο Αρχιπέλαγος. Μπήκε θριαμβευτικά στο λιμάνι της Κωνσταντινούπολης, ρυμουλκώντας τα τριάντα πέντε γαλαξιδιώτικα έπαθλα (καράβια) του και εμφανίζοντας τριάντα αιχμαλώτους κρεμασμένους από το κατάρτι (που είχε) τη σημαία του πλοίου τους}.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ: Finlay, George, "History of the Greek Revolution, Vol. I", εκδ. William Blackwood and Sons, Λονδίνο, 1861, σελ. 274–275.

MARTYRIA FRANCOIS ROYQUEVILLE

Ο Φρανσουά Πουκεβίλ, (François Charles Hugues Laurent Rouqueville, 1770-1838), σημαντικός Γάλλος ιστορικός, συγγραφέας, ακαδημαϊκός, ιατρός και Φιλέλληνας, μας δίνει πληροφορίες, όχι μόνο για τη σύγκρουση των δύο στόλων μεταξύ Ζακύνθου και Κατακόλου, αλλά και για τις επιπτώσεις που είχε η ναυμαχία στους κατοίκους τεσσάρων χωριών της Ζακύνθου, που πήγαν να πανηγυρίσουν για την καταστροφή ενός Αλγερινού μπρικίου, που είχε προσα-

ράξει σε παραλία της Ζακύνθου, μετά τη σύγκρουσή του με τον ελληνικό στόλο.

(Σημείωση Ν. Ασημακόπουλου: Ο Πουκεβίλ είχε διατελέσει πρόξενος της Γαλλίας στα Ιωάννινα από το 1805 έως το 1814, όπου την ίδια χρονιά αποσπάστηκε στην Πάτρα. Εκεί έμεινε μέχρι το 1816 και, όταν έφυγε για τη χώρα του, τη θέση του στην Πάτρα την πήρε ο αδελφός του, Hugues, ο οποίος τον ενημέρωνε με κανονικές και κρυπτογραφημένες επιστολές για όλα τα σημαντικά γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης).

Παραθέτω αυτούσιο το κείμενο του Πουκεβίλ, μεταφρασμένο από τον εκδότη Κωστή Χαιρόπουλο, που το εξέδωσε το 1901:

{Την 11^η (Οκτωβρίου 1821) ο λαός της Ζακύνθου εν κραυγαίς εξεγείρετο αναγνωρίζων εν τω στόλῳ τούτῳ την σημαίαν του Σταυρού. Οι σημαιοφόροι ανήγγειλαν μετ' ολίγον την εμφάνισιν δύο στόλων. Περί την ενάτην ὥραν της πρωίας οι κώδωνες της πόλεως τίθενται εις κίνησιν και κρούονται εν ρυθμῷ ευφροσύνῳ χωρὶς να γνωρίζει τις την αἰτίαν. Ἡ αστυνομία αὐτὴ ἀγνοεῖ τούτο και ὁμως δεν τολμά να το ἀπαγορεύσῃ. Το πυροβόλον της αὐτοῦ Βρεττανικῆς Μεγαλειότητος, ἡ μουσικὴ των πληρωμάτων αὐτῆς εἰσπράττει τους Τούρκους. Οι Ἑλληνικοὶ ναοὶ εἰσπράττει, και οὗτοι δεκαπέντε ἕως εἴκοσιν Ὑδραϊκὰ πλοία, ἀτίνα προέβησαν ἐν τάξει μάχης. Τα μὲν ἔφερον τὴν ροδόχροον σημαίαν, τα δε τὴν κυανόχροον μετὰ τοῦ Σταυροῦ, ὅτε γολέττα τις ἀποχωρήσασα των λοιπῶν πλοίων ἤλθε κομίζουσα ἐπιστολὴν τινὰ πρὸς τον Ἀγγλον διοικητὴν. Επέβαλον αὐτὴ να καταβιβάσῃ τὴν σημαίαν, ἣν αὐτὴ ἀπερχομένη ἐκ νέου υψεί. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα οἱ κώδωνες ἐξακολουθοῦσιν ἠχοῦντες. Γενουήνσιον δε τι πλοῖον εἰσελθὼν εἰς τον λιμένα, ἀγγέλλει δημοσίᾳ τὴν ἄλωσιν της Τριπολιτσάς. Ἀσματα και κραυγαὶ ἀγαλλιᾶσεως ἀκούονται πανταχόθεν. Ἡ ἐνδεκάτη δε τοῦ μηνὸς εἶναι μέρα ευθυμίας. Περί τὴν εσπέραν, ὑπόκοφος θόρυβος ἀγγέλλει, ὅτι οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι συνεπλάκησαν. Εἶδον ἀφανιζόμενα διαδοχικῶς πάντα τα Ζακύνθια πλοία. Τὴν δωδεκάτην Οκτωβρίου, περὶ το λυκαυγές, ἤκουσαν πρὸς το νοτιοανατολικόν μέρος της Ζακύνθου κανονιοβολισμὸν ζωηρότατον.

(Σημείωση Ν. Ασημακόπουλου: Εδώ προφανώς ο Πουκεβίλ υπολογίζει την ημερομηνία με το νέο ημερολόγιο, το οποίον ίσχυε τότε στην Ευρώπη, που πήγαινε 13 μέρες αργότερα. Όμως έκανε λάθος υπολογισμό, διότι η Ναυμαχία του Κατακόλου έγινε στις 30 Σεπτεμβρίου, και επομένως θα έπρεπε να γράψει την 13^η Οκτωβρίου και όχι την 12^η).

Εν ριπή οφθαλμοῦ πάντες οἱ κάτοικοι εὐρίσκονται ἐπὶ ποδός, και ὅταν ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν παρατήρησαν πλείστα ὑδραϊκὰ πλοία πλέοντα πρὸς τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλπου της Κυλλήνης, ἐνῶ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος φεύγων ἐμβροσθεν τοῦ Λαθάρου, ἀπεσύρετο παρα-

πλέων τη ακτή της δι' αυτόν και μόνον προστάτιδος, αφνειού Ζακύνθου.

Οι χωρικοί οίτινες είχαν ανέλθει επί του όρους Σκοπού, ανέφερον ότι βρίκον τι οθωμανικόν, αποσπασθέν του στόλου του καπετάν πασά, προσεβλήθη υπό πολλών Ελληνικών. Ήτο μεσημβρία, ο κρότος του τηλεβόλου αντήχει εν τη πόλει... Εγνώσθη μετ' ολίγον ότι συντετριμμένοι τους ιστούς και κοσκινηδόν διατετριμμένοι υπό των βλημάτων εξώκειλε προς τον ορμίσκον Κεζί. (Σημείωση Ν. Ασημακόπουλου: Επρόκειτο ασφαλώς για το Αλγερινό μπρίκι). Η Αγγλική Κυβέρνησις, ήτις είχε κρίνει σκόπιμον να πέμψει στρατεύματα προς το μέρος εκείνο, ίν' αποκαταστήσει την τάξιν, έλαβε σχεδόν ταυτοχρόνως την αγγελίαν, ότι οι στρατιώται αυτής προσεβλήθησαν υπό των κατοίκων της εξοχής. Πανικός ακατάσχετος καταλαμβάνει την πόλιν. Τρέχουσι εις τα όπλα. Πυροβόλα στήνονται εις τας πλατείας, τα δημόσια καταστήματα κλείονται. Ο Οθωμανικός στόλος εισέρχεται εις τον λιμένα και ημερησία διαταγή απαγορεύει αυτήν την μετά την δύσιν του ηλίου έξοδον εκ των οικιών αυτών. Την δεκάτην τρίτην (Οκτωβρίου), δευτέρα προκήρυξις τίθησαν έξω του νόμου τέσσερα χωρία κατηγορούμενα επί στάσει, πέμπονται δε και ορεινά πυροβόλα, ίνα καταδιώξωσι τους αντάρτας. Εν τη οργή αυτών εφόνευσαν Άγγλον τινά στρατιώτην και επλήγησαν δύο άλλους στρατιωτικούς, ων ο εις αξιωματικός. Αναμφιβόλως τοιαύτη βιαιοπραγία δεν ήτον δυνατόν να μείνει ατιμώρητος. Αλλά επειδή από πολλού είχαν ανάγκην μιας συνομωσίας, η αστυνομία εδράξατο της περιστάσεως, ίνα εργασθή δια τους σκοπούς, ους δεν είχε παύσει εκδηλούσα από της αρχής της επανάστασεως των Ελλήνων και οι Επτανήσιοι θα επανελάμβανον εφάπαξ έτι την επωδόν αυτών. Την δεκάτην τρίτην Οκτωβρίου περί την δύσιν του ηλίου, των σημαιοφόρων αγγελιάντων ότι ουδέν Υδραϊκόν πλοίον φαίνεται, ο «καπετάν πασάς» επωφελήθη την νύκτα, ίνα απομακρυνθή ολοταχώς των Αιγιαλών της Ζακύνθου}.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ: Φρανσουά Πουκεβίλ, (François Charles Hugues Laurent Pouqueville, ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ, Εν Αθήναις, Εκδοτικόν Γραφείον, Κωστή Χαϊρόπουλου, τόμος Α', κεφάλαιο ΙΔ, σελ.293,294,295. Έγινε ανατύπωση από τις εκδόσεις Αφων Τολίδη το 1996.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

Ο Σπυρίδων Τρικούπης, στο ιστορικό του έργο με τίτλο: Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως, γράφει τα εξής για την Ναυμαχία του Κατακόλου:

{Τα πλοία του προς την Ύδραν και Σπέτσας πλέοντος ελληνικού στόλου έπεσαν υπό το σκότος της νυκτός εις το μέσον του εχθρικού (στόλου) μεταξύ Ζακύνθου και Γλαρέτζας (Κυλλήνης) και εκινδύνευσαν. Αλλά παρευθείς ο Μιαούλης εφάνη αυτοφυής ναύαρχος. Έφερε τα πλοία όσον εδύνατο πλησιέστερον

της Πελοποννησιακής ακτής, διέταξε να παραπλέωσι, και τοιουτοτρόπως τα μεγαλόσωμα εχθρικά, μη δυνάμενα να πλεύσωσι σε ολιγοβαθή νερά, εκανονοβόλουν μακρόθεν όλον το νυχθήμερον επί ματαιώ. Την δε επελθούσα νύκτα διεξέπλευσαν τα Ελληνικά σώα. Μόνον το του Θεοδωρή Γ. Μέξη καθήσαν, εκυρίευσαν οι εχθροί και έσβεσαν ην άναψαν φλόγα οι ναύται του, αποβάντες όλοι αβλαβείς εις την ξηράν (του Κατακόλου). Μετά την ναυτικήν ταύτην αψιμαχίαν, ο οθωμανικός στόλος εισέπλευσε αύθις τον λιμένα της Ζακύνθου, παρέλαβε τους διασωθέντας ναύτας του αλγερινού πλοίου (που είχε καταστρέψει ο υδραϊκός στόλος υπό τον Μιαούλη) και απέπλευσε την 3^{ην} Οκτωβρίου, βλάψας δε κατά τον πλουν του την μηδεμίαν αιτίαν παρασχούσαν Σαμοθράκην, εισήλθε εις Κωνσταντινούπολιν}.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ: Σπυρίδωνος Τρικούπη, ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ, Έκδοσις Δευτέρα, εν Λονδίνω, εκ της εν τη αυλή του Ερυθρού Λέοντος Τυπογραφίας Ταυλόρου και Φραγκίσκου μωζά (1861), σελ. λβ}.

Συμπεράσματα

Τελικά, παρά το γεγονός ότι ο ελληνικός και ο τουρκικός στόλος δεν είχαν σοβαρές απώλειες στην Ναυμαχία του Κατακόλου, η ισχυρή αντίσταση που πρόβαλε ο ελληνικός στόλος, όχι μόνον εξύψωσε το ηθικό των Ελλήνων ναυμάχων από την προηγηθείσα καταστροφή του Γαλαξιδίου, αλλά ανάγκασε τον Τούρκο Ναύαρχο να φύγει αμέσως για την Κωνσταντινούπολη, προκειμένου να μη διακινδυνεύσει να χάσει τα 35 γαλαξιδιώτικα καράβια που είχε αιχμαλωτίσει, τα οποία προόριζε για δώρο στον Σουλτάνο. Έτσι, τη στιγμή που οι Τούρκοι είχαν υποστεί τεράστιο πλήγμα από την άλωση της Τριπολιτσάς, ο Τούρκος Ναύαρχος, εξ αιτίας της γενναίας αντίστασης του ελληνικού στόλου, όχι μόνο δεν αποβίβασε τουρκικές δυνάμεις στα παράλια της Ηλείας και Μεσσηνίας, αλλά δεν εφοδίασε με τροφές και πολεμοφόδια τα εναπομείναντα κάστρα των Τούρκων στην Πελοπόννησο, τα οποία κινδύνευαν να αλωθούν από τις ελληνικές δυνάμεις.

Τελειώνοντας την εργασία μου, θα ήθελα να τονίσω ότι οι ηρωικοί ναυμάχοι του 1821, που επάνδρωσαν τον υδραϊκό, σπετσιώτικο και ψαριανό στόλο, πολέμησαν με αυταπάρνηση και συνετέλεσαν τα μέγιστα στην εδραίωση της Ελληνικής Επανάστασης.

Την σημερινή ημέρα που γιορτάζουμε την επέτειο της Ναυμαχίας του Κατακόλου, βλέπουμε με δέος και συγκίνηση να βρίσκεται ενώπιόν μας η αργυρή λήκυθος με την καρδιά του Θρυλικού Ήρωα της Υδρας, Ναύαρχου Ανδρέα Μιαούλη. Ας σταθούμε όλοι μας ευλαβικά ενώπιόν της και ας αποτίσουμε τον πρόποντα φόρο τιμής στη μνήμη του, αλλά και στη μνήμη όλων των Ναυμάχων του 1821 που έχυσαν το αίμα τους για την Ελευθερία της Ελλάδας. ■

Τουρκική ιστορία και Ελληνισμός

Του Υποναυάρχου **Δημητρίου Β. Ζαμπίκου** Λ.Σ. ε.α.
Τακτικού Μέλους Αεροπορικής Ακαδημίας Ελλάδος

Μετά τους Βαλκανικούς πολέμους και τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και ειδικότερα το 1923 στο Νεοτουρκικό κράτος κυριάρχησαν αντιλήψεις ότι οι Τούρκοι είχαν εγκατασταθεί στη Μ. Ασία πολύ πριν εγκατασταθούν σ' αυτή άλλοι ιστορικοί λαοί και ότι αυτοί (οι Τούρκοι) δεν ήλθαν εκεί μετά τους Σελτζούκους αλλά είχαν προηγηθεί αυτών. Μακρινοί πρόγονοί τους ισχυρίζονται ότι ήταν οι Χετταίοι, τουρκικής καταγωγής με πρωτεύουσα την Χαττούσα, ευρισκόμενη στο οροπέδιο της Καππαδοκίας. Έτσι οι Νεότουρκοι αποφάσισαν να κατασκευάσουν την ιστορία της Τουρκίας από το μηδέν.

Συγκεκριμένα υπό την αιγίδα και τις οδηγίες του Κεμάλ Ατατούρκ συγκροτήθηκε Επιτροπή έρευνας της τουρκικής ιστορίας και εκδόθηκε το 1932 στην Κωνσταντινούπολη τετράτομη ιστορία υπό τον τίτλο «Ταρίχ» που στα τουρκικά σημαίνει ιστορία.

Σύμφωνα με την εκδοχή της νέας αυτής ιστορίας οι Τούρκοι οικειοποιούμενοι τον πολιτισμό των Χετταίων ως προγονική κληρονομιά άρχισαν να διεκδικούν και τον ελληνικό πολιτισμό, ισχυριζόμενοι ότι αυτός δεν είναι πρωτότυπος αλλά προήλθε από την Κεντρική Ασία, ως θυγατρικός του πολιτισμού της Ανατολίας δηλαδή του τουρκικού πολιτισμού. Πέραν αυτών, ο πρώην πρωθυπουργός της Τουρκίας Τουργκούτ Οζάλ σε ένα βιβλίο που εκδόθηκε πριν μερικές δεκαετίες με τον τίτλο «Η Τουρκία στην Ευρώπη» (Turkey in Europe) ισχυρίζεται με ανιστόρητα, αβάσιμα και παράδοξα επιχειρήματα ότι ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός έχει προέλευση στην Τουρκία καθόσον ο πολιτισμός της Ανατολίας αλλά και ο Ιωνικός πολιτισμός πρωτοεμφανίστηκαν εκεί από τους Χετταίους (Χιττίτες) και όχι από τους Έλληνες. Προφανής σκοπός του ήταν η ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως πλήρες Μέλος της.

Οι Τούρκοι μέσω της αυθαίρετης αναγωγής της καταγωγής τους από τους Χετταίους διατείνονται ότι είναι οι αρχαιότεροι λαοί του κόσμου που διέδωσαν σ' ολόκληρη την Ευρώπη τα πρώτα στοιχεία πολιτισμού κυρίως την καλλιέργεια του σίτου, την ιπποτροφία, κτηνοτροφία, την κατεργασία του σιδήρου και άλλων μετάλλων και στους πολέμους τηρούσαν τις Συνθήκες και συμπεριφέρονταν με ανθρωπισμό στους αιχμαλώτους.

Ο Οζάλ στο βιβλίο του αναφέρει ότι την εποχή του Χαλκού το 2.600 π.Χ. οι λαοί της Ανατολίας είχαν επεκταθεί στις Κυκλάδες, την Κρήτη, την Θεσσαλία, την Ελλάδα και την Αίγυπτο. Συνεπώς, κατ' αυτόν, ο Μινωικός, ο Αιγαιακός και ο Μυκηναϊκός πολιτισμός ήταν δημιούργημα του πολιτισμού της Ανατολίας.

Μετά την μάχη του Καντές (1282 π.Χ.) μεταξύ των λαών της Ανατολίας και των Αιγυπτίων υπό τον Φαραώ Ραμσή II, το

κράτος των Χετταίων ηττήθηκε και ακολούθως καταλύθηκε μετά από επιδρομές των «λαών της θάλασσας», παρήκμασε και διαλύθηκε. Ο λαός του απορροφήθηκε από τοπικούς πληθυσμούς ευνοώντας την εγκατάσταση ελληνικού στοιχείου στη Μ. Ασία. Το ελληνικό στοιχείο που μετανάστευσε εκεί συγκροτήθηκε με τοπικούς πληθυσμούς πιθανώς υπηκόους των Χετταίων. Θραύσματα της διπλωματικής αλληλογραφίας των Χετταίων κατά την περίοδο 1400-1200 π.Χ. -στο απόγειο των Μυκηναϊκών Ανακτόρων στην ηπειρωτική Ελλάδα- αναφέρονται σε μία ναυτική δύναμη στο δυτικό άκρο της σφαίρας επιρροής τους ως Αχιγιάβα (πιθανώς Αχαιούς). Προφανώς λοιπόν οι Χετταίοι ήλθαν σε επαφή με τους Μυκηναίους όταν οι τελευταίοι άρχισαν να καταπατούν παράκτιες περιοχές της δικής τους πλευράς του Αιγαίου.

Εξάλλου η Ιωνία, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς του συγγραφέα, ήταν μία μικρή λωρίδα γης της τεράστιας περιοχής της Ανατολίας με κλίμα, γεωγραφία, οικολογία πολύ διαφορετικά από την υπόλοιπη Ανατολία, στην οποία αναπτύχθηκε από τους Έλληνες που μετανάστευσαν εκεί ο Ιωνικός πολιτισμός και ομιλούσαν την ελληνική Ιωνική διάλεκτο.

Ο Οζάλ επίσης ισχυρίζεται ότι ο Όμηρος, τον οποίο οι Τούρκοι οικειοποιούνται ως Τούρκο, στα Έπη του επηρεάστηκε από το Έπος του Γιλγαμές της Μεσοποταμίας από μετάφραση από τους Χετταίους. Στην πραγματικότητα ο Όμηρος έγραφε ελληνικά και συνδέεται με το πολύ στενό τμήμα της ακτής της Δυτικής Ανατολίας που αποκλήθηκε Ιωνία, περιοχή που εξελληνίστηκε με την μετανάστευση από την Ελλάδα Ελλήνων που ομιλούσαν την ελληνική διάλεκτο γνωστή ως Ιωνική. Επιπρόσθετα ο Όμηρος με τα ποιήματά του αντανάκλα την Μυκηναϊκή κοινωνία και όχι την κοινωνία των Χετταίων και αντικατοπτρίζει τον αναδυόμενο αρχαϊκό ελληνικό κόσμο με τις πόλεις-κράτη και τους θεσμούς του.

Σε άλλο τμήμα του βιβλίου ο Οζάλ ισχυρίζεται ότι η Ανατολία ανέδειξε άνδρες Ίωνες, που δεν θεωρούνται Έλληνες, οι οποίοι δημιούργησαν επιστήμη, φιλοσοφία, ιστορία, γεωγραφία (Θαλής, Αναξίμανδρος, Πυθαγόρας, Ξενοφάνης, Κάμμος και Ηράκλειτος) ενώ την ίδια περίοδο η Ελλάδα ανέδειξε τον Ησίοδο και τον Σόλωνα. Ακολούθως καταλήγει στο αυθαίρετο συμπέρασμα ότι ο Ιωνικός πολιτισμός ήταν ανώτερος του Ελληνικού πολιτισμού. Εδώ ο συγγραφέας εξισώνει σκοπίμως την Ιωνία με ολόκληρη την Ανατολία μολονότι η υπόλοιπη Κεντρική Ανατολία δεν έχει τίποτε να επιδείξει αυτή την περίοδο.

Επίσης ισχυρίζεται ότι ο Σωκράτης και ο Πλάτων είχαν επηρεασθεί από Ίωνες φιλοσόφους, ενώ οι Αθηναίοι ιστορικοί Θουκυδίδης και Ξενοφών είχαν υποχωρήσει στην ανωτερό-

τητα του Ηροδότου και ότι ο Αριστοτέλης ως Μακεδών δεν ήταν Έλληνας.

Στο πλαίσιο αυτής της πλαστογράφησης της ιστορίας η Τουρκική Κυβέρνηση διακήρυξε ένα κρατικό δόγμα και συστηματικά διδάσκονταν και εξακολουθούν να διδάσκονται στα τουρκικά πανεπιστήμια και στα σχολεία όλων των βαθμίδων ότι δήθεν ο Ελληνικός πολιτισμός, οι κουλτούρες, τα Μνημεία τέχνης και οι πολιτισμένες γλώσσες προέρχονται από την Ανατολία και έχουν τουρκική προέλευση.

Αντίθετα με όλα αυτά ο Τσέχος Ασσυριολόγος Hrosny και ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Ρώμης Gionani Gambini μελετώντας την γλώσσα των Χετταίων (Χιττιτική) και την τέχνη αντιστοίχως δεν κάνουν καμία σύνδεση ανάμεσα στον Χιττιτικό κόσμο με τον σημερινό τουρκικό πληθυσμό. Από τα προαναφερόμενα καταδεικνύεται το αυθαίρετο, ανιστόρητο και παράδοξο συμπέρασμα ότι ένα έθνος αγράμματων νομάδων, των Τούρκων, που γνώριζαν μόνο τουρκικά, έξι αιώνες πριν από την πτώση της Κωνσταντινούπολης είχαν γίνει Πλατωνιστές, Αριστοτελικοί και Προσωκρατικοί και ήσαν ήδη Ευρωπαίοι προτού καν εισέλθουν και εγκατασταθούν στην Ανατολία στο τέλος του 11ου αιώνα μ.Χ.

Σε άλλο Κεφάλαιο ο Οζάλ ισχυρίζεται ότι οι σταυροφόροι των Χριστιανικών Δυτικών Ευρωπαίων ήσαν εκείνοι που επέφεραν το «μοιραίο χτύπημα» στο Βυζάντιο και όχι οι Σελτζούκοι Τούρκοι. Μετά το 1261, συνεχίζει, οι Βυζαντινοί αυτοκράτορες για να αποφύγουν την επανακατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους συνήψαν την ένωση των δύο εκκλησιών, Ορθόδοξης και Καθολικής και προκάλεσαν την αντίδραση των Ορθοδόξων υπηκόων τους.

Αντίθετα, τονίζει, οι Έλληνες υπό την εξουσία των Οθωμανών Τούρκων απολάμβαναν θρησκευτική ανεκτικότητα και δόθηκε στον Πατριάρχη πολιτική εξουσία. Αποκρύπτει όμως σκοπίμως ότι η ένωση των δύο Εκκλησιών έγινε σε μία απέλπιδα προσπάθεια με τη βοήθεια των χριστιανών Δυτικών να αποτραπεί η κατάληψη της Βασιλεύουσας από τους Τούρκους. Επίσης ο Πατριάρχης, τον οποίο διόριζε ως δωρεά ο Σουλτάνος, καθώς και οι αξιωματούχοι του ορίστηκαν υπεύθυνοι για την είσπραξη και απόδοση στο κράτος των δυσβάστακτων φόρων της Χριστιανικής Κοινότητας εξυπηρετώντας με τον καλύτερο τρόπο τα συμφέροντα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Το μέτρο κρίθηκε αρχικά πολύ πιο προσοδοφόρο από ό,τι οι διώξεις των Χριστιανών.

Πέραν αυτών, ο συγγραφέας αποκρύπτει το γεγονός ότι μετά τη Μάχη του Μαντζικέρτ το 1071 μ.Χ. και την επικράτηση των Σελτζούκων Τούρκων μέχρι το 1481 επακολούθησε μία βίαια καταστροφή και ερήμωση της ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, κτίρια εκκλησιών καταστράφηκαν ή μετατράπηκαν σε μη χριστιανικούς ναούς, χωριά καταστράφηκαν, οι ιερείς διώχθηκαν και επιβλήθηκε εκτεταμένος βίαιος προσηλυτισμός ορθοδόξων στο Ισλάμ.

Η τουρκική κατάκτηση, εποίκηση και διοίκηση στην Ανατολία κατέστρεψε την πλειονότητα των Ορθοδόξων Χριστιανών της Ανατολής.

Παράλληλα ο Οζάλ ισχυρίζεται ότι η μεγαλύτερη συνεισφορά του Ισλάμ στην παγκόσμια σκέψη είναι ο απόλυτος Μονοθεϊσμός, αγνοώντας φυσικά ότι προηγήθηκαν και τί συνεισέφεραν στη

μονοθεϊστική σκέψη ο Ιουδαϊσμός και ο Χριστιανισμός. Επίσης διατείνεται ότι ο θεσμός των Γενίτσαρων είχε ως μοντέλο εκπαίδευσης των κυβερνητών και των νέων την Πολιτεία του Πλάτωνα. Η ιστορική πραγματικότητα όμως τον διαψεύδει καθώς οι Γενίτσαροι αποτέλεσμα παιδομαζώματος (ντεβσιρμέ) ήταν ένας φοβερός φόρος στα αγόρια των χριστιανών Ελλήνων, Αρμενίων και των άλλων Βαλκάνινων χριστιανικών λαών με εξαναγκασμό σε περιτομή και εξισλαμισμό. Από τα οθωμανικά Αρχεία προκύπτει ότι οι νέοι προοριζόμενοι Γενίτσαροι επιχειρούσαν να αποδράσουν κατά την μεταφορά τους από τις Επαρχίες στην Κωνσταντινούπολη και πολλοί μεταφέρονταν δέσμοι για την αποφυγή αποδράσεων. Οι Έλληνες μέσα στην απελπισία τους απευθύνθηκαν και ζήτησαν τη βοήθεια του Πάπα Γρηγορίου 13ου για το παιδομάζωμα των παιδιών τους προκειμένου να μην καταστούν υποχρεωτικά και με τη βία Γενίτσαροι.

Η Οθωμανική αυτοκρατορία, κατά την άποψη του Οζάλ, ιδρύθηκε στη βάση της «αγάπης» και «ανοχής» προς τους Ορθοδόξους χριστιανούς και θεωρεί ότι οι εξεγερμένοι κατ' αυτής χριστιανοί υποκινήθηκαν από μυστικούς οργανισμούς που σχηματίστηκαν με τη βοήθεια Ρώσων πρακτόρων. Ακολούθως χαρακτηρίζει τους Έλληνες και τους Βαλκάνιους χριστιανούς που εξεγέρθηκαν ως τους πρώτους αντάρτες, προγόνους των σημερινών τρομοκρατών που στρεφόντουσαν κατά αμάχων Μουσουλμανικών πληθυσμών. Οι Τούρκοι αποκαλούν την ελληνική εθνοαπελευθερωτική επανάσταση του 1821 ανταρσία των Ρωμιών (Rum Fesadi) ενώ χαρακτηρίζουν τους Έλληνες προνομιούχους και αχάριστους. Οι ιστορικές αποδείξεις όμως καταδεικνύουν αναμφισβήτητα ότι οι εξεγερμένοι Έλληνες και οι άλλοι χριστιανικοί λαοί επαναστάτησαν με έναν καθολικό πόλεμο σε μια προσπάθεια να βάλουν τέλος στις δολοφονίες και αυθαιρεσίες της Μουσουλμανικής άρχουσας τάξης και δεν μπορούν να συγκριθούν με τις σημερινές τρομοκρατικές επιθέσεις σε μεμονωμένα άτομα ή ομάδες. Εξάλλου οι Έλληνες όπως και οι άλλοι χριστιανικοί λαοί υπόδουλοι στην Οθωμανική αυτοκρατορία ποτέ δεν ζήτησαν να γίνουν μέλη του δεσποτικού αυτού καθεστώτος, ήσαν δεύτερης κατηγορίας πολίτες στερούμενοι δικαιωμάτων και αποκαλούνταν από τους οθωμανούς καταφροννητικά άπιστοι (giaour).

Αντίθετα με τους ισχυρισμούς του Οζάλ περί Ρώσων υποκινήτων, ο Τσάρος της Ρωσίας όχι μόνο δεν βοήθησε την επανάσταση των Ελλήνων αλλά εκκίνητο στο πνεύμα της αρνητικής πολιτικής του Μέττερνιχ προς τα απελευθερωτικά κινήματα.

Η απόσχιση των Ελλήνων και των άλλων χριστιανικών λαών, κατά τον Οζάλ, σηματοδότησε το τέλος της αποστολής της οθωμανικής αυτοκρατορίας σε «σύνθεση» και «οικουμενισμό». Όμως για τους Έλληνες και τους άλλους υπόδουλους χριστιανικούς λαούς ο «οικουμενισμός» των οθωμανών για να κρατήσουν ενωμένους τους υπηκόους τους στην αυτοκρατορία επιβλόταν με κτηνώδη βία, διώξεις και το τουρκικό ξίφος.

Οι Νεότουρκοι εθνικιστές όταν επικράτησαν έδωσαν στην Τουρκία εθνική ταυτότητα επιβάλλοντας το δόγμα του πανισλαμισμού, παντουρανισμού και παντουρκισμού. Αποτέλεσμα του δόγματος αυτού ήταν οι ελάχιστοι ελληνορθόδοξοι χριστιανοί που επέζησαν των διωγμών του 19ου αιώνα τελικά να εκποτισθούν και εκδιωχθούν από ένα βάρβαρο σύστημα και καθεστώς, υποκείμενοι σε λεηλασίες, βιασμούς και σφαγές κατά τη διάρκεια

του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Ειδικότερα η «εθνοθηρσκειτική ομογενοποίηση» της Ανατολίας από την Κυβέρνηση των Νεοτούρκων κατά τα έτη 1913-1917 προκύπτει από τα διασωθέντα επίσημα απόρρητα Οθωμανικά Αρχεία, όπως αναφέρονται διεξοδικά στο πρόσφατο βιβλίο του Τούρκου καθηγητή-ερευνητή Τανέρ Άκσαμ¹ με τον τίτλο «ΧΑΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ». Ο ξεριζωμός των Ελλήνων ορθοδόξων χριστιανών της Ιωνίας ολοκληρώθηκε κατά τα έτη 1922-1923 μετά την Μικρασιατική καταστροφή με την οδυνηρή για την Ελλάδα ανταλλαγή των πληθυσμών.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Η αναθεώρηση της Τουρκικής ιστορίας εντάσσεται στην τουρ-

1 Ο Καθηγητής Τανέρ Άκσαμ καταδικάστηκε στην Τουρκία και ζήτησε και του χορηγήθηκε πολιτικό άσυλο στη Γερμανία. Έχει μιλήσει ανοικτά για την Αρμενική γενοκτονία και καταδίκασε με σφοδρότητα το 2020 την μετατροπή της Αγ. Σοφίας σε Τζαμί.

κική εθνική στρατηγική που έχει ως όραμα την Μεγάλη και ισχυρή Τουρκία (μικρο-ιμπεριαλισμός) η ηγεσία της οποίας από τη δεκαετία του 1980 έχει εντείνει την προπαγάνδα εις βάρος της Ελλάδος και της Κύπρου με συχνές αναφορές και πομπώδεις εκδηλώσεις για την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως (1453) την ελληνική στρατιωτική ήττα στη Μ. Ασία (1922) και την τουρκική εισβολή στην Κύπρο (1974).

Επίσης συστηματικά προκαλεί εντάσεις στο Αιγαίο και την Α. Μεσόγειο, έχει βλέψεις τόσο στα ελληνικά νησιά (γκρίζες ζώνες) όσο και στη Δ. Θράκη και την Κύπρο και με την επίκληση της δήθεν «γαλάζιας πατρίδας» αποτελεί μία μόνιμη υπαρκτή απειλή για τον ελληνισμό. Το γεγονός αυτό επιβάλλει εκ μέρους μας αφενός τη διατήρηση αρραγούς πατριωτικού Μετώπου, αφετέρου εγρήγορση, άρτια οργάνωση της άμυνας της Πατρίδας μας και της Κύπρου και διαρκή ετοιμότητα για την αποτροπή και σθεναρή αντιμετώπιση κάθε ενδεχόμενου. ■

Ο Πρίγκιπας και ο Γλάρος

Ο χάρτης της καρδιάς και του ουρανού

Της Πλωτάρχης **Ανδριανής Διαμάντη ΠΝ ε.α.**

Το κλασικό βιβλίο του Αντουάν ντε Σεντ-Εξιπερί, κυκλοφόρησε το 1943 και αποτελεί έναν αριστουργηματικό ύμνο ζωής, γιατί εξυμνεί την αγάπη, την μοναξιά, την φιλία, την γνώση, τον άνθρωπο, την Ειρήνη, τις φυσικές παρεμβάσεις, μέσα από τις περιπέτειες **ενός μικρού πρίγκιπα**, ο οποίος ταξίδεψε στο χρόνο, προκειμένου να πλησιάσει και να αγμίξει με την ευαισθησία του, τις πιο λεπτές χορδές μας.

Από την παιδική του ηλικία μέχρι να φτάσει στην ενηλικίωση, πέρασε από διάφορα στάδια εξερεύνησης και μαθητείας, που όμως συνδέονται με την δική μας πορεία.

Μεγαλώνοντας, μας θυμίζει την αίσθηση πώς νιώθαμε όταν ήμασταν παιδιά. Μας νουθετεί λέγοντας ότι τα παιδιά εστιάζουν στα απλά, στα καθημερινά, είναι τα μόνα που γνωρίζουν ακριβώς τι θέλουν στην ζωή τους, σε αντίθεση με εμάς τους μεγάλους, που δυσκολευόμαστε να καταλάβουμε τα θέλω μας, αλλά κυρίως τα θέλω των παιδιών μας.

Τα σημαντικά πράγματα, για τους μεγάλους, είναι συχνά πιο πεζά και απόλυτα. Αντίθετα, για τα παιδιά, είναι πιο πηγαία, αυθόρμητα και καθοδηγούνται από αγνά συναισθήματα και καθαρές προθέσεις. Κι όμως αυτά τα απλά και αθώα είναι εκείνα που τελικά διαμορφώνουν, τη μετέπειτα πορεία και εξέλιξή τους.

Όσο ζούμε, μαθαίνουμε πώς να αγαπάμε. Αγαπάμε αληθινά, μόνο όταν βλέπουμε με την καρδιά, γιατί η ουσία

δεν φαίνεται με τα μάτια, αλλά αποκαλύπτεται μέσα στη σιωπή της ψυχής.

Την αγάπη όσο μαθαίνεις να την φροντίζεις, γίνεσαι πιο δυνατός μέσα στο πέρασμα του χρόνου.

Η φροντίδα της και η αφοσίωσή μας δεν μας καθιστούν μόνο υπεύθυνους - αλλά κυρίως δοτικούς. Γιατί όταν αγαπάς, δεν κρατάς, προσφέρεις.

Η έλλειψη επικοινωνίας, όμως μας τραυματίζει - γεμίζοντάς μας ενοχές και σκιές.

Κι όμως, η αγάπη μπορεί να είναι πάντα κοντά μας: η σπίθα της μας συντροφεύει, το γέλιο της μας γεμίζει χαρά και αισιοδοξία. Μπορούμε να την εντάξουμε στην ζωή μας αρκεί να έχουμε τη σπλαχνική γνώση, να θεμελιώσουμε πρώτα τον εαυτό μας και ύστερα να στραφούμε σε εκείνους που την έχουν ανάγκη. Εξημερώνοντάς τους, σιγά-σιγά μεθοδικά και με συνέπεια. Όπως γίνεται πάντα, **με την αληθινή αγάπη.**

Για να ανθίσουμε στον τόπο μας, πρέπει να μάθουμε να τον σεβόμαστε, ξεριζώνοντας όλα τα ζιζάνια που βλάπτουν την ύπαρξη της βιωσιμότητάς του.

Στην καθημερινότητά μας, μπορούμε να ανακαλύψουμε χιλιάδες επιτεύγματα και κρυμμένους θησαυρούς, ακόμα και αν βρισκόμαστε μέσα στην έρημο. Πάντα θα υπάρχει μία όαση, για να δροσίζει την ψυχή μας.

Να θυμάστε ότι με την υπομονή και την επιμονή, μπορούμε να κατακτήσουμε υπέροχα πράγματα. Όταν παρουσιαστούν οι δυσκολίες, τις αγκαλιάζουμε με σύνεση και σοβαρότητα, ώστε να τις αντιμετωπίζουμε με επιτυχία. Επιπλέον φέρνοντας την Ειρήνη στην ζωή μας, μπορούμε να νιώσουμε ηρεμία και ασφάλεια όχι μόνο για τους εαυτούς μας, αλλά και για το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο.

Η φιλία, κρύβει πολύ πόνο αλλά το ίδιο και η μοναξιά. Μόλις ανακαλύψεις την ουσία της φιλίας και νιώσεις ασφάλεια και παρηγοριά, τότε εκείνη κατακλύζει για πάντα την ψυχή σου. Βέβαια, αυτό δεν σημαίνει ότι έχεις πολλούς φίλους. Όμως σίγουρα έχεις πολλούς γνωστούς. Γι' αυτό ως φίλος, προσπάθησε να έχεις, έναν και καλό. Η ακλόνητη κοινή αφοσίωση, είναι αυτή που δίνει αξία στην φιλία, γιατί μόνο τότε αντέχει στον χρόνο.

Σε περίπτωση που παραμένεις μόνος αλλά όχι από δική σου επιλογή, συνήθως νιώθεις δυστυχισμένος, λιγότερο ευτυχισμένος και ας μην το παραδέχεσαι, ούτε στον ίδιο σου τον εαυτό.

Το σύμπαν είναι τόσο όμορφο, γιατί έχει εκατομμύρια αστέρια που φωτίζουν την πορεία μας. Τα προβλήματα των ανθρώπων ποικίλουν και αυτά δυσκολεύουν την ζωή τους.

Όμως γνωρίζοντας τον εαυτό μας και την ζωή μας, μπορούμε να εκτιμήσουμε με περισσότερη σοφία, την ουσία της ανθρώπινης ζωής, έχοντας ως οδηγό, **την αυθεντική Αγάπη.**

Αξίζει να το προσπαθήσουμε για εκείνην και ας ακουγόμαστε ρομαντικοί και πεζοί, παραμένοντας ενεργοί και δραστήριοι, γιατί ενώ κρινόμαστε εκ του αποτελέσματος, αυτό που επιθυμούμε πραγματικά είναι να νιώσουμε την πολυπόθητη πληρότητα και ολοκλήρωση, που δεν μας χαρίζεται απλά, αλλά κατακτιέται καθημερινά μέσα από την Ειρήνη αλλά κυρίως την Αγάπη που αισθανόμαστε για τον Εαυτό μας, αλλά επιθυμούμε για Όλους μας!

Μια διαφορετική προσέγγιση: **Ο Γλάρος**, αποτελεί ένα απόκτημα δημιουργικής συγγραφής, του Richard Bach, στα μέσα του 1959.

Η έμπνευσή του, παρουσιάστηκε ξαφνικά και απρόσμενα, όταν μια μέρα αγναντεύοντας τη φουσκοθαλασσιά του Ειρηνικού, παρατήρησε πίσω από τα βράχια ενός μόλου, τη συμπεριφορά, ενός σμήνους από γλάρους.

Ήταν τόσο εκστασιασμένος από την συγκεκριμένη εικόνα, που ένιωθε σαν να άκουγε μέσα από το ψιθύρισμα του ανέμου, μια δυνατή φωνή, να του λέει: **ΠΕΤΑ**, ήρθε η στιγμή να πετάξεις και εσύ, ανοίγοντας τα δικά σου φτερά.

Ο συγγραφέας, μέσα από τις περιπέτειες του γλάρου, ουσιαστικά περιγράφει όλα τα προσωπικά του βιώματα, προσπαθώντας ταυτόχρονα να ανακαλύψει τον λόγο της ύπαρξής του.

Για τον Ιωνάθαν, η ζωή του ήταν το πέταγμα, ενώ για τους γονείς και τους φίλους του, ήταν η εύρεση τροφής. Ο ίδιος, όσο και εάν προσπαθούσε να τους πλησιάσει δεν τα κατάφερε, γιατί οι ίδιοι έμεναν αμετακίνητοι στις δικές τους ιδέες και απόψεις, οι οποίες δεν παρέκλιναν ποτέ και για κανένα λόγο από τα συμβατά και τα τετριμμένα της ζωής τους.

Μια μέρα πραγματοποιώντας μία επικίνδυνη πτήση,

θεωρήθηκε ανεύθυνος και απερίσκεπτος, γι' αυτό εξορίστηκε μακριά από το σμήνος και την οικογένειά του.

Όμως το συγκεκριμένο γεγονός, δεν τον αποθάρρυνε από την προσπάθειά του, για να συνεχίζει να μαθαίνει, οτιδήποτε καινούργιο αφορούσε το πέταγμα και την ταχύτητα των γλάρων.

Ακόμα και όταν οδηγήθηκε στον Παράδεισο, μετά από ένα σοβαρό ατύχημα, δεν παρέβλεπε την καθημερινή του εκπαίδευση.

Με την βοήθεια ενός φίλου, του Σάλιβαν, έμαθε να εφαρμόζει την τεχνική «εξαφανίζομαι και πάω όπου επιθυμώ». Αλήθεια, τι ωραία αίσθηση, να εκπαιδεύεις τον εαυτό σου να χάνεται, να εξαφανίζεται έστω για λίγο, έστω νοητά, μέσα στην δική του οπτική γωνία, σκέψη και να πραγματοποιεί κάθε του επιθυμία! Έτσι και εκείνος εξαιτίας αυτής της συνθήκης, για χρόνια, ένιωθε ευτυχισμένος.

Παρόλα αυτά, η επιθυμία του να επιστρέψει πίσω στην γη και στο σμήνος του, αποτέλεσε στόχο ζωής. Εξαιτίας αυτής, η πρώτη του σκέψη, ήταν να προσπαθήσει εκ νέου, να εκπαιδεύσει το σμήνος από την αρχή. Αλλά και πάλι βρέθηκε αντιμέτωπος, με την ίδια αρνητική στάση.

Στην πορεία κατάφερε να κερδίσει καινούργιους φίλους, οι οποίοι ήταν απόκληροι όπως εκείνος και τους έκανε μαθητές του. Ένας από αυτούς ήταν και ο Φλέτσερ. Τον εμπιστευόταν όσο κανέναν άλλο, γι' αυτό και του ανάθεσε, άμεσα την εκπαίδευση του σμήνους.

Με αυτή του την κίνηση, του εξηγούσε πως η παρουσία του - ως ο γλάρος Ιωνάθαν -, δεν ήταν πια απαραίτητη. Ήταν καιρός να συνεχίσει μόνος του το ταξίδι του πετάγματος, στηριζόμενος στις γνώσεις, που είχε αποκομίσει από εκείνον, στο παρελθόν.

Ήταν ο μοναδικός τρόπος, για να ανακαλύψει τον πραγματικό του εαυτό, με την ελπίδα πως κάπου εκεί, στους ανοιχτούς ουρανούς, θα βρει τον δικό του προορισμό.

Αξίζει να προσπαθούμε προκειμένου να πραγματοποιούμε τα όνειρά μας, με οδηγούς: το θάρρος, την τόλμη, την αποφασιστικότητα, που σε συνδυασμό με την υπομονή και την επιμονή, κάνουν θαύματα στην ζωή μας.

Ο δρόμος μας, δεν θα είναι πάντα εύκολος, μπορεί να κρύβει κακοτοπιές και κινδύνους στο πέρασμά του. Είναι αρκετοί αυτοί που θα μας περιφρονήσουν, θα μας κοροϊδέψουν, θα μας υποτιμήσουν, θα μας εκμεταλλευτούν, πιθανότατα θα μας ζηλέψουν και ως ένα σημείο είναι κατανοητό και σεβαστό, αρκεί όμως να απορρέει από τα γνήσια αισθήματα της αγάπης, που τρέφουν για τον συνάνθρωπο και όχι από την κακόβουλη και ανώφελη συμπεριφορά για την ζωή του.

Πλέον αντιλαμβάνεστε ότι εάν αντέξουμε και ξεπεράσουμε τους σκοπέλους που εμφανίζονται μπροστά μας και κοιτάξουμε με θετική ματιά τη ζωή μας, ανοίγοντας καινούργιες πόρτες, γνωρίζοντας καινούργιους φίλους και συγγενείς, οι οποίοι θα είναι περισσότερο υποστηρικτικοί, δοτικοί και θα σέβονται τις αξίες, τα ιδανικά και τα θέλω μας, τότε έχουμε ελπίδα να ανακαλύψουμε και να αγαπήσουμε όχι μόνο τον εαυτό μας, αλλά και όποιον βρίσκεται στην ζωή μας.

Σε αυτή την προσπάθειά μας, η πρακτική του να κρατού-

με υγιείς αποστάσεις -για να νιώθουμε καλά με τον εαυτό μας και τους άλλους- ίσως να μη φέρει άμεση λύτρωση αλλά μια πράξη βαθιάς φροντίδας. Μια πράξη εσωτερικής τάξης, που ωφελεί όλους μας.

Να θυμάστε, στο ταξίδι της προσωπικής αναζήτησης, δεν είστε μόνοι.

Στο πλευρό σας πετούν:

Ο Μικρός Πρίγκιπας της καρδιάς σας, που σας ψιθυρίζει τις αξίες της αγάπης και ο Γλάρος Ιωνάθαν, ο τολμηρός, ο ελεύθερος, που δεν είναι άλλος από τον Καμίλ Γκιμπράν – τον φιλόσοφο των ουρανών, με φτερά λόγου και ψυχής.

Μαζί τους θα βρείτε το κουράγιο να διεκδικήσετε όχι απλώς τη ζωή που σας ταιριάζει, αλλά εκείνη που, με όλη σας την ύπαρξη, τελικά σας αξίζει! ■

Η αδιάλειπτη τιμή της Αποστολικής Εκκλησίας στο πρόσωπο της Θεοτόκου και η Θεομητορική εορτή της Κοιμήσεως

Του Υποπλοιάρχου (Ε) Ευάγγελου Κωστή ΠΝ ε.α., Θεολόγου Ε.Κ.Π.Α.

Η Υπεραγία Θεοτόκος, μετά την Ανάληψη του Χριστού, δεν αποσύρθηκε από τη ζωή της Εκκλησίας, αλλά υπήρξε πηγή παρηγοριάς και δύναμης της πρωτοχριστιανικής Εκκλησίας. Όπως αναφέρει ο άγ. Γρηγόριος ο Παλαμάς, η Θεοτόκος, παρόλα τα εξαιρετικά χαρίσματα που είχε λάβει λόγω της ενσάρκωσης του Χριστού μέσα στο δικό της σώμα, συνέχισε να καλλιεργεί την ασκητική ζωή και μετά την Ανάσταση του Υιού της. Εντρυφούσε στην προσευχή, πρέσβευε για τον κόσμο και ταυτόχρονα εκδήλωνε έμπρακτα την αγάπη της για τις ανάγκες των συνανθρώπων της. Η Θεοτόκος υπήρξε το στήριγμα και η παράκληση των Αποστόλων κατά το ιεραποστολικό τους έργο¹.

Η επιστημονική θεολογία από τη μεριά της διερευνά τα στοιχεία της ιστορικής θέσπισης της Θεομητορικής εορτής της Κοιμήσεως. Όπως επισημαίνει ο καθηγητής της θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α κ. Γεώργιος Φίλιας, η τιμή προς την Υπεραγία Θεοτόκο ήταν εμφανής ήδη από την εποχή των Αποστόλων. Οι ίδιοι οι Απόστολοι, ως αυτόπτες μάρτυρες της ζωής και του έργου του Χριστού, αναγνώριζαν τον ξεχωριστό ρόλο της Παναγίας και τη μετοχή της στο σχέδιο της θείας οικονομίας για τη σωτηρία των ανθρώπων. Η παρουσία της στην πρώτη Εκκλησία των Ιεροσολύμων, ενίσχυε το εκκλησιαστικό φρόνημα των πρώτων χριστιανών, καθώς ο ίδιος ο Κύριος την είχε εμπιστευθεί στον Απόστολο και ευαγγελιστή Ιωάννη. Παρόλο που η Θεοτόκος δεν είχε αναλάβει αποστολή να διδάσκει όπως οι Απόστολοι, κατείχε ξεχωριστή θέση

εξαιτίας της άμεσης σχέσης της με τον Ιησού Χριστό².

Διακρίνοντας ανάμεσα στην ανέκαθεν εκδηλωθείσα τιμή προς το πρόσωπο της Θεοτόκου και στις επίσημες τελετουργικές εκδηλώσεις που τη συνοδεύουν, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αρχαία Εκκλησία δεν καθιέρωσε άμεσα θεομητορικές εορτές. Σύμφωνα με την έρευνα, ένας από τους λόγους που εκτιμάται ότι συνέβαλαν στην επιφυλακτική στάση της πρωτοχριστιανικής Εκκλησίας, απέναντι στην άμεση καθιέρωση θεομητορικών εορτών, ήταν ο φόβος πιθανής σύγχυσής τους με ειδωλολατρικές πρακτικές. Στο ευρύτερο ειδωλολατρικό περιβάλλον εκείνης της εποχής, η τιμή προς τη Θεοτόκο θεωρήθηκε, ότι ίσως θα μπορούσε να παρερμηνευτεί με προϋπάρχουσες λατρευτικές δοξασίες, όπως η προσκύνηση της λεγόμενης «Βασίλισσας των Ουρανών» από τους αρχαίους Χαναναίους³.

Μετά τη Γ' Οικουμενική Σύνοδο της Εφέσου το 431, η οποία δογματίσε για την πίστη της Εκκλησίας περί της Θεοτόκου και καταδίκασε τις αιρετικές θέσεις του Νεστορίου, διαμορφώθηκαν οι αναγκαίες θεολογικές προϋποθέσεις για την εορτολογική τελετουργική εκδήλωση της εορτής της Κοιμήσεως. Όπως σημειώνει ο καθηγητής Φίλιας, «ο 5^{ος} αι., άλλωστε, είναι η περίοδος εμφανίσεως των πρώτων ναών προς τιμή της Θεοτόκου». Η εορτολογική αυτή εξέλιξη, υπήρξε συνέπεια της αδιάλειπτης τιμής προς το πρόσωπο της Παναγίας κατά τους τέσσερις πρώτους χριστιανικούς αιώνες⁴.

1 Αρχιμ. Ιερόθεος Βλάχος, *Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς ως αγιορείτης*, Α' (Λειβαδιά: Ιερά Μονή Γενεθλίου της Θεοτόκου, 1992), 293–96.

2 Γεώργιος Φίλιας, *Οι Θεομητορικές Εορτές στη Λατρεία της Εκκλησίας*, 4η (Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, 2014), 17.

3 Φίλιας, 17–18.

4 Φίλιας, 19,21,130.

Η πρώτη θεομητορική εορτή που μαρτυρείται στη λειτουργική παράδοση της Εκκλησίας των Ιεροσολύμων, φαίνεται να συνδέεται με τον ναό του «Καθίσματος» της Θεοτόκου. Ο εν λόγω ναός είχε ανεγερθεί περίπου τρία μίλια έξω από τα Ιεροσόλυμα, καθ' οδόν προς τη Βηθλεέμ. Σύμφωνα με τη μαρτυρία του Κυρίλλου του Σκυθοπολίτου, ο ναός αυτός ανεγέρθηκε από τη Ρωμαία προσκυνήτρια Ικελία, επί πατριαρχίας Ιουβενάλιου (417–458), στο σημείο όπου κατά την παράδοση, η Παναγία αναπαύθηκε λίγο πριν τη Γέννηση του Χριστού⁵. Από τα μέσα του 5^{ου} αι. παρατηρείται έντονη εορτολογική κινητικότητα, με κορυφαία στιγμή την ανέγερση ναού στη Γεθσημανή από τον αυτοκράτορα Μαρκιανό (450–457), προς τιμήν της Θεοτόκου, στον τόπο όπου σύμφωνα με την παράδοση βρίσκεται ο τάφος της. Στις 15 Αυγούστου του 460, μαρτυρείται ο εορτασμός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και στον εν λόγω ναό, παραμερίζοντας σύμφωνα με τον καθηγητή Φίλια, την παλαιότερη εορτή του «καθίσματος»⁶.

Η Αγία Γραφή και η Εκκλησιαστική παράδοση μας πληροφορούν ξεκάθαρα ότι η τιμή και ο μακαρισμός της Υπεργίας Θεοτόκου, αποτελούσαν ανέκαθεν αναπόσπαστο στοιχείο της χριστιανικής πίστης:

Η Ελισάβετ, μητέρα του Τιμίου Προδρόμου, φωτισμένη από τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος, αναφωνεί με θαυμασμό προς την Παναγία, όταν την επισκέφθηκε στην ορεινή περιοχή της Ιουδαίας: «**Εύλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εύλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου**» (Λκ. 1,42).

Και ενώ δίδασκε ο Ιησούς στο πλήθος, κάποια γυναίκα ενθουσιασμένη από την διδασκαλίαν Του, έβγαλε φωνήν μεγάλην και είπε: «**μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὗς ἐθήλασας**» (Λκ. 11,27).

Τότε ο Ιησούς της απάντησε ότι: «**μενουῖνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν.**» (Λκ 11,28).

Αλλά αυτό πρωτίστως, μας λέει το Ευαγγέλιο, γινόταν από την ίδια τη Θεοτόκο: «**ἡ δὲ Μαριάμ πάντα συνενήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.**» (Λκ 2,19).

Η Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία εφαρμόζει το αναφερόμενο από τον Απόστολο Παύλο για την απόδοση της τιμής, «**ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς,τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν**» (Ρωμ. 13,7). Τιμή, η οποία στην περίπτωση της Θεοτόκου, πηγάζει ανεξάντλητα από το μυστήριο της σαρκώσεως του Σωτήρα Χριστού μέσα στα άχραντα σπλάχνα της⁷.

Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης σημειώνει, ότι η Θεοτόκος ήταν πλήρως περιβεβλημένη από τη θεία Χάρη και τις αρετές, ώστε δεν μπόρεσε να εισχωρήσει ποτέ στο Πανάγιο πρόσωπό της κανένας πονηρός λογισμός⁸.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς τονίζει ότι, αν «**τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ.**» (Ψαλ. 115,6) και

«**μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων...**» (Παρ. 10,7), «**πόσο μάλλον τη μνήμη της αγίας των αγίων, διὰ της οποίας ἐπέρχεται ὅλη ἡ αγιότης στους αγίους, δηλαδή τη μνήμη της αειπαρθεννης και Θεομήτορος, πρέπει να την επιτελούμε με τις μεγαλύτερες ευφημίες;**»⁹.

Ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου και αγίου Βλασίου Ιερόθεος Βλάχος, ερμηνεύοντας τη θεολογική διδασκαλία του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, όπως και άλλων αγίων, υπογραμμίζει ότι η εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου δεν αφορά μόνο την άνοδο της ψυχής της Παναγίας, αλλά και του σώματός της¹⁰.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς αναγνωρίζει την Παναγία ως πρόσωπο με ιερή προϊστορία, προτυπωμένη ήδη από την εποχή της Παλαιάς Διαθήκης, όπου προφητικά αναφέρεται ως «κιβωτός τοῦ ἁγιάσματος» του Θεοῦ: «**Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, σὺ καὶ ἡ κιβωτός τοῦ ἁγιάσματος σου**» (Ψαλμ. 131,8). Όπως σημειώνει ο άγιος Γρηγόριος, η Θεοτόκος μετά την κοίμησή της Αναστήθηκε και Αναλήφθηκε στα υπερουράνια από τον Υιό της. Η απουσία του σώματός της από τον τάφο και η παρουσία μόνο των σινδονίων και των ενταφίων ιματίων, με τρόπο ανάλογο προς την Ανάσταση του Χριστού, υπήρξε για τους μαθητές το τεκμήριο της σωματικής της Αναστάσεως και Μεταστάσεως. Η Θεοτόκος βρίσκεται στα υπερουράνια με τον Κύριό μας γράφει ο αγ. Γρηγόριος, «... από όπου πάλι αστράπτει τις μαρμαρυγές και τις Χάριτες μέχρι της γης λαμπρότατες και θειότατες, φωτίζοντας από εκεί ὅλο τον περίγειο χώρο και από όλους τους πιστούς προσκυνουμένη και θαυμάζομένη και υμνουμένη»¹¹.

«Εν τῇ Γεννήσει τὴν παρθενίαν ἐφύλαξας, ἐν τῇ Κοιμήσει τὸν κόσμον οὐ κατέλιπες Θεοτόκε, Μετέστης πρὸς τὴν ζωὴν, μήτηρ ὑπάρχουσα τῆς ζωῆς, καὶ ταῖς πρεσβείαις ταῖς σαῖς λυτρουμένη, ἐκ θανάτου τᾶς ψυχᾶς ἡμῶν.»

Βιβλιογραφία

Βλάχος, Αρχιμ. Ιερόθεος. *Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς ως αγιορείτης*. Α'. Λειβαδιά: Ιερά Μονή Γενεθλίου της Θεοτόκου, 1992.

Γρηγορίου του Παλαμά. 'Ομιλία ΛΖ', Εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ αειπαρθένου Μαρίας'. Στο *Ἑλληνες Πατέρες τῆς Εκκλησίας*, 10:437–63. ΕΠΕ. Θεσσαλονίκη: Πατερικά Εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς», 1985.

Κωστώφ, Αρχιμ. Ιωάννης. *Η Θεοτόκος*. Αθήνα: Εκδόσεις Αγ. Ιωάννης ο Δαμασκηνός, 2012.

Φίλιας, Γεώργιος. *Οι Θεομητορικές Εορτές στη Λατρεία τῆς Εκκλησίας*. 4η. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, 2014.

5 Φίλιας, 126.

6 Φίλιας, 128.

7 Αρχιμ. Ιωάννης Κωστώφ, *Η Θεοτόκος* (Αθήνα: Εκδόσεις Αγ. Ιωάννης ο Δαμασκηνός, 2012), 117-18,125.

8 Κωστώφ, 118.

9 Γρηγορίου του Παλαμά, 'Ομιλία ΛΖ', Εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ αειπαρθένου Μαρίας', στο *Ἑλληνες Πατέρες τῆς Εκκλησίας*, τ. 10, ΕΠΕ (Θεσσαλονίκη: Πατερικά Εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς», 1985), 439.

10 Βλάχος, *Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς ως αγιορείτης*, 294.

11 Γρηγορίου του Παλαμά, 'Ομιλία ΛΖ'', 449.

Διαφραγματοκήλη και Γαστροοισοφαγική Παλινδρόμηση: Δυο συχνές παθολογικές καταστάσεις του ανωτέρου πεπτικού συστήματος

ΙΑΤΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Ιωάννη Αλεβιζάκη MSc

Χειρουργού

Στρατιωτικού Ιατρού Λιμενικού Σώματος

Επιμελήτη Ναυτικού Νοσοκομείου Αθηνών
τ. Επιμελήτη Νοσοκομείου «Ο Ευαγγελισμός»

ioannis229@gmail.com

Παρουσίαση - Επιμέλεια: Πλοίαρχος (Ε) ε.α. Γρηγόριος Γεωργακόπουλος ΠΝ

Η διαφραγματοκήλη και η γαστροοισοφαγική παλινδρομική νόσος (ΓΟΠΝ) είναι καταστάσεις που αφορούν τον ανώτερο πεπτικό σωλήνα, και συγκεκριμένα τη γαστροοισοφαγική συμβολή, τη μετάπτωση δηλαδή του οισοφάγου στο στομάχι. Παρ' όλο που είναι δύο διακριτές καταστάσεις, η συμπτωματολογία τους συχνά είναι αλληλοεπικαλυπτόμενη και συχνά συνυπάρχουν, ενώ επίσης ομοιότητες παρουσιάζουν και ως προς τη θεραπευτική τους αντιμετώπιση, και για τους λόγους αυτούς θα αναλυθούν μαζί σ' αυτό το άρθρο.

Γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση

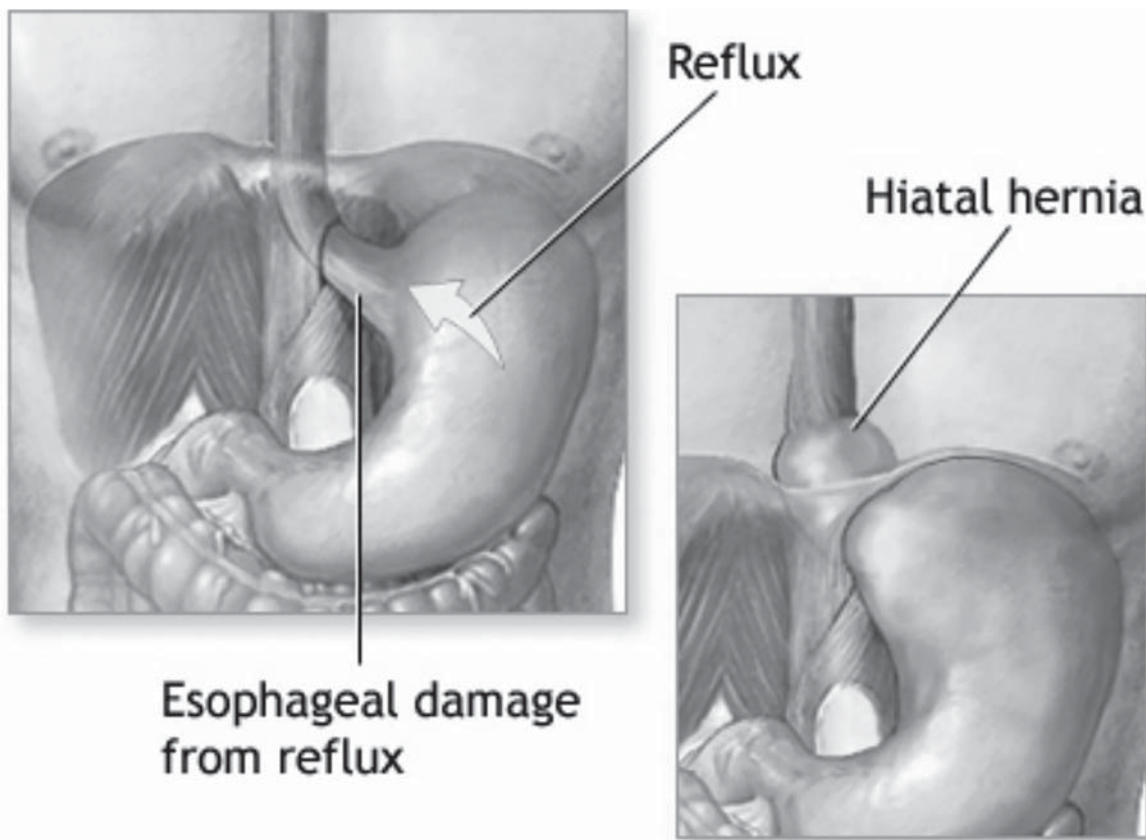
Όπως γίνεται αντιληπτό και από την ονομασία της, γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση έχουμε όταν το περιεχόμενο του στομάχου παλινδρομεί (γυρίζει πίσω) στον οισοφάγο. Είναι μια κατάσταση που απαντάται περίπου στο ένα πέμπτο του πληθυσμού στο Δυτικό Κόσμο.

Αιτιολογικός μηχανισμός της πάθησης είναι η ανεπάρκεια του κατώτερου οισοφαγικού σφιγκτήρα, της “βαλβίδας” δηλαδή, που υπάρχει μεταξύ στομάχου και οισοφάγου. Αυτή απαρτίζεται από κυκλοτερώς διατεταγμένες μυϊκές ίνες (σα δακτυλίσκος δηλαδή) του οισοφάγου και του στομάχου, μυϊκές ίνες του διαφράγματος (μυς της αναπνοής, χωρίζει τη θωρακική απ' την κοιλιακή κοιλότητα) από όπου διέρχεται ο οισοφάγος

δια μιας οπής που καλείται οισοφαγικό τρήμα, καθώς και από τη φρενο-οισοφαγική μεμβράνη, μια λεπτή ελαστική μεμβράνη που παρεμβάλλεται μεταξύ του οισοφάγου και του διαφράγματος.

Λειτουργική ανεπάρκεια του κατώτερου οισοφαγικού σφιγκτήρα για οποιονδήποτε λόγο οδηγεί σε γαστρο-οισοφαγική παλινδρόμηση. Τέτοιοι λόγοι είναι η αυξημένη ενδοκοιλιακή πίεση (π.χ. λόγω παχυσαρκίας), ορμονικές μεταβολές (όπως στην κύηση με την αύξηση των επιπέδων τις προγεστερόνης), ανατομικές διαταραχές όπως π.χ. διαφραγματοκήλη και τέλος η χρόνια κατανάλωση τροφών και ουσιών που προκαλούν εμέσως ή αμέσως χάλαση στον κατώτερο οισοφαγικό σφιγκτήρα (π.χ. καυτερές τροφές, λιπαρά, σοκολάτα, καπνός, αλκοόλ).

Αποτέλεσμα είναι το περιεχόμενο του στομάχου να ανέρχεται στον οισοφάγο, ιδίως όταν το άτομο βρίσκεται σε κατακεκλιμένη θέση. Αυτό οδηγεί σε ερεθισμό του βλεννογόνου (του εσωτερικού καλύμματος δηλ.) του οισοφάγου, το οποίο δεν είναι κατασκευασμένο να έρχεται σε επαφή με όξινα υγρά όπως το περιεχόμενο του στομάχου. Έχουμε λοιπόν ερεθισμό αυτού και, πιθανώς σε χρόνια επανάληψη της κατάστασης, φλεγμονή (οισοφαγίτιδα από παλινδρόμηση). Η παλινδρόμηση δε, μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να φτά-

νει μέχρι και την είσοδο του λάρυγγα και τη στοματική κοιλότητα.

Η γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση κλινικά εκδηλώνεται με συμπτωματολογία οπισθοστερνικού καύσους (καούρας) αμέσως μετά τα γεύματα, κατά την κατάκλιση ή και γενικότερα μέσα στην ημέρα σε πιο προχωρημένη νόσο. Επιπλέον οι ασθενείς αναφέρουν αίσθημα μετεωρισμού. Μπορεί δε, στις περιπτώσεις που φτάνει μέχρι το ύψος του λάρυγγα και του στόματος να έχουμε χρόνια βήχα, αίσθημα οξύτητας στο στόμα ή ακόμη και βλάβες στα δόντια σε πιο προχωρημένες καταστάσεις.

Πέραν του λειτουργικού προβλήματος και της δυσφορίας που προκαλεί, η γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση μπορεί να οδηγήσει στην εμφάνιση της κατάστασης που ονομάζεται οισοφάγος Barrett. Καθώς ο βλεννογόνος του οισοφάγου δεν είναι κατασκευασμένος να δέχεται τα γαστρικά υγρά, τελικά σε ορισμένους πάσχοντες εμφανίζεται μετάπλαση (αλλάζει) σε βλεννογόνο γαστρικού τύπου (όπως του στομάχου). Η κατάσταση αυτή με την πάροδο του χρόνου μπορεί να εξελιχθεί σε δυσπλασία (προκαρκινική κατάσταση) και τελικά σε καρκίνο.

Η γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση προκαλεί σημαντική επιβάρυνση στην καθημερινότητα του ασθενούς

λόγω της ενοχλητικής συμπτωματολογίας, ενώ όπως αναφέρθηκε μπορεί να αποτελεί προανάκρουσμα καρκίνου του οισοφάγου. Για τους λόγους αυτούς θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με θεραπεία, η οποία αρχικά γίνεται από Γαστρεντερολόγο με συντηρητική και φαρμακευτική αγωγή, και εφ' όσον απαιτηθεί, με χειρουργική αντιμετώπιση από εξειδικευμένο Χειρουργό.

Η συντηρητική - φαρμακευτική αντιμετώπιση περιλαμβάνει διακοπή όλων των ερεθιστικών τροφών και προϊόντων (καφες, σοκολάτα, αλκοόλ, κάπνισμα, καυτερά φαγητά). Επιπλέον μπορούν να χορηγηθούν αντιόξινα φάρμακα (π.χ. σουκραλφάτη, γάλα μαγνησίας) τα οποία εξουδετερώνουν το γαστρικό οξύ. Βασικά σκευάσματα της φαρμακευτικής αγωγής ωστόσο, είναι τα ανασταλτικά της παραγωγής του γαστρικού οξέος. Αυτά είναι δύο κατηγοριών: από τη μια τα παλαιότερα φάρμακα της κατηγορίας των αναστολέων υποδοχέων ισταμίνης H2 (π.χ. σιμετιδίνη) και τα νεότερα της κατηγορίας των αναστολέων αντλίας πρωτονίων (PPI - π.χ. ομεπραζόλη, λανσοπραζόλη, παντοπραζόλη, εσομεπραζόλη). Τα φάρμακα αυτά ελαττώνουν την παραγωγή του γαστρικού οξέος με αποτέλεσμα τον μειωμένο ερεθισμό του οισοφάγου με επακόλουθη μείωση της συμπτωματολογίας και τελικά την επούλωση των βλαβών λόγω παλινδρόμησης.

Σε περίπτωση οισοφάγου Barrett μπορεί να επιχειρηθεί από τον Γαστρεντερολόγο ενδοσκοπική κατάλυση των θέσεων μετάπλασης του βλεννογόνου.

Όταν εμφανιστούν παρενέργειες από την χρόνια λήψη φαρμακευτικής αγωγής, όπως επίσης και αν αυτή δεν είναι επαρκής για τον έλεγχο της γαστροοισοφαγικής παλινδρόμησης ή εμφανιστούν οι επιπλοκές που αναφέρθηκαν (εξω-οισοφαγική συμπτωματολογία, οισοφάγος Barrett) έχει ένδειξη η χειρουργική αντιμετώπιση που θα αναφέρουμε παρακάτω.

Διαφραγματοκήλη

Σε αντίθεση με τη γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση που είναι μια λειτουργική διαταραχή, η διαφραγματοκήλη είναι μια ανατομική παθολογία, καθώς άλλοτε άλλο τμήμα του στομάχου, και σε προχωρημένες περιπτώσεις με συνοδό άλλο όργανο (π.χ. σπλήνα, παχύ έντερο) ολισθαίνουν διά του οισοφαγικού τρήματος μέσα στο χώρο του θώρακα.

Η αιτιολογία της διαφραγματοκήλης είναι πολυπαράγοντική. Οφείλεται σε παράγοντες που προκαλούν χαλάρωση του οισοφαγικού τρήματος και απώλεια της ελαστικότητας της φρενο-οισοφαγικής μεμβράνης, μεταξύ των οποίων είναι η ηλικία (η διαφραγματοκήλη είναι πιο συχνή προϋπόθεσης της ηλικίας) και η αυξημένη ενδοκοιλιακή πίεση για οποιοδήποτε λόγο (π.χ. παχυσαρκία, κύηση, χρόνια δυσκοιλιότητα). Επίσης φαίνεται να υπάρχει και κάποια προδιάθεση που οφείλεται σε γονιδιακούς - ιδιοσυστασιακούς παράγοντες.

Κλινικώς η διαφραγματοκήλη εκδηλώνεται με συμπτωματολογία παρόμοια της γαστροοισοφαγικής παλινδρόμησης, με οπισθοστερνικό καύσος και μετεωρισμό μεταγευματικά, ενώ σε μεγαλύτερες διαφραγματοκήλες μπορεί να έχουμε και αίσθημα δύσπνοιας ή ακόμη και συμπτωματολογία εκ της καρδιάς (ταχυκαρδίες και έκτακτες συστολές) λόγω συμπίεσης των οργάνων του θώρακα. Σε ακραίες περιπτώσεις μπορεί το τμήμα του στομάχου που έχει ολισθήσει στο θώρακα να συστραφεί (τσακίσει δηλ.) και να παραβλαφθεί η αιμάτωσή του (ισχαιμία), οπότε έχουμε την επείγουσα κατάσταση της συστροφής στομάχου, με καφεοειδείς εμέτους και σηπτική εικόνα του ασθενούς (έντονο άλγος, ταχυκαρδία, πιθανώς εμπύρετο και πτώση του επιπέδου συνείδησης).

Η αντιμετώπιση σε μικρές μη επιτεπλεγμένες διαφραγματοκήλες είναι συντηρητική, με αντιμετώπιση των όποιων συμπτωμάτων γαστροοισοφαγικής παλινδρόμησης με την φαρμακευτική αγωγή που αναφέρθηκε παραπάνω. Σε μεγαλύτερες διαφραγματοκήλες με έντονη συμπτωματολογία που δεν ανταποκρίνεται στη φαρμακευτική αγωγή ή σε περίπτωση που έχουμε τις επιπλοκές που αναφέρθηκαν, τίθεται ένδειξη χειρουργικής αποκατάστασης της διαφραγματοκήλης με

χειρουργική ανάταξη αυτής, σύγκλειση του οισοφαγικού τρήματος και αντιπαλινδρομική επέμβαση.

Χειρουργική θεραπεία - αντιπαλινδρομικές επεμβάσεις

Σε περιπτώσεις επιτεπλεγμένης ή ανθεκτικής στη φαρμακευτική αγωγή γαστροοισοφαγικής παλινδρομικής νόσου και διαφραγματοκήλης, πραγματοποιείται χειρουργική αντιμετώπιση. Οι επεμβάσεις αυτού του τύπου καλούνται αντιπαλινδρομικές επεμβάσεις. Αρχή τους είναι η αποκατάσταση της ανατομίας της γαστροοισοφαγικής συμβολής, με ανάταξη του στομάχου και του τελευταίου τμήματος του οισοφάγου εντός του χώρου της κοιλίας και σύγκλειση και σύσφιξη του οισοφαγικού τρήματος. Επιπλέον, προς λειτουργική αποκατάσταση της περιοχής ώστε να υπάρχει ικανοποιητική πίεση και να μην έχουμε γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση, εκτελείται θολοπλαστική, δηλαδή το διατατό ανώτερο τμήμα του στομάχου φέρεται και ακινητοποιείται με ραφές προσθίως ή οπισθίως του οισοφάγου σε άλλοτε άλλο περιμετρικά εύρος. Έχουμε έτσι τις διάφορες θολοπλαστικές, πρόσθιες και οπίσθιες, 180°, 270° και 360 μοιρών, που φέρουν τα ονόματα των χειρουργών που τις περιέγραψαν (π.χ. Nissen, Touret, Dor). Επιλέγεται επέμβαση ανάλογα με τον βαθμό ανεπάρκειας του κατώτερου οισοφαγικού σφιγκτήρα και το πρότυπο κινητικότητας του οισοφάγου που έχει ελεγχθεί προεγχειρητικά. Ο μηχανισμός τους είναι αφενός η άμεση σύσφιξη της περιοχής πέριξ του οισοφάγου, αφετέρου το γεγονός ότι κατά την κατάποση, μαζί με την τροφή, εισέρχεται και ποσότητα αέρα και ο θόλος που έχουμε τοποθετήσει παρά τον οισοφάγο διατείνεται και λειτουργεί σαν βαλβίδα-αεροθάλαμος.

Οι συγκεκριμένες επεμβάσεις κατά την κλασική τεχνική πραγματοποιούνται ανοικτά, με μια μέση τομή πάνω από τον ομφαλό. Ωστόσο είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν και λαπαροσκοπικά, με 3-5 τομές μήκους 0.5-1 εκ. εκάστη. Η αποκατάσταση σε αυτήν την περίπτωση είναι ταχύτερη και ο ασθενής δύναται να λάβει εξιτήριο ακόμη και την ίδια ημέρα, ενώ ακολουθείται κατάλληλη διαίτα για το πρώτο χρονικό διάστημα μετά το χειρουργείο. Προϋπόθεση είναι ο χειρουργός που πραγματοποιεί την επέμβαση να είναι εξοικειωμένος με την ανατομία και την φυσιολογική και παθολογική λειτουργία της περιοχής, ενώ απαιτείται γνώση προχωρημένων λαπαροσκοπικών τεχνικών, όπως λαπαροσκοπική συρραφή.

Είμαστε στη διάθεση οποιουδήποτε πάσχοντος για εκτίμηση και πραγματοποίηση της ενδεδειγμένης κάθε φορά επέμβασης. Εφαρμόζουμε όλες τις αντιπαλινδρομικές επεμβάσεις με απολύτως επιτυχή έκβαση του συνόλου των χειρουργημένων ασθενών μας. ■

Του Υποναυάρχου (Ο) **Νικόλαου Τσαπράζη ΠΝ ε.α.**
Του Πλοιάρχου (Ε) **Γρηγόριου Γεωργακόπουλου ΠΝ ε.α.**

Δίνεις αίμα, σώζεις ζωές

Σήμερα τα διάφορα ατυχήματα πολλαπλασιάζονται καθημερινά. Ακούμε για συμπολίτες μας να βρίσκονται στο δρόμο τραυματισμένοι σε τροχαία.

Αλλά οι άνθρωποι αυτοί για να γίνουν καλά και να ζήσουν, ζητούν αίμα. Αν λοιπόν δεν προθυμοποιηθούν οι υγιείς να προσφέρουν αυτό το πολύτιμο αγαθό, τι πρέπει να γίνει; Πού θα το βρουν τα νοσοκομεία εφόσον επιστημονικά δεν βρέθηκε ακόμη ο τρόπος να παραχθεί χημικό αίμα. Άρα πρέπει, αυτοί που μπορούν να γίνουν αιμοδότες για να σωθούν ζωές...

Κραυγή αγωνίας από τους Ιάπωνες για τα πυρηνικά

Στις 6 Αυγούστου 1945, πριν δηλαδή από 80 χρόνια, πέφτει η πρώτη ατομική βόμβα στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι, με αποτέλεσμα να πεθάνουν 250.000 άνθρωποι. Η Ιαπωνία που δεν ήθελε να συνθηκολογήσει, όπως έκανε η Ιταλία και η Γερμανία, αναγκάστηκε να παραδοθεί άνευ όρων βλέποντας την καταστροφή των δύο μικρών νησιών, που προκάλεσαν οι δύο ατομικές βόμβες.

Η Ιαπωνία πραγματοποίησε επιμνημόσυνη δέηση και τελετή για τα θύματα και τους εναπομείναντες επιζώντες του αμερικανικού ατομικού βομβαρδισμού της Χιροσίμα, με αφορμή την 80ή επέτειο και ανανεώνοντας τις δεσμεύσεις της να εργασθεί για έναν κόσμο χωρίς πυρηνικά όπλα.

Η λαθρομετανάστευση ως ελληνικό πρόβλημα

Η Ελλάδα έχει τα μεγαλύτερα θαλάσσια σύνορα από όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., γι' αυτό η φύλαξή τους είναι δύσκολη, αν όχι αδύνατη. Βέβαια στην όλη κατάσταση συνεπικουρη έρχεται η Ευρωπαϊκή Ένωση βοηθώντας οικονομικά και απορροφώντας σεβαστό αριθμό παράνομων μεταναστών.

Όμως το πρόβλημα δεν λύνεται διότι δεν είναι μόνο οικονομικό αλλά και χωροταξικό και ανθρώπινο. Αυτοί έρχονται με μικρά ταχύπλοα κατά εκατοντάδες και αποβιβάζονται σε νησάκια που έχουν λιγότερους κατοίκους από τους μετανάστες και στοιχειώδεις ή ανύπαρκτες υποδομές. Τι μέλλει γενέσθαι λοιπόν; Πώς αυτοί οι άνθρωποι θα καλύψουν τις ανθρώπινες ανάγκες τους (στέ-

γαση, σίτιση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κ.ά.); Τότε αρχίζουν τα δύσκολα για τις αρχές που έχουν αναλάβει το έργο των παραπάνω αποκαταστάσεων.

Ας ευχηθούμε να σταματήσουν σύντομα αυτές οι ταλαιπωρίες για όλους...

Πύρινα μέτωπα στην Ελλάδα

Βρίσκομαι στη δυσάρεστη θέση να σχολιάσω ένα θέμα πολυσυζητημένο και καταστροφικό που επί πολλά έτη ταλανίζει την ελληνική φύση, την ελληνική πολιτεία και κοινωνία, χωρίς να μπορεί κανείς αρμόδιος να δώσει λύση στο πρόβλημα.

Κυβερνήσεις αλλάζουν, υπουργοί το ίδιο, αλλά κανείς δεν μπορεί να δώσει «οριστική λύση».

Η φύση επιτέλους πρέπει να ησυχάσει και οι άνθρωποι να βρουν την κανονικότητά τους. Είναι πολύ δυσάρεστο να περπατάει κάποιος και να βλέπει τη φύση κατεστραμμένη, σπίτια καμμένα, φυτά και ζώα νεκρά. Το μόνο που νιώθει κανείς εκείνες τις στιγμές είναι το πρωτόγονο συναίσθημα της «εκδίκησης. Τί έφταιξαν τα δένδρα, τα μικρά ζώα, που ζουν στα δάση και τα πουλιά που κάνουν φωλιές και προσπαθούν να διαιωνίσουν το είδος τους;

Το ερώτημα που μπαίνει συνήθως είναι πώς δημιουργούνται οι πυρκαγιές και γιατί... Οι εξηγήσεις που δίνονται όπως εμπρησμοί, από κεραυνούς, από ηλεκτρικά καλώδια και άλλες παρόμοιες πράξεις με σκοπό να ικανοποιηθεί το κοινό αίσθημα, δεν είναι επαρκείς...

Η απορία όμως που προκύπτει, είναι γιατί με ιδιαίτερες καιρικές συνθήκες, συμβαίνουν ταυτόχρονα σε όλη την Ελλάδα φωτιές; Μήπως κάποιο χέρι ευθύνεται;

Κατά τη γνώμη οι νόμοι για την τιμωρία τυχόν υπεύθυνων, αφήνουν παραθυράκια για να μπορούν να ξεφεύγουν με τη βοήθεια δικονομικών τρυκ...

Προτείνεται λοιπόν να αυστηροποιηθούν οι νόμοι, να μην υπάρχουν παράθυρα ούτως ώστε, κανείς πυρομανής ή ανεύθυνος ή ψυχοπαθής να ξεφεύγει. Να συλλαμβάνεται και να αποδεικνύεται η ενοχή του και να τιμωρείται άμεσα.

Τελειώνοντας θα ήθελα, και το ελπίζω, ότι ο ελληνικός λαός θα βελτιωθεί πνευματικά, θα αγαπήσει τη φύση και τα δένδρα και θα καταλάβει πώς μαζί με τα δένδρα καταστρέφεται και η ζωή όλων μας !!!!

Το Κίνημα του Ναυτικού του Μαΐου 1973

Του Αντιναυάρχου **Γ. Δεμέστιχα** ΠΝ ε.α.
Επιτίμου Αρχηγού Στόλου

Εξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε της Ελληνικής Δημοκρατίας

Η έννοια της Δημοκρατίας γεννήθηκε στην Ελλάδα και απετέλεσε και αποτελεί το υγιέστερο Πολίτευμα διακυβέρνησης παγκοσμίως. Αυτό το πολίτευμα αναζητούν και σήμερα ταλαιπωρημένοι από ολοκληρωτικά καθεστώτα λαοί. Μειονεκτήματα ασφαλώς υπάρχουν, και ένα βασικό είναι η δυνατότητα προβολής δημαγωγικών ιδεών, με αποτέλεσμα την παραπλάνηση των λαών και δημιουργία προσωρινών αδιεξόδων. Όμως η Δημοκρατία στην εξέλιξη θα βρει λύσεις και θα αυτοδιορθωθεί. Για τη Δημοκρατία δεν υπάρχουν αδιέξοδα. Πηγάζει από την ελεύθερη βούληση του λαού και λειτουργεί για τον λαό και το εθνικό του συμφέρον.

Σε κείμενα αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων αναφέρεται ότι η τυραννία είναι συνέπεια του εκφυλισμού της Δημοκρατίας, αλλά η τυραννία σπανίως επούλωσε τις πληγές, ενώ συνήθως προσέθεσε και άλλες. Πράγματι και στη νεότερη Ιστορία της χώρας είναι μεγάλος ο αριθμός πραξικοπημάτων διαφόρων αυτοχρησμένων εθνοσωτήρων που συνήθως εμφανιζόταν μετά από Εθνικές καταστροφές.

Το πραξικόπημα της 21^{ης} Απριλίου '67 εκδηλώθηκε όταν η λειτουργία της Δημοκρατίας είχε μεν ορισμένα προβλήματα, αλλά που ασφαλώς ο λαός και μόνον μπορούσε να βρει λύσεις με την ετυμηγορία του.

Έτσι, όταν η Δημοκρατία παρουσίασε δυσλειτουργίες, ήταν εύκολο σε μία μικρή οργανωμένη ομάδα στελεχών των Ε.Δ. να καταλάβει την εξουσία.

Η εκδήλωση του πραξικοπήματος της 21^{ης} Απριλίου '67, βρήκε το Ναυτικό (όπως και ολόκληρο τον κρατικό μηχανισμό) ανέτοιμο να αντιδράσει συλλογικά. Ουσιαστική αντίδραση μέσα στο Ναυτικό απετέλεσε, ευθύς εξ αρχής, μόνον η παραίτηση του τότε Αρχηγού ΓΕΝ Αντιναυάρχου Κ. Εγκολφόπουλου. Αν το παράδειγμα του είχαν ακολουθήσει οι ηγεσίες όλων των Κλάδων των Ε.Δ., ίσως το πραξικόπημα να είχε αποτύχει εν τη γεννέσει του.

Από τις πρώτες ημέρες και μετά την αρχική έκπληξη απλώθηκε μέσα στο Π.Ν. η δυσaréσκεια εναντίον της επιβληθείσας δικτατορίας με αποτέλεσμα να αρχίσουν, άλλοτε δειλά και άλλοτε έκδηλα, συζητήσεις εναντίον του καθεστώτος.

Η αναστολή άρθρων του Συντάγματος και η κήρυξη Στρατιωτικού Νόμου είχαν ως επακόλουθο τη στέρηση της ελευθερίας. Παραβιάσθηκε κάθε ηθικό και δίκαιο, η χώρα απομονώθηκε από τη διεθνή σκηνή, στους οργανισμούς και υπηρεσίες του Κράτους τοποθετήθηκαν τοποτηρητές, η δικαστική εξουσία περιορίσθηκε και η λογοκρισία ήταν καθολική.

Δεν θα αναλύσω τις γενικότερες δυσάρεστες επιπτώσεις που είχε για την Ελλάδα η επιβολή της δικτατορίας. Θα αναφέρω συνοπτικά μόνον αυτά που επέδρασαν άμεσα στο Ναυτικό και τις Ε.Δ.:

- Εκατοντάδες νομιμόφρονα στελέχη των Ε.Δ. απεστρατεύθησαν άμεσα και διαφόρων βαθμών επίορκοι Αξιωματικοί έγιναν οι ρυθμιστές της λειτουργίας του στρατεύματος (ως προαγωγές, τοποθετήσεις).

- Επεβλήθη περιορισμός των βασικών ελευθεριών των στελεχών όσον αφορά την έκφραση ιδεών. Εδώ χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή για να καταλάβει κανείς την ψυχρύνθεση των στελεχών του Π.Ν., αφού μέχρι τότε οι οιασδήποτε μορφής πολιτικές συζητήσεις μεταξύ μας ήταν ελεύθερες και οι κρίσεις, πολλές φορές, οξείες χωρίς να υπάρχουν επιπτώσεις.

- Σύντομα υπήρξε αστυνόμευση πλοίων και υπηρεσιών με επίσημους ή ανεπίσημους καταδότες.

- Οι Ένοπλες Δυνάμεις υποβαθμίσθηκαν στο εξωτερικό και τα στελέχη αντιμετώπιζαν την ψυχρότητα έως και την αποστροφή των ξένων συναδέλφων τους.

- Επήλθε διάλυση της πειθαρχίας με τον παραγωντισμό ανίκανων κατά το πλείστον στελεχών, ενώ οι αποστρατείες εγένοντο άνευ αξιοκρατικών κριτηρίων.

- Έντονη ήταν η προσπάθεια αλλαγής των παραδόσεων των Κλάδων των Ε.Δ. Π.χ. αλλαγή στολών, αλλαγή της ονομασίας των βαθμών, συγχώνευση βοηθητικών σωμάτων των Κλάδων, κατ' αρχάς, που όμως αποτελούσαν σημαντικό μέρος των παραδόσεων των κλάδων και που η κατάργηση ή αλλαγή επιδρά άμεσα στο ηθικό και την υπερηφάνεια των στελεχών. Ευτυχώς οι τότε ηγεσίες κατόρθωσαν να αποτρέψουν ή μάλλον να αναστείλουν ακραίες αλλαγές.

Θα σταθώ σήμερα σε ορισμένα, κατά τη γνώμη μου, ιδιαίτερα σημεία των εξελίξεων μέχρι την προγραμματισμένη εκδήλωση του Κινήματος του Ναυτικού, για τον Μάιο του '73.

Από το προσκλητήριο αυτών που συμμετείχαν, λείπουν πολλοί που έφυγαν από τη ζωή. Όμως η σημερινή εκδήλωση τούς επαναφέρει ανάμεσά μας και τονίζει την ανιδιοτελή προσφορά τους.

Θα αποφύγω να αναφερθώ ονομαστικά σε κάθε έναν από τους συμμετασχόντες, αφού θεωρώ ότι η συμμετοχή του καθενός ήταν σημαντική και ίσης αξίας. Θα κάνω όμως κάποιες ελάχιστες εξαιρέσεις σε στελέχη που είχαν κομβικό ρόλο λόγω κυρίως της θέσεως που κατείχαν.

Η πρώτη αντίδραση του Ναυτικού εκδηλώθηκε στις 13 Δεκεμβρίου '67 με το Κίνημα του τέως Βασιλέως Κωνσταντίνου. Το Πολεμικό Ναυτικό στη συντριπτική του πλειοψηφία ετάχθη υπέρ του Κινήματος γιατί πίστευε στην αποκατάσταση της Δημοκρατίας. Κατηγορηματικά αναφέρω ότι τα πληρώματα του μεγάλου αριθμού των πλοίων που απέπλευσαν τότε ή των στελεχών που εκδηλώθηκαν υπέρ αυτού του Κινήματος είχαν ένα και μόνο κίνητρο, την απομάκρυνση της Δικτατορίας και μόνον.

Το αποτέλεσμα του αποτυχόντος Κινήματος του '67 ήταν ένα κύμα φυλακίσεων, εκτοπίσεων και αποτάξεων με συνέπεια μεταξύ των άλλων την αποδυνάμωση των Ε.Δ.

Συγχρόνως η απομάκρυνση της Ελληνικής Μεραρχίας από την Κύπρο (που είχε αποσταλεί από την δημοκρατικά εκλεγμένη Κυβέρνηση του 1964) ήταν ένα σημαντικά καταστροφικό γεγονός, που άνοιξε ουσιαστικά την κερκόπορτα για την Τουρκική εισβολή στην Κύπρο, το 1974.

Μετά τα παραπάνω γεγονότα ξεκαθάρισε και η θέση των περισσότερων στελεχών του Π.Ν. Μόνον μία μικρή μειοψηφία στελεχών ετάσσετο με τη δικτατορία. Ο αριθμός όμως και αυτών των στελεχών εμεινώνετο και υπάρχουν αρκετά παραδείγματα αξιωματικών που αν και αρχικά διέκειντο ευμενώς προς τους δικτάτορες, ευρέθησαν αναμεμιγμένοι ενεργά με το Κίνημα του Ναυτικού το 1973.

Εδώ θα πρέπει να αναφέρω ότι υπήρξαν και μεμονωμένες πράξεις ατόμων και ομάδων Αξιωματικών και Υπαξιωματικών (και από τους τρεις κλάδους των Ε.Δ.) που για τις ενέργειές τους φυλακίσθηκαν, βασανίστηκαν και αποτάχθηκαν. Ενώ βέβαια στο Κίνημα του Ναυτικού εντάχθηκαν αυθόρμητα – ανιδιοτελώς, εν ενεργεία και αποστρατεία, αξιωματικοί του Σ.Ε. και της Π.Α.

Σε ότι αφορά την οργάνωση για το Κίνημα του Ναυτικού του Μαΐου 1973, δεν θα αναφερθώ σε συσκέψεις, επαφές, συνεννοήσεις και σκέψεις που διευτυπώνοντο κατά καιρούς. Θα σταθώ σε δύο γεγονότα που, κατά την γνώμη μου, συνετέλεσαν αποφασιστικά στην οργάνωσή του:

Το σχέδιο σύλληψης του Παπαδόπουλου και η

Ανακοινώσεις

Ιούλιος • Αύγουστος 2025

σύνταξη του αρχικού σχεδίου για το Κίνημα.

Σχέδιο σύλληψης του Παπαδόπουλου

Το καλοκαίρι του '69 γνωστοποιήθηκε ότι στις 20 Αυγούστου θα πραγματοποιείτο μία άσκηση του συνόλου του Στόλου (ονομασία της ασκήσεως ΘΡΙΑΜΒΟΣ), στην περιοχή του Σαρωνικού και θα επέβαιναν των πλοίων οι πρωτεργάτες του πραξικοπήματος της 21^{ης} Απριλίου και μέλη της κυβερνήσεως. Με πρωτοβουλία του τότε Πλοιάρχου Σ. Σούλη (Διοικητού Ταχέων Σκαφών) έγιναν διάφορες επαφές προκειμένου να οργανωθεί η σύλληψη των με σκοπό την εν συνεχεία διαπραγμάτευση για την αποκατάσταση της δημοκρατίας. Η πρωτοβουλία αυτή έγινε γνωστή σε περιορισμένο αριθμό εν ενεργεία και αποστρατεία αξιωματικών. Η σύλληψη θα γινόταν, είτε στο Αντιτορπλικό από όπου θα παρηκολουθείτο η άσκηση, είτε στην Τορπιλάκατο που θα μετέφερε τον Παπαδόπουλο και λοιπά μέλη της Κυβερνήσεως από την Ύδρα στον Πειραιά.

Το σχέδιο δεν πραγματοποιήθηκε καθόσον:

- Στο Αντιτορπλικό η σύλληψη ήταν αδύνατος διότι επέβησαν πολλά μέλη της ασφαλείας του Παπαδόπουλου, ενώ

- Με διαταγή από το ΓΕΝ είχαν περιορισθεί στο 50% τα καύσιμα των τορπιλακάτων κατά την άσκηση εκείνη, με τη δικαιολογία ότι η άσκηση θα γινόταν στον Σαρωνικό και οι τορπιλάκατοι έπρεπε να μην έχουν μεγάλο βάρος για να αναπτύσσουν υψηλή ταχύτητα. Είναι άγνωστο αν αυτή ήταν η πραγματική αιτιολογία ή μάλλον το πρόσχημα για να περιορίζονται οι κινήσεις των τορπιλακάτων όπου το κλίμα ήταν έντονα αντιδικτατορικό.

Σύνταξη αρχικού σχεδίου για το Κίνημα του Ναυτικού

Μετά την άσκηση ΘΡΙΑΜΒΟΣ ο Πλοιάρχος Σούλης ανέθεσε σε μικρό αριθμό αξιωματικών με Πρόεδρο τον τότε Πλωτάρχη Α. Θεοχάρη, τη σύνταξη ενός σχεδίου που θα προέβλεπε συντονισμένη κίνηση των πλοίων του Π.Ν., με σκοπό την ανατροπή του δικτατορικού καθεστώτος. Το σχέδιο που συνετάγη ήταν παρόμοιο με εκείνο που συνετάγη για το κίνημα του Ναυτικού το 1973 (το δεύτερο σχέδιο ήταν λεπτομερέστερο). Η υλοποίηση του σχεδίου έπρεπε να γίνει μέχρι το καλοκαίρι του '70, όταν και θα άρχιζαν οι ετήσιες μεταθέσεις, δεδομένου ότι σε αρκετά πλοία οι Κυβερνήτες ή/και οι Ύπαρχοι ήσαν ήδη μνημένοι. Λόγω της στενής παρακολουθήσεως του Πλοιάρχου Σούλη και της εν συνεχεία αποστρατείας του, δεν προχώρησε η υλοποίηση του σχεδίου.

Το Κίνημα του Ναυτικού του Μαΐου '73

Η ουσιαστική προετοιμασία για το κίνημα του Ναυτικού άρχισε από το '72 με βασική επιδίωξη την τοποθέτηση

μυημένων αξιωματικών σε καίριες θέσεις και ιδίως ως Κυβερνήτες πλοίων. Το δύσκολο αυτό έργο έφερε σε πέρας ο τότε Πλωτάρχης Ι. Σταθόπουλος.

Η ανάγκη υπάρξεως Αρχηγού του Κινήματος και η πολιτική κάλυψη ήσαν θέματα που απησχόλησαν επανειλημμένως σε συσκέψεις. Γενική ήταν η αποδοχή του απότακτου Πλοιάρχου Σπύρου Κοναφάου, ο οποίος και εδέχθη αμέσως. Ο Ευάγγελος Αβέρωφ εδέχθη άνευ πολλών συζητήσεων τη συμμετοχή του. «Πως θα απεθαρρύνουμε ανθρώπους νέους που έπαιζαν τα πάντα, ημείς, που μετά πλήρη σχεδόν ζωήν και σταδιοδρομίαν, δεν επαιζαμε παρά ελάχιστα πράγματα;» (απόσπασμα εκ της απολογίας Ε. Αβέρωφ 10-7-73).

Μετά από κάποιες αναβολές η αρχική ημερομηνία εκδηλώσεως ορίσθηκε η 3^η Απριλίου '73, καθόσον είχε σχεδιασθεί να πραγματοποιηθεί άσκηση του συνόλου του Στόλου και την οποία θα παρακολουθούσε και ο Αρχηγός ΓΕΝ. Η ημερομηνία είχε κριθεί ιδεώδης καθόσον εκείνη την ημέρα γινόταν η μεταφορά του ΓΕΝ από την πλατεία Κλαυθμώνος στις σημερινές εγκαταστάσεις. Το Κίνημα ανεβλήθη λίγες μέρες πριν και τελικώς ως οριστική ημερομηνία απεφασίσθη η νύχτα 22 προς 23 Μαΐου. Επάνω σε αυτή την ημερομηνία έγινε όλη η εργασία ώστε να βρεθούν τα περισσότερα πλοία του Στόλου, είτε εν πλω, είτε να προβλέπεται να αποπλεύσουν για κάποια προγραμματισμένη αποστολή.

Τα πλοία θα εκινούντο σύμφωνα με το σχέδιο δράσεως που σε γενικές γραμμές προέβλεπε τον αποκλεισμό του Πειραιώς, του Αερολιμένα Αθηνών, τον έλεγχο της ν. Σύρου (ως βάση Διοικητικής Μέριμνας) και τη δυνατότητα ανεφοδιασμού σε καύσιμα από τις εγκαταστάσεις του Ομίλου Βαρδινογιάννη (που τις είχε προετοιμάσει η μυημένη οικογένεια Βαρδινογιάννη) και τον κατά περίπτωση έλεγχο / αποκλεισμό άλλων

περιοχών προκειμένου να ασκηθεί η μεγίστη δυνατή πίεση προς την δικτατορική Κυβέρνηση.

Την 22^η Μαΐου '73 υπήρξαν σοβαρές ενδείξεις ότι η κίνηση είχε προδοθεί. Οι ενδείξεις ήσαν οι ύποπτες κινήσεις ατόμων στον Ναύσταθμο Σαλαμίνας, η πληροφορία ότι ο Ναύσταθμος ήτο κυκλωμένος από μονάδες του στρατού ξηράς και από μία προκήρυξη που ερρίφθη σε οικία μυημένου αξιωματικού.

Μετά τις παραπάνω ενδείξεις απεφασίσθη η αναβολή του Κινήματος. Δεν θα προχωρήσω σε περαιτέρω εξιστόρηση για τις συλλήψεις και όσα επηκολούθησαν στο ΕΑΤ/ΕΣΑ. Θα επισημάνω μόνο ότι ορισμένα πλοία ήσαν εν πλω. Ουδείς όμως δύναται να εκτιμήσει το ποσοστό επιτυχίας του Κινήματος εάν ελαμβάνετο απόφαση να εκδηλωθεί με μειωμένες δυνάμεις, δηλαδή ουσιαστικά με τον μικρό αριθμό των εν πλω πλοίων. Ίσως αυτό οδηγούσε σε αποτυχία που θα ήταν ασφαλώς χειρότερη από την μη εκδήλωση.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί η μεγάλη συμβολή του Αντιτορπιλικού ΒΕΛΟΣ που ευρίσκετο εν πλω προς Ιταλία, με κυβερνήτη τον Αντιπλοίαρχο Νίκο Παππά. Ο κυβερνήτης μόλις άκουσε από το Ραδιόφωνο του πλοίου για συλλήψεις αξιωματικών έδρασε άμεσα. Το ΒΕΛΟΣ εγκατέλειψε τη Νατοϊκή άσκηση στην οποία συμμετείχε και το πλοίο κατέπλευσε στην περιοχή της Ρώμης, όπου ο Κυβερνήτης και 31 ακόμη μέλη του πληρώματος (αξιωματικοί, υπαξιωματικοί, ναύτες) αποβιβάσθηκαν. Με τις δηλώσεις και ανακοινώσεις που έγιναν και προβλήθηκαν από τα ΜΜΕ έγινε γνωστό ότι η δικτατορία δεν ήλεγχε απόλυτα τις ΕΔ.

Εν τω μεταξύ για αρκετές ημέρες μετά την 23^η Μαΐου στην Ελλάδα συνεχίσθηκαν οι συλλήψεις και οι ανακρίσεις στο απάνθρωπο ΕΑΤ/ΕΣΑ. Συνελήφθησαν οι περισσότεροι Κυβερνήτες των πλοίων του Στόλου

καθώς και μεγάλος αριθμός ικανότατων αξιωματικών πλοίων, επιτελείων και υπηρεσιών. Μαζί με τους αξιωματικούς του Ναυτικού συνελήφθησαν και οι μυημένοι αξιωματικοί του Σ.Ξ. και της Π.Α. που και αυτοί υπέστησαν βασανισμούς, με πλέον χαρακτηριστικό τον βασανισμό του ηρωικού Ταγματάρχη Σπύρου Μουστακλή που ξεπέρασε κάθε όριο.

Σημαντικά περιστατικά αλληλεγγύης των κινηματιών του Ναυτικού συνέβησαν. Θα αναφέρω ένα χαρακτηριστικό περιστατικό. Ο μυημένος Πλωτάρχης Κ. Καταγάς, που φοιτούσε στη Ναυτική Σχολή Πολέμου, μόλις έμαθε τις συλλήψεις και άκουσε από επίσημα χείλη τον χαρακτηρισμό προδότες για τους συλληφθέντες, παρυσιάσθηκε στον Διοικητή του και ζήτησε να ακολουθήσει την τύχη των συλληφθέντων συναδέλφων του με αποτέλεσμα να οδηγηθεί στο ΕΑΤ/ΕΣΑ και να φυλακισθεί.

Μέχρι και σήμερα δεν έχει αποκαλυφθεί πως ακριβώς προδόθηκε το Κίνημα του Ναυτικού. Σημαντικές πηγές αλλά και η κοινή λογική οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το Κίνημα δεν προδόθηκε μόνο από συγκεκριμένα άτομα, αλλά οι Δικτάτορες έλαβαν διάφορα μηνύματα προερχόμενα ακόμη και από το εξωτερικό.

Παρ' όλο ότι το Κίνημα του Ναυτικού δεν εκδηλώθηκε, προσέφερε σοβαρό έργο για την αποκατάσταση της δημοκρατίας για τους εξής λόγους:

- Έγινε γνωστό, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό ότι υπήρχαν πολλά στελέχη στις Ένοπλες Δυνάμεις που ήσαν αντίθετα στο δικτατορικό καθεστώς και επιθυμούσαν την επάνοδο στην ομαλότητα.
- Με βάση το παραπάνω, τονώθηκε το ηθικό διαφόρων αντιδικτατορικών ομάδων που διεπίστωσαν ότι δεν ήσαν μόνες, αλλά ότι υπήρχε συγκροτημένη κίνηση μέσα στις Ε.Δ.
- Οι δικτάτορες κατάλαβαν ότι δεν ήλεγχαν στον επιθυμητό βαθμό τις Ε.Δ. και εκδηλώθηκε η τάση να προχωρήσουν σε «εκδημοκρατισμό» στα δικά τους βέβαια πάντα μέτρα.
- Απετέλεσε τη μία από τις τέσσερις σοβαρές εκδηλώσεις εναντίον της δικτατορίας. Οι άλλες τρεις ήσαν οι κινήσεις της 13^{ης} Δεκεμβρίου '67, της Νομικής και του Πολυτεχνείου το 1973. Το Κίνημα του Ναυτικού βέβαια δεν προβλήθηκε μετά τη μεταπολίτευση (παρ' όλο ότι ήταν η πιο ουσιαστική συμβολή στη διαμαρτυρία κατά της δικτατορίας), διότι δεν υποκινήθηκε από πολιτικά-κομματικά κίνητρα, όπως ίσως άλλες κινήσεις. Αντίθετα η αξία του Κινήματος του Ναυτικού υποβαθμίστηκε ώστε να αναδειχθούν άλλες κινήσεις ως υπερπατριωτικές και σωτήριες.

Το Κίνημα του Ναυτικού ήταν μία ανιδιοτελής κίνηση αξιωματικών που οργανώθηκαν με δική τους πρωτοβουλία, με στόχο την επάνοδο της συνταγματικής

ομαλότητας της χώρας. Πιστεύω ότι ουδείς από τους ενεργά συμμετασχόντες προσέφερε περισσότερα ή ολιγότερα. Το Κίνημα του Ναυτικού ήταν μία κίνηση ενιαία, αυτοτελής που είχε τη σιωπηρά συγκατάθεση του συνόλου σχεδόν των μονίμων στελεχών του Π.Ν. αλλά που βασιζόταν συγχρόνως στην συγκατάθεση και των άλλων στελεχών των Ε.Δ. και ιδίως του λαού.

Με εξαίρεση τον Στρατιωτικό Σύνδεσμο του 1909, είναι το μόνο κίνημα στη σύγχρονη ιστορία της χώρας μας, που οι κινηματίες δεν επεδίωκαν την κατάκτηση της εξουσίας. Αυτό είναι απολύτως σαφές και καταγράφεται στον όρκο (τον λόγο τιμής) που υπογράψαμε.

Πάντως, όπως και να το πούμε μένει η πικρία για την προδοσία και τη μη εκδήλωσή του. Με το Εάν δεν γράφεται η ιστορία. Όμως Εάν είχε εκδηλωθεί και επιτύχει, ασφαλώς η Δημοκρατική Κυβέρνηση που θα προέκυπτε δεν θα προκαλούσε το πραξικόπημα και την καταστροφή της Κύπρου, με αποτέλεσμα τους εκατοντάδες νεκρούς, αγνοούμενους, τραυματισμένους, με πολλές χιλιάδες ξεριζωμένους. Εκεί, στον Τύμβο της Μακεδονίτισσας, στη Λευκωσία, είναι ενταφιασμένοι δίπλα-δίπλα Ελλαδίτες και Κυπριώτες που αγωνίσθηκαν και θυσιάσθηκαν για την πατρίδα. Μνήμη και προσκύνημα στην Κυπριακή τραγωδία.

Κάθε χρόνο το ΓΕΝ οργανώνει αυτήν την τελετή. Δεν είναι εορταστική επέτειος, αλλά ημέρα μνήμης για να τη θυμούνται οι παλαιότεροι και να διδάσκονται οι νεότεροι.

Η μεταπολίτευση συνετελέσθη το 1974 και η Δημοκρατία λειτουργεί, όπως τότε, στην προετοιμασία του Κινήματος, όπου προσβλέπαμε ανεξάρτητα των πολιτικών πεποιθήσεων που είχε ο καθένας. Μίας Δημοκρατίας που θα επικρατούσε η ηθική και η αξιοκρατία, όπου οι Ε.Δ. θα απαλλασσόταν από το στίγμα της δικτατορίας και θα ήσαν αφοσιωμένες στο έργο τους, χωρίς παρεμβάσεις και ευνοιοκρατίες ή αδικίες.

Εκτιμούμε ότι ο σημαντικότερος πυλώνας διασφάλισης της Εθνικής κυριαρχίας και άλλων Εθνικών συμφερόντων, 51 χρόνια μετά τη μεταπολίτευση, παραμένουν οι ΕΔ και αξίζει να τυγχάνουν της δέουσας προσοχής.

Το Κίνημα του Ναυτικού δεν ανήκει μόνο στα πρόσωπα που συμμετείχαν. Αντανακλά τις πεποιθήσεις που είχαν τα στελέχη του Ναυτικού και ωρίμαζε με τη δίψα για σωστή, ηθική δημοκρατία που είχαν όλοι οι Έλληνες και μαζί τα στελέχη των Ε.Δ. που το απέδειξαν με την ήρεμη συμμετοχή τους στην αποκατάσταση της Δημοκρατίας το 1974, με τη βεβαιότητα ότι η Δημοκρατία στην Ελλάδα δεν θα χρεωκοπήσει ποτέ πια.

2-6-2025

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΕΝΩΣΗ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ (Ν.Π.Δ.Δ.)

Αθήνα 23 Μαΐου 2025

Αρ. Πρωτ. :150

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

ΘΕΜΑ : Επίσκεψη αντιπροσωπίας του ΔΣ/ΕΑΑΝ στον Υφυπουργό Εθνικής Άμυνας κ. Θ. Δαβάκη

Την Δευτέρα 19 Μαΐου 2015, αντιπροσωπεία του ΔΣ/ΕΑΑΝ υπό τον Πρόεδρο της Ένωσης, Αντιναύαρχο ε.α. Θ. Γερούκη ΠΝ, τον Αντιπρόεδρο Αντιναύαρχο ε.α. Σπ. Περβαινά ΠΝ, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο Πλοίαρχο (Ε) ε.α. Εμμ. Αναγνωστάκη ΠΝ και τα μέλη, Ναύαρχο ΛΣ ε.α. Θ. Φουστάνο, Αντιναύαρχο ε.α. (Μ) Κων. Μανωλιουδάκη ΠΝ, Υποναύαρχο ε.α. (Ο) Στ. Μάρκου ΠΝ και τον Υποναύαρχο ε.α. (ΥΙ) Θ. Γρίβα ΠΝ, συναντήθηκε στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας με τον Υφυπουργό Εθνικής Άμυνας (ΥΦ.ΕΘ.Α.) κ. Θ. Δαβάκη, τον οποίο ενημέρωσαν επί των σοβαρών θεμάτων που απασχολούν την ΕΑΑΝ, τους αποστράτους και άπτονται των αρμοδιοτήτων του.

Τα κυριότερα θέματα και αιτήματα που τέθηκαν αναλυτικά υπόψη του κ. ΥΦ.ΕΘ.Α. ήταν τα παρακάτω:

- Μετοχικά Ταμεία Ε.Δ. & Μετοχικό Ταμείο Ναυτικού.

- Η λειτουργία οι αρμοδιότητες οι διαφορές και τα προβλήματα των Μετοχικών Ταμείων τα οποία δεν χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό όπως τα επικουρικά ταμεία και έχουν ως σκοπό την ενίσχυση των εν ενεργεία και εν αποστρατεία μετόχων και των οικογενειών τους στο διηνεκές.

- Η Κατάργηση των διατάξεων του μνημονικού νόμου 4270/2014 για θέσπιση δημοσιονομικών κανόνων και στόχων για τα ΝΠΔΔ, συμπεριλαμβανομένων και των Μετοχικών Ταμείων των Ε.Δ., όπως το MTN και καθορισμού υποχρεωτικών υπερπλεονασμάτων (με εποπτεία από ΥΠΕΘΑ/ΓΔΟΣΥ/ΔΟΙ) και κάλυψη ελλειμμάτων Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ) άλλων Υπουργείων, με αποτέλεσμα την σοβαρή απομείωση του ύψους των μερισμάτων και του βασικού σκοπού και της νομοθεσίας του ταμείου, **να παρέχει μερίσματα** στους εν αποστρατεία Μετόχους (μερισματούχους) του Πολεμικού Ναυτικού και Λιμενικού Σώματος- Ελληνικής Ακτοφυλακής και στις χρεώουσες οικογένειες.

- Τροποποίηση του άρθρου 4 του ΠΔ 21/31 Οκτ 1932 (ΦΕΚ Α' 387) κωδικοποίηση νόμων περί ΜΤΠΝ (Ν.5481/1932) για κατάργηση του ηλικιακού κριτηρίου της **εφεδρείας** των δύο αποστράτων μελών του ΔΣ/MTN και ο όρος «... **εν εφεδρεία...**» να αντικατασταθεί από τον όρο «...**εν αποστρατεία...**».

- Αναπροσαρμογή και αύξηση των καθηλωμένων τιμών των μερισμάτων MTN από το 2012, σύμφωνα και την εισήγηση του ΔΣ/MTN και τα οικονομικά στοιχεία του προϋπολογισμού τρέχοντος έτους τα οποία το επιτρέπουν.

- Στρατιωτικά & Ναυτικά Νοσοκομεία

- Γενικά θέματα Λειτουργίας Ναυτικών Νοσοκομείων όπου εκφράστηκε το άτοπο της ανοιχτής εφημερίας των Στρατιωτικών Νοσοκομείων, εις βάρος του σκοπού τους και εις βάρος των εν ενεργεία και εν αποστρατεία στελεχών των ΕΔ και των οικογενειών τους.

- Η κατά προτεραιότητα αντιμετώπιση των ΑΜΕΣΑ δικαιούχων αποστράτων στο κλείσιμο ραντεβού στα Ναυτικά Νοσοκομεία και στο Οδοντιατρικό Τμήμα του ΝΝΑ.

Ο κ. ΥΦΕΘΑ ενημερώθηκε αναλυτικά ότι τα απόστρατα στελέχη του ΠΝ και ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ, πλήρωναν ως εν ενεργεία και συνεχίζουν να πληρώνουν μηνιαίως από το μέρισμα τους για τα Ναυτικά Νοσοκομεία συμφ. με το Άρθρο 38 του Ν. 5018/2023(ΦΕΚ 25^Α), όπου τα χρήματα αυτά διατίθενται και για την εξυπηρέτηση σκοπών επέκτασης υποδομών, καθώς και συντήρησης και ανανέωσης του εξοπλισμού των εγκαταστάσεων των νοσοκομείων του Πολεμικού Ναυτικού.

- Στον προσφάτως ψηφισθέντα νόμο 5195/2025, αναφορικά με την προτεραιότητα νοσηλείας στα Στρατιωτικά Νοσοκομεία σε σχέση με τους υπόλοιπους δικαιούχους, να προστεθεί στο τέλος την παρ. 5 του άρθρου 34 μετά από τα "εν αποστρατεία στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων" η φράση " «...τα εν αποστρατεία στελέχη του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής και τα προστατευόμενα μέλη τους.».

- Πολυετής καθυστέρηση Έκδοσης Προεδρικού Διατάγματος

Δωδεκαετής καθυστέρηση έκδοσης Π. Διατάγματος από τα Υπουργεία Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής και Εθνικής Άμυνας σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν. 4150/2013, **«για καθορισμό ελάχιστων υποχρεωτικών απαιτήσεων εκπαίδευσης για την απόκτηση πιστοποιητικών ναυτικής ικανότητας (ΑΝΙ) από τους αξιωματικούς που προέρχονται από το Πολεμικό Ναυτικό ή το Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή»** σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζει η Διεθνής Σύμβαση STCW 1978. Αποτέλεσμα της πολυετούς καθυστέρησης έκδοσης

του ΠΔ είναι η στέρηση του δικαιώματος αναζήτησης εργασίας στο Εμπορικό Ναυτικό, ιδιαίτερα στην ποντοπόρο ναυτιλία των προερχομένων από το ΠΝ ή ΛΣ- ΕΛ.ΑΚΤ οι οποίοι έχουν τα απαραίτητα εκ του νόμου προσόντα και πληρούν όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις, εντούτοις είναι οι μοναδικοί Έλληνες πολίτες που στερούνται του δικαιώματος αναζήτησης εργασίας και έκδοσης Ναυτικού Φυλλαδίου, σε ένα ελεύθερο επάγγελμα προσφοράς και ζήτησης όπως είναι αυτό, του Αξιωματικού Εμπορικού Ναυτικού.

- Γενικά θέματα που αφορούν στις Ενώσεις Αποστράτων Αξιωματικών και ειδικότερα θέματα που απασχολούν τους αποστράτους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΕΝΩΣΗ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ (Ν.Π.Δ.Δ.)

Αθήνα 23.07.2025

Αρ. Πρωτ.: 197

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

ΘΕΜΑ: Διορισμός νέων Τοπικών Συμβουλίων Παραρτημάτων Ενώσεως Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού για την Τριετία 2025-2028

ΣΧΕΤ.: α. ΝΔ 1171/20.05.1972 (ΦΕΚ Α' 82) «Περί Ενώσεων Αποστράτων Αξιωματικών Ενόπλων Δυνάμεων».

β. ΠΔ 576/24.06.1978 (ΦΕΚ Α' 124) «Περί Κυρώσεως Κανονισμού Οργανώσεως και Λειτουργίας Ενώσεως Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού».

γ. Απόφαση ΔΣ/ΕΑΑΝ Αριθμ. Πρακτικού 03/22.07.2025 Θέμα 2^ο

1. Κατόπιν των σχετικών (α) και (β) και σύμφωνα με την (γ) απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ενώσεως Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού, μετά από διεξοδική συζήτηση και αφού εξέτασε τις υποψηφιότητες των μελών των τοπικών Παραρτημάτων, αποφάσισε ομόφωνα την εκλογή και διορισμό αυτών, ως μέλη των Τοπικών Συμβουλίων Παραρτημάτων της ΕΑΑΝ όπως παρακάτω:

α. Παράρτημα ΕΑΑΝ Βορείου Ελλάδος (Θεσσαλονίκη)

- (1) Υποναύαρχος ε.α. Δημήτριος Ν. Τσαϊλάς ΠΝ ως Πρόεδρος
- (2) Σημαιοφόρος ε.α. (Ε) Ιωάννης Τσελεκίδης ΠΝ ως Αντιπρόεδρος
- (3) Αντιπλοίαρχος ε.α. (Ε) Κων/νος Επιτρόπου ως μέλος
- (4) Υποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Ηλίας Αμουτζάς ΠΝ ως μέλος
- (5) Ανθυπασπιστής ε.α. ΠΝ (ΜΗΧ) Αθανάσιος Δεληδιαμαντής ως μέλος

β. Παράρτημα ΕΑΑΝ Σαλαμίνας (Σαλαμίνα)

- (1) Υποναύαρχος ε.α. (Μ) Γεώργιος Κουτσούκος ΠΝ ως Πρόεδρος
- (2) Υποναύαρχος ε.α. Δημήτριος Λαδουκάκης ΠΝ ως Αντιπρόεδρος
- (3) Αρχιπλοίαρχος ε.α. Φίλιππος Ανδριανός ΠΝ ως μέλος
- (4) Πλωτάρχης ε.α. (Ε) Νικόλαος Γραμματικός ΠΝ ως μέλος
- (5) Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Ιωάννης Μπίλλιας ΠΝ ως μέλος
- (6) Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Αθανάσιος Σκαρλάτος ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος
- (7) Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Στυλιανός Σταμπάμπας ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος
- (8) Ανθυπασπιστής ε.α. (ΗΝ/ΔΒ) Μιχαήλ Βιλλιώτης ως Αναπληρωματικό μέλος

γ. Παράρτημα ΕΑΑΝ Πόρου (Πόρος)

- (1) Αρχιπλοίαρχος ε.α. (Δδ) Γεώργιος Αλιφέρης ΠΝ ως Πρόεδρος
- (2) Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Γεώργιος Πουλάκης ΠΝ ως Αντιπρόεδρος
- (3) Αντιπλοίαρχος ε.α. (Ε) Νικόλαος Λεφάκης ΠΝ ως μέλος
- (4) Πλωτάρχης ε.α. (Ε) Ιωάννης Παπαδόπουλος ΠΝ ως μέλος
- (5) Ανθυπασπιστής ε.α. ΛΣ Δημήτριος Πολυσόπουλος ως μέλος
- (6) Αντιπλοίαρχος ε.α. (Ε) Ιωάννης Τρασάνης Π.Ν ως Αναπληρωματικό μέλος
- (7) Υποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Δημήτριος Γκίνης ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος
- (8) Ανθυποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Μαρία Λυραντζή ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος

δ. Παράρτημα ΕΑΑΝ Νοτιοδυτικής Ελλάδος (Πάτρα)

- (1) Αντιναύαρχος ε.α. (Ο) Δημήτριος Μποϊλές ΠΝ ως Πρόεδρος

- (2) Αντιπλοίαρχος ε.α. (Ε) Δημήτριος Τρασάνης ΠΝ ως Αντιπρόεδρος
- (3) Ανθυπασιιστής ε.α. ΠΝ (ΔΙΑΧ) Τασία Δημητροπούλου ως μέλος
- (4) Πλωτάρχης ε.α. ΛΣ Ιωάννης Αναστασόπουλος ως μέλος
- (5) Πλωτάρχης ε.α. (Ε) Παναγιώτα Μάλλιαρη ΠΝ ως μέλος
- (6) Πλοίαρχος ε.α. ΛΣ Βασίλειος Πρεζαλής ως Αναπληρωματικό μέλος
- (7) Ανθυπασιιστής ε.α. ΛΣ Νικόλαος Πλώτας ως Αναπληρωματικό μέλος

ε. Παράρτημα ΕΑΑΝ Νομού Ηλείας (Πύργος)

- (1) Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Ζώης Υφαντής ΠΝ ως Πρόεδρος
- (2) Αντιπλοίαρχος ε.α. (Ε) Βασίλειος Μπουτζαρέλης ΠΝ ως Αντιπρόεδρος
- (3) Υποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Χρήστος Φουντούκης ΠΝ ως μέλος
- (4) Ανθυποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Βλάσης Μπεντεβής ΠΝ ως μέλος
- (5) Ανθυπασιιστής ε.α. ΛΣ Νικόλαος Σταθόπουλος ως μέλος
- (6) Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Αθανάσιος Φωτόπουλος Π.Ν ως Αναπληρωματικό μέλος
- (7) Αντιπλοίαρχος ε.α. (Ε) Αριστομένης Μπουτζαρέλης ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος
- (8) Πλωτάρχης ΛΣ ε.α. Δημήτριος Χαραλαμπίδης ως Αναπληρωματικό μέλος
- (9) Ανθυποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Δημήτριος Χαραλαμπίδης ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος
- (10) Ανθυποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Ερασμία Βούσβουρα ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος

στ. Παράρτημα ΕΑΑΝ Κρήτης (Χανιά)

- (1) Υποναύαρχος ε.α. Νεκτάριος Λυμπεράκης ΠΝ ως Πρόεδρος
- (2) Πλωτάρχης ε.α. (Ε) Χρήστος Καπαραιιώτης ΠΝ ως Αντιπρόεδρος
- (3) Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Ιωάννης Φωκάς ΠΝ ως μέλος
- (4) Αντιπλοίαρχος ε.α. (Ε) Εμμανουήλ Τσιμπλάκης ΠΝ ως μέλος
- (5) Αντιπλοίαρχος ε.α. (Ε) Μελέτιος Ουρουτζόγλου ΠΝ ως μέλος
- (6) Αντιπλοίαρχος ε.α. (Ε) Κυριάκος Χριστοδουλάκος ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος
- (7) Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Δημοσθένης Δεδόσης ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος
- (8) Ανθυποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Δαμιανός Τσακαλιάς ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος
- (9) Υποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Κων/νος Πρωτοψάλτης ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος

ζ. Παράρτημα ΕΑΑΝ Βορειοδυτικής Ελλάδος (Κέρκυρα)

- (1) Υποναύαρχος ε.α. (Μ) Δημήτριος Κουτσοδόντης ΠΝ ως Πρόεδρος
- (2) Υποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Σπυρίδων Κολοβός ΠΝ ως Αντιπρόεδρος
- (3) Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Σπυρίδων Πιτσιάκος ΠΝ ως μέλος
- (4) Σημαιοφόρος ε.α. (Ε) Βασίλειος Γεωργάτος ΠΝ ως μέλος
- (5) Πλωτάρχης ε.α. (Ε) Μαρία Σουρβίνου ΠΝ ως μέλος
- (6) Ανθυποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Σπυρίδων Γιαλοψός ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος
- (7) Ανθυποπλοίαρχος Χρήστος Σιγάλας ε.α. (Ε) ΠΝ ως Αναπληρωματικό μέλος
- (8) Πλωτάρχης ε.α. (Ε) Κων/νος Βλάχος Π.Ν. ως Αναπληρωματικό μέλος
- (9) Ανθυπασιιστής ε.α. ΠΝ Αλέξανδρος Μαρτίνος ως Αναπληρωματικό μέλος

2. Ο διορισμός των νέων Διοικητικών Συμβουλίων των Παραρτημάτων ΕΑΑΝ είναι τριετής και ισχύει από 22 Ιουλίου 2025 έως 21 Ιουλίου 2028.

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
ΕΝΩΣΗ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ (Ν.Π.Δ.Δ.)**

Αθήνα 23.07.2025

Αρ. Πρωτ.: 198

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

ΘΕΜΑ: Οι θέσεις της ΕΑΑΝ επί του Σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης «Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας Ενόπλων Δυνάμεων – Σύσταση Ταμείου Ακινήτων Εθνικής Άμυνας και Φορέα Αξιοποίησης Ακινήτων Ενόπλων Δυνάμεων – Σχέδιο δράσεων για τη διαχείριση των στεγαστικών αναγκών των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων» & η τοποθέτηση τού Προέδρου της ΕΑΑΝ στη Βουλή των Ελλήνων στις 23.07.2025.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ «Ταμείο Εθνικού Στόλου»

Το έτος 1866 συστήθηκε για πρώτη φορά η «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ» με σκοπό την απόκτηση κεφαλαίων για τη Ναυπήγηση Πολεμικών Μονάδων.

Πόροι της εταιρείας αυτής ήταν οι δωρεές διαφόρων πλουσίων Ελλήνων, τόσο της ημεδαπής όσο και των ομογενών του εξωτερικού, καθώς και οι πρόσοδοι του «ΛΑΧΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ» που πρωτοκαθιερώθηκε το 1871.

Την διοίκηση της εν λόγω Εταιρείας ανέλαβε δεκαπενταμελής επιτροπή, μέλη της οποίας εξελέγησαν το πρώτον, οι: Θεοδ. Κολοκοτρώνης, εγγονός του γέρου του Μοριά, ως Πρόεδρος, ο Άγγλος φιλέλλην αγωνιστής Ριχάρδος Τζώρτζ, αρχηγός τότε του στρατού, ο Ναύαρχος Κ. Κανάρης, ο Ναύαρχος Κ. Νικόδημος, ο Σπύρος Τρικούπης, ο Γεώργιος Σταύρου ιδρυτής της Εθνικής Τραπέζης, Γ. Ψύλλας, Θρασύβουλος Ζαΐμης, Ανδρέας Γ. Κουντουριώτης, Ευστ. Ηλιόπουλος, Ι.Δ. Σούτσος, Εμμ. Τομπάζης, Κ. Φρεαρίτης, Λουκάς Ράλλης ο πρώτος δήμαρχος Πειραιώς και ο Δημήτριος Μαυροκορδάτος.

Το έτος 1900 διαλύθηκε η παραπάνω ΕΤΑΙΡΕΙΑ και συστήθηκε με το Νόμο ΒΨΟΔ το «ΤΑΜΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ» στο οποίο περιήλθε όλη η κινητή και ακίνητη περιουσία της προαναφερόμενης ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, καθώς και το υπό του Γεωργίου Αβέρωφ καταληφθέν κληροδοτήμα για τη ναυπήγηση καταδρομικού πλοίου σύμφωνα με την από 30-3-1898 διαθήκη του, που δημοσιεύτηκε στο Ελληνικό Προξενικό Δικαστήριο της Αλεξάνδρειας (16-7-1899).

Ο Ν.ΒΨΟΔ / 1900 και η λοιπή νομολογία που διέπει το Ταμείο Εθνικού Στόλου κωδικοποιήθηκε με το Νόμο 4944 / 1931 που μαζί με μεταγενέστερες τροποποιήσεις- συμπληρώσεις αποτελεί και σήμερα το βασικό Νομικό πλαίσιο λειτουργίας του ΤΕΣ, που στεγάζεται στο ιδιόκτητο κτίριο της οδού Φειδίου 10 -Τ.Κ. 106 78 Αθήνα.

Πρέπει να επισημανθεί η προσφορά των απανταχού Ελλήνων, οι οποίοι στις κρίσιμες για την πατρίδα στιγμές ανταποκρίθηκαν από όλα τα μήκη και πλάτη της γης, δείχνοντας έτσι την ευαισθησία και την αγάπη τους στο ένδοξο Πολεμικό Ναυτικό.

Ενδεικτικά αναφέρονται δωρεές από ομογενείς της Αιγύπτου, της Ινδίας, της Κίνας, της Αιθιοπίας, και Νέας Ζηλανδίας. Σημαντικές ήταν οι προσφορές των Ι. Βαρύκα, Κ. Νικόδημου, Γ. Αβέρωφ, Σ. Σιδερίδη, Θ. Πετούση, Χ. Σπηλιόπουλου, Μ. Κοργιαλένιου, Δ. Πλατύκα, Γ. Αθανασούλη, Ε. Κέκεση και άλλων, που χαρακτηρίζονται ευεργέτες του Ταμείου Εθνικού Στόλου.

Από την περιουσία του Ταμείου αγοράσθηκαν προπολεμικά το θωρηκτό ΑΒΕΡΩΦ, τα αντιτορπιλικά «Νέα Γενεά» και «Κεραυνός», 4 ανιχνευτικά τύπου «Πάνθηρ», 3 торπιлоβόλα τύπου «Βαλκάν», το παλιό εκπαιδευτικό «Άρης», 2 αντιτορπιλικά τύπου «Υδρα», το βοηθητικό «Κοργιαλένιος», торπιλάκατοι, τα αντιτορπιλικά «Β. Όλγα» και «Βασιλεύς Γεώργιος» και σημαντικής αξίας πολεμικό υλικό.

Με τη συμπληρωματική ενίσχυση του κρατικού προϋπολογισμού το ΤΕΣ συνέβαλε στην απόκτηση και άλλων πολεμικών μονάδων του Ναυτικού όπως 6 Υ/Β τύπου «Παπανικολής». Ακόμη συνέβαλε στην επισκευή πολεμικών μονάδων όπως για παράδειγμα του καταδρομικού «Έλλη», του θωρηκτού «Κιλκίς» κ.λ.π.

Από τους πόρους του ΤΕΣ αμέσως μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο ανεγέρθηκαν και επισκευάστηκαν οι Ναυτικές Σχολές, οι Ναυτικές Διοικήσεις και τα κτίρια του Ναυστάθμου Σαλαμίνας.

Τέλος το έτος 1974 με τα γεγονότα της Κύπρου οι Έλληνες εφοπλιστές πρόσφεραν αυθόρμητα 44 εκατομμύρια δολάρια για ενίσχυση του προγράμματος κατασκευής 6 πυραυλακάτων και του εξοπλισμού τους. Αλλά και οι Έλληνες του εξωτερικού μέσω των σωματείων που τους εκπροσωπούσαν για το ίδιο πρόγραμμα πρόσφεραν από το υστέρημά τους το ποσό των 10 εκατ. δολαρίων.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Με το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με τίτλο: «Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας Ενόπλων Δυνάμεων – Σύσταση Ταμείου Ακινήτων Εθνικής Άμυνας (Τ.Α.ΕΘ.Α.) και Φορέα Αξιοποίησης Ακινήτων Ενόπλων Δυνάμεων – Σχέδιο δράσεων για τη διαχείριση των στεγαστικών αναγκών των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων» και ειδικότερα με το άρθρο 35 εν λόγω σχεδίου νόμου που περιλαμβάνει τις καταργούμενες διατάξεις προβλέπεται ότι από την έναρξη λειτουργίας του Τ.Α.ΕΘ.Α., καταργούνται:

- α) ο ν. ΒΨΟΔ/1900 (Α' 288), περί σύστασης του Ταμείου Εθνικού Στόλου,
- β) ο ν. ΓΚΔ/1904 (Α' 122), περί σύστασης λαχείου του Εθνικού Στόλου,
- γ) ο ν. 4407/1929 (Α' 316), περί σύστασης του Ταμείου Εθνικής Άμυνας,
- δ) ο ν. 4944/1931 (Α' 107), περί τροποποίησης και συμπλήρωσης διατάξεων που αφορούν στο Ταμείο Εθνικού Στόλου,
- ε) ο α.ν. 1417/1950 (Α' 59), περί πόρων του Ταμείου Εθνικής Άμυνας,
- στ) το ν.δ. 2475/1953 (Α' 191), περί καθορισμού της σχέσης των Αξιωματικών που έχουν εγκατασταθεί σε στρατιωτικά οικήματα από τη Στρατιωτική Υπηρεσία,

ζ) το ν.δ. 3960/1959 (Α' 153), περί του Ταμείου Αεροπορικής Άμυνας,
 η) το ν.δ. 764/1970 (Α' 280), περί του τρόπου αποδοχής δωρεών από τα Ταμεία Εθνικής Άμυνας και Αεροπορικής Άμυνας,

θ) το ν.δ. 93/1973 (Α' 169), περί συμπλήρωσης των διατάξεων περί εκμισθώσεως ακινήτων των Ταμείων Εθνικής Άμυνας, Εθνικού Στόλου και Αεροπορικής Άμυνας,

ι) το ν.δ. 478/1974 (Α' 187), περί τροποποίησης και συμπλήρωσης της περί των Ταμείων Εθνικής Άμυνας, Εθνικού Στόλου και Αεροπορικής Άμυνας, νομοθεσίας,

ια) ο ν. 2745/1999 (Α' 224), περί σύστασης προσωρινής υπηρεσίας για την αξιοποίηση και μετεγκατάσταση στρατοπέδων και

ιβ) το π.δ. 96/2000 (Α' 79), περί ρύθμισης θεμάτων της προσωρινής υπηρεσίας αξιοποίησης και μετεγκατάστασης στρατοπέδων.

Επιπρόσθετα με την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 34, καταργούνται:

α) Η υπό στοιχεία 347656/25.7.1991 (Β' 653) απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας «Διαδικασία εκμισθώσεως ακινήτων του Ταμείου Αεροπορικής Αμύνης»,

β) η υπό στοιχεία Φ.914.2/Γ/1920/Σ.813/20.6.2007 (Β' 999) απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας «Καθορισμός της διαδικασίας εκμισθώσεως ακινήτων ιδιοκτησίας ΤΕΘΑ» και

γ) το άρθρο 84 του ν. 3883/2010 (Α' 167), περί χρήσης στρατιωτικών ακινήτων από Ο.Τ.Α. ενώ από την έναρξη λειτουργίας του Φ.Α.Α.Ε.Δ. καταργούνται:

α) τα άρθρα 9 έως και 16 του Κεφαλαίου Γ' του ν. 4407/2016 (Α' 134), περί σύστασης Υπηρεσίας Αξιοποίησης της Ακίνητης Περιουσίας των Ενόπλων Δυνάμεων (ΥΠ.Α.Α.Π.Ε.Δ.) και

β) η υπό στοιχεία Φ.000/22/247681/Σ.727/11.11.2016 κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, περί ρύθμισης θεμάτων για την Υπηρεσία Αξιοποίησης της Ακίνητης Περιουσίας των Ενόπλων Δυνάμεων (ΥΠ.Α.Α.Π.Ε.Δ.) (Β' 3786).

ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΑΑΝ

Το ΔΣ της ΕΑΑΝ δια του Προέδρου της έθεσε στη Βουλή επί τάπητος βásiμους προβληματισμούς της στην πολιτική και στρατιωτική ηγεσία που συμφώνησε στην κατάργηση του Ταμείου Εθνικού Στόλου, **παρέμβαση που παρατίθεται αυτούσια ως Παράρτημα στην παρούσα ανακοίνωση.**

Αυτοί που προτείνουν νομοθετικά την κατάργηση του Τ.Ε.Σ. αναλαμβάνουν τεράστια ευθύνη έναντι της διασφάλισης του δημόσιου συμφέροντος και θα πρέπει να γνωρίζουν ότι:

α. Η περιουσία (κινητή και ακίνητη) του ΤΕΣ έχει χαρακτηριστεί από τον ιδρυτικό του νόμο ως «Εθνική» (άρθρο 6, Ν. ΒΨΟΔ, ΦΕΚ 288/Α/1900) και διέπεται από τις διατάξεις περί ΤΕΣ, Δημοσίου Λογιστικού, Δημοσίων Κτημάτων, Εθνικών Κληροδοτημάτων και κοινωφελών περιουσιών, και ως εκ τούτου απολαμβάνει κάθε προνομίου που έχει θεσπιστεί για την δημόσια περιουσία.

β. Ο σκοπός του ΤΕΣ δεν δύναται να εκχωρηθεί σε Νομικά πρόσωπα, τα οποία στο πλαίσιο του ισχύοντος νομικού πλαισίου δύναται να μετατραπούν στη συνέχεια σε Ν.Π.Ι.Δ. ή Α.Ε., δύναμει των διατάξεων της παρ.6 του άρθρου 2 του Ν. 2469/97, με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο στο μέλλον η προστασία της περιουσίας του ΤΕΣ (ή του Ε.Τ.Ε.Α.) και κατά συνέπεια το νέο Ταμείο να μην μπορεί να υλοποιήσει τον σκοπό του.

γ. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων της διαθήκης ή δωρεάς ως προς τις διατάξεις του υπέρ του Δημοσίου, σύμφωνα με το άρθρο 109 του Συντάγματος.

δ. Η μεταβολή του νομοθετικού ή νομολογιακού πλαισίου που διέπει το ΤΕΣ επηρεάζει αυτόματα και το νομοθετικό καθεστώς που διέπει την ακίνητη περιουσία των Ιερών Μονών, ως προκύπτει από σχετική Απόφαση του Αρείου Πάγου.

ε. Τίθεται εν κινδύνω η ακίνητη περιουσία του ταμείου στο εξωτερικό, η οποία διεκδικείται στο διηνεκές και ουδέποτε αφέθηκε στην τύχη της όπως δήθεν αφήνεται να εννοηθεί από τους νομοθετούντες.

στ. Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 109/2001 Γνωμοδότηση του ΝΣΚ έχει τόσο μεγάλη σημασία ο επιδιωκόμενος από το ΤΕΣ (υποστήριξη του Εθνικού μας Στόλου), ώστε η διοίκηση του ΤΕΣ έχει ανατεθεί δια του άρθρου 1 του Α.Ν. 24/1936, σε Διοικούσα Επιτροπή της οποίας αρχικώς προΐστατο ως πρόεδρος ο «Πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου» (Πρωθυπουργός της Χώρας) και σήμερα (άρθρο 12 Ν. 2448/96) ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας.

ζ. Η ακίνητη και κινητή περιουσία του Τ.Ε.Σ. σε αντικειμενική αξία είναι μεγαλύτερη των άλλων δύο ταμείων των Ε.Δ. (Τ.Ε.Θ.Α. και Τ.Α.Α.)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Η τοποθέτησή του Προέδρου της ΕΑΑΝ στην Βουλή των Ελλήνων στις 23.07.2025

«... Η Ένωση Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού εκφράζει τον βαθύτατο προβληματισμό της για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης καθόσον εκτιμά ότι με την ψήφισή του η ζημία που θα προκληθεί στο Ταμείο Εθνικού Στόλου (ΤΕΣ), στο Πολεμικό Ναυτικό κατά συνέπεια στο Δημόσιο Συμφέρον, θα είναι τεράστια. Παρά τις προσπάθειες να βρω κάτι θετικό, δυστυχώς δεν βρήκα τίποτα πέραν της διαφαιωμένης προσπάθειας κατασκευής κατοικιών, για τους ε.ε., που φυσικά συμφωνούμε.

Ειδικότερα, οι αρνητικές συνέπειες από την ψήφισή του θα είναι οι ακόλουθες:

1. Καταργείται ο «ειδικός σκοπός» του Ταμείου Εθνικού Στόλου που αφορά στην ενίσχυση των ναυτικών δυνάμεων του κράτους, χωρίς όμως να αναλαμβάνει άλλος φορέας τον ειδικό αυτό σκοπό.

2. Το Τ.Ε.Σ. λειτουργεί αδιάλειπτα επί 125 έτη, υποστηρίζοντας τον σκοπό του, ο οποίος είναι η ενίσχυση του Στόλου για προετοιμασία πολέμου, όπως συνέβαλλε στους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912-1913 εξασφαλίζοντας την κυριαρχία μας στο Αιγαίο Πέλαγος. Να σημειωθεί ότι τα πλοία του Στόλου που σήμερα επιχειρούν από την Ερυθρά Θάλασσα, μέχρι τον Λίβανο και την Λιβύη, έχουν προσκτηθεί με πόρους που προέρχονται αποκλειστικά από το Ταμείο Εθνικού Στόλου.

3. Θα διακοπεί η χρηματοδότηση σημαντικών προγραμμάτων του Πολεμικού Ναυτικού τα οποία υποστηρίζονται σε ετήσια βάση από το ΤΕΣ.

4. Οι υπό ίδρυση φορείς είναι αβέβαιο ότι θα συμβάλλουν στην υποστήριξη των ΕΔ, δεδομένου ότι δεν γνωρίζουμε εάν έχει προηγηθεί για τον σκοπό αυτό κάποια οικονομοτεχνική μελέτη σκοπιμότητας και βιωσιμότητας όπως προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις.

5. Οι υπό ίδρυση φορείς εκτιμάται ότι θα επιβαρύνουν σε ετήσια βάση, αφενός τον Π/Υ του ΥΠΕΘΑ, αφετέρου τους Π/Υ των Γενικών Επιτελείων, σε αντίθεση με το ΤΕΣ το οποίο ουδέποτε επιβάρυνε τον κρατικό Π/Υ, καθ' όλη την διάρκεια της λειτουργίας του.

6. Δεν θα μπορούν πλέον να διεκδικηθούν οι πολύ σημαντικές περιουσίες βασικά σε ακίνητα, που τελούν υπό εκκαθάριση και αφορούν σε Κληροδοτήματα στην αλλοδαπή με ανυπολόγιστες ζημιές στο ΤΕΣ και Ελληνικό Δημόσιο. Ειδικά για εκείνες που βρίσκονται στην Τουρκία και που για λόγους που δεν γνωρίζουμε προβάλλονται ως αδράνεια και αναποτελεσματικότητα από πλευράς του Τ.Ε.Σ.

7. Δεν θέλω καν να σκεφτώ, ότι μπορεί να προκληθεί σημαντική ζημία στις ακίνητες περιουσίες των Ιερών Μονών, καθόσον μέχρι σήμερα το νομικό καθεστώς που διέπει την προστασία της ακίνητης περιουσίας του ΤΕΣ είναι το ίδιο που προστάτευε και την ακίνητη περιουσία των Ιερών Μονών, με βάση τα οριζόμενα στο άρθρο 17, παρ. 3 του Ν.Δ. 3432/1955 (ΦΕΚ Α' 308/12 Νοε 1955). Καταργώντας το ΤΕΣ καταργείται και το νομικό πλαίσιο προστασίας της ακίνητης περιουσίας των Ι.Μ. της Χώρας.

8. Θα εκποιηθεί σταδιακά η ακίνητη περιουσία του ΤΕΣ, αφού προβλέπεται στο άρθρο 5 η με χωρίς αντάλλαγμα (δωρεάν) παραχώρηση των ακινήτων των Ταμείων για «κοινωφελείς σκοπούς» (παρ. (ζ)) π.χ. «φιλανθρωπικούς» ή «εκπαιδευτικούς» ή «πολιτιστικούς».

Πλέον των ανωτέρω, με το υπό ψήφιση σχέδιο νόμου, δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι:

- Παραβιάζεται πρόδηλα η τελευταία βούληση των ευεργετών, διαθετών και δωρητών του Ταμείου Εθνικού Στόλου, οι οποίοι όρισαν ρητά ότι δωρίζουν την περιουσία τους υπέρ του Στόλου ή/και του Ταμείου Εθνικού Στόλου για τον ειδικό σκοπό του Ταμείου που είναι η ενίσχυση της άμυνας της Πατρίδας δια της ενισχύσεως του Στόλου και όχι εν γένει την ενίσχυση των ΕΔ ή την στέγαση του προσωπικού των ΕΔ.

Κατά συνέπεια παραβιάζεται η αρχή της Δημόσιας Διοίκησης περί υποχρέωσης διασφάλισης πιστής και επακριβούς εκτέλεσης της βούλησης των διαθετών και δωρητών (παρ. 1, άρθρο 2, Ν. 4182/2013), δεδομένου ότι η πραγματική βούληση των διαθετών και δωρητών ειδικά του Ταμείου Εθνικού Στόλου ήταν η υποστήριξη του «ειδικού σκοπού» του Ταμείου αυτού.

- Παραβιάζεται εν γένει η νομοθεσία περί των Εθνικών Κληροδοτημάτων και Κοινωφελών Περιουσιών, καθόσον με βάση την της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 4182/2013, οι περιουσίες που καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών και αξιοποιούνται κατά τον τρόπο που όρισε ο διαθέτης ή δωρητής, χωρίς να επιτρέπει τη μεταβολή των ειδικών κοινωφελών σκοπών, του τρόπου και των όρων διαχείρισης της περιουσίας, καθώς και τον καθοριζόμενο τρόπο διοίκησής τους...».

- Τέλος δε ερωτάσθε, έχει γίνει ο κατάλληλος έλεγχος των ταμείων και διεπιστώθει ότι δεν λειτουργούν σωστά; Και κλείνοντας εάν γίνει η ενοποίηση των ταμείων, πώς θα γίνεται η κατανομή εσόδων στο στράτευμα;

Για το ΔΣ/ΕΑΑΝ

Ο Διευθύνων Σύμβουλος
Πλοίαρχος ε.α. (Ε)
Εμμ. Αναγνωστάκης ΠΝ

Ο Πρόεδρος
Αντιναύαρχος ε.α.
Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ

Επειδή πρόκειται να γίνει επανεξέταση των χρήσιμων πληροφοριών σε σχέση με την ύλη του περιοδικού, παρακαλούμε και ενημερώνουμε τα μέλη που ενδιαφέρονται, να μας στείλουν τις πληροφορίες – ανακοινώσεις πιο σύντομες, μέχρι 20 λέξεις. Με περισσότερες από 20 λέξεις δεν θα δημοσιεύονται. Έτσι θα γίνεται πλήρης εκμετάλλευση του χώρου του περιοδικού, αλλά και θα καλύπτονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Οι «χρήσιμες πληροφορίες» θα δημοσιεύονται εναλλάξ μέχρι τρεις φορές το χρόνο. Για να δημοσιευθούν θα πρέπει να έχουν περιέλθει στην ΕΑΑΝ μέχρι την 19η εκάστου μονού μήνα του ιδίου έτους.

Διάφορα

- ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΕΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ με αξιοπιστία στη διάθεσή σας. Ο Πληγς (Ε) ε.α. ΚΩΝ/ΝΟΣ ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ, τηλ. 6943272868 - Ιστοσελίδα: cars-ks-sales.car.gr/ links: https://cars-ks-sales.car.gr/

Πωλήσεις ακινήτων

- Πωλείται οικόπεδο (οικισμός Ακτή Νηρέως), ΟΤ 230 αρ. οικόπεδου 12, εντός σχεδίου, οικοδομήσιμο (2 όροφοι), αμφιθεατρικό με θέα στη θάλασσα, Δηλωμένο στο κτηματολόγιο. Τιμή: 23.000. Τηλ. 6936809093 Α. Γενοβέλης.
- Πωλείται Αγρόκτημα με 215 ελαιόδεντρα σε παραγωγή στη περιοχή Βραυρώνος Αττικής 6988 002637.
- Πωλείται το ΟΣΜΑΝ το υπ' αριθμον 10 οικόπεδο του υπ' αριθμον 229 οικοδομικού τετραγώνου. Έχει έκταση 627,92 τ.μ. (οικισμός Ακτή Νηρεως) Ιατρίδου Χρυσούλα: 6932 468305.

Όροι για τη δημοσίευση στο περιοδικό «Θαλασσινοί Απότηχοι»

1. Το ΔΣ/ΕΑΑΝ, ύστερα από διεξοδική συζήτηση και ύστερα από αίτημα/εισήγηση του Διευθυντή Σύνταξης του περιοδικού, για την ύλη που δημοσιεύεται στο περιοδικό «Θαλασσινοί Απότηχοι», αποφασίζει όπως παρακάτω:
 - Α. Το κείμενο να αναφέρεται σε θέμα γενικού ενδιαφέροντος, να έχει περιορισμένη έκταση και να μην υπερβαίνει τις τρεις δακτυλογραφημένες σελίδες. Σε περίπτωση περισσότερων σελίδων, να χωρίζεται το κείμενο σε ενότητες με επικεφαλίδα από τον συγγραφέα. Το προς δημοσίευση άρθρο να είναι πλήρες. Τυχόν ημιτελή ή προς διόρθωση αφού έχουν παραληφθεί από την επιτροπή δεν γίνονται οι διορθώσεις/συμπληρώσεις και εξετάζεται για το επόμενο τεύχος ή τίθεται στο αρχείο.
 - Β. Να είναι ενυπόγραφο με όλα τα στοιχεία του συντάκτη – αποστολέα.
 - Γ. Να μην είναι υβριστικό, συκοφαντικό και να μην περιλαμβάνει προσωπικές επιθέσεις και αντιπαραθέσεις μεταξύ συναδέλφων.
 - Δ. Να μην υπηρετεί κομματικές σκοπιμότητες και να μη στρέφεται κατά των θεσμών, κρατικών ή θρησκευτικών, καθώς και των εθνικών θέσεων.
 - Ε. Να τηρείται η δεοντολογία που υπαγορεύεται από τις αρχές και αξίες

που υπηρετήσαμε.

- Στ. Να είναι κατά προτίμηση δακτυλογραφημένο και σε περίπτωση που είναι χειρόγραφο να είναι καθαρογραμμένο και ευανάγνωστο.
- Ζ. Να είναι τα κείμενα καλώς συνταγμένα, εύληπτα, σαφή, περιεκτικά, ενδιαφέροντα, σε επίσημη γλώσσα.
- Η. Τα κείμενα θα εξετάζονται και θα αξιολογούνται από την συντακτική επιτροπή.
- Θ. Να μην έχουν δημοσιευθεί σε άλλο έντυπο της ΕΑΑΝ ή σε άλλο έντυπο, δηλαδή να είναι πρωτότυπο και όχι αντίγραφο με ευθύνη των συγγραφέων. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις δύναται να δημοσιεύονται κείμενα ειδικού ενδιαφέροντος κατά την κρίση του Διευθυντή Σύνταξης και της συντακτικής επιτροπής από περιοδικά, βιβλία κ.λπ. έντυπα κατά τα κεκανονισμένα.
- Ι. Ανεξάρτητα από τη δημοσίευση ή μη των άρθρων, τα κείμενα δεν επιστρέφονται.
- Ια. Το περιεχόμενο εκάστου άρθρου απηχεί τις προσωπικές απόψεις του υπογράφοντος.
2. Το ΔΣ/ΕΑΑΝ μετά από διεξοδική συζήτηση αποφασίζει και εγκρίνει ομόφωνα.

Ο Μητροπολίτης Κεφαλληνίας Προκόπιος Πρώην Αξιωματικός Ιερέας του Π.Ν.

Του Αρχιεπισκόπου Γεωργίου Χαρτοφύλη ΠΝ ε.α.

Μια από τις πιο αξιόλογες προσωπικότητες των κληρικών, που υπηρέτησαν, κατά καιρούς, στο Π.Ν., ήταν αναμφίβολα ο Αρχιμανδρίτης Προκόπιος Μενούτης, μετέπειτα Μητροπολίτης Κεφαλληνίας. Ένας φωτισμένος κληρικός, με αφοσίωση προς την ιερή αποστολή, που του ενεπιστεύθη η Χάρis του Θεού, με ανεπιτήδευτο θεολογικό λόγο, πράος, ταπεινός, καλοκάγαθος, με καλοσύνη ψυχής και με πολλή αγάπη για το συνάνθρωπο. Είχα την τύχη να τον γνωρίσω από πολύ κοντά κατά τη συνυπηρέτησή μας στη Σχολή Ναυτοπαίδων, στον Πόρο, και να συνδεθώ στενά μαζί του, αφού, προσφέροντας αφιλοκερδώς τις υπηρεσίες μου, ως ιεροψάλτης στον, εντός της Σχολής, Ναό του Αγίου Νικολάου, όπου ιερουργούσε, υπήρξα ο άμεσος συνεργάτης του. Ο Προκόπιος και κατά κόσμον Δημήτριος Μενούτης, γεννήθηκε το 1917 στο Γύθειο Λακωνίας. Το 1945, ως φοιτητής στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, χειροτονήθηκε Διάκονος και το 1954, ως πτυχιούχος της ίδιας Σχολής, χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος, λαβών το Οφίκκιον του Αρχιμανδρίτη. Τον ίδιο χρόνο κατετάγη ως Αξιωματικός Ιερέας στο Π.Ν. τοποθετηθείς στη Σχολή των Ναυτοπαίδων. Με πλήρη συναίσθηση της σοβαρότητας της αποστολής του, πλησίασεν αμέσως τους μαθητές της Σχολής, ηλικίας τότε 13-15 χρόνων, έσκυψε πάνω στα προβλήματά τους, τους περιέβαλε με στοργή, κέρδισε την εμπιστοσύνη τους, ήταν ο «παπούλης» τους, που μόλις εμφανιζόταν στο χώρο της Σχολής, έσπευδαν να δημιουργήσουν γύρω του κλοιόν αδιαχώρητο, ενώ με εμπιστοσύνη και σιγουριά μπαινόβγαιναν από το δωμάτιο-κελί του για να του εμπιστευτούν τα... μυστικά τους. Κι εκείνος πράος, υπομονετικός, προσηνής και πάντα πρόθυμος, άκουε τα προβλήματα και τα αιτήματά τους και φρόντιζε να δίνει λύση, κατά το δυνατόν, ή να τα μεταφέρει στη Διοίκηση, ενώ ανεξάντλητος σε νοουθεσίες και συμβουλές, προσπαθούσε να συμβάλει στην ομαλή προσαρμογή τους προς τις απαιτήσεις της Σχολής.

Τον ίδιο σεβασμό, την ίδια εκτίμηση και αγάπη απολάμβανε, τόσο από τη Διοίκηση, όσο και από το λοιπό προσωπικό της Σχολής, προς τους οποίους και ο ίδιος εξεδήλωνε απεριόριστη την αγάπη του και την οικειότητά του...

Εκτός από το πνευματικό έργο, ο Αρχιμανδρίτης

Προκόπιος είχε αναπτύξει και εκπαιδευτική δραστηριότητα, διδάσκοντας στη Σχολή το μάθημα των Θρησκευτικών. Και είχε τότε την ευκαιρία να καλλιεργεί και να τονώνει το εθνικοθρησκευτικό φρόνημα των μαθητών και να εδραιώνει στη συνείδησή τους την πίστη στη θρησκεία των προγόνων τους και την περηφάνια για τα κατορθώματα των ηρωικών μορφών της Ιστορίας του Γένους μας. Όμως υπήρχε και η κυρίως αποστολή του, υπήρχε το λειτουργικό του έργο, το οποίον επιτελούσε με ευλάβεια, με φόβο Θεού, αλλά και με ιδιαίτερη λαμπρότητα, γι' αυτό και προσήλκυε πλήθη κόσμου, ιδιαίτερα τους θερινούς παραθεριστές, οι οποίοι πλημμύριζαν το Ναό, κατά την τέλεση της θείας λειτουργίας και των διαφόρων άλλων ακολουθιών. Γενικά απέδειξε ότι, ήταν ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση, για τη Σχολή, με την οποία είχε συνδεθεί στενά, γι' αυτό και όταν κάποτε μετατέθηκε σε άλλη υπηρεσία, ζητούσε ευκαιρία να επανέρχεται για να επικοινωνεί με ένα κόσμο ολόκληρο, με τον οποίο είχε συνδέσει τη ζωή του και τη δράση του.

Όμως δεν έμενε αδιάφορος και σε κοινωνικά θέματα, που αφορούσαν την τοπική κοινωνία. Ήταν δύσκολες οι εποχές, αφού ο κόσμος, σε πολλές περιπτώσεις ζούσε στον απόηχο της φτώχειας και των στερήσεων του πολέμου. Γι' αυτό με τη δική του φροντίδα και επίβλεψη, το περίσσευμα φαγητού, σε κάθε γεύμα ή δείπνο των Ναυτοπαίδων, διενέμετο σε παιδιά, αναγκαιωμένων οικογενειών, που μαζεύονταν, την κατάλληλη ώρα, στην Πύλη της Σχολής, με το τάπερ στο χέρι.

Κι αν αντιλαμβανόταν, πως υπήρχε και οικονομικό πρόβλημα, ήταν πάντα πρόθυμος να στείλει το φακέλακι, με το ανάλογο περιεχόμενο.

Στις 21 Νοεμβρίου 1965 η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος τον εξέλεξε Μητροπολίτη στη χρεώουσα τότε Μητρόπολη Κεφαλληνίας και η εκλογή του έγινε δεκτή με ενθουσιασμό και ικανοποίηση από τα μέλη του νέου ποιμνίου του. Είναι χαρακτηριστικό το ότι, κατά την ημέρα της χειροτονίας του στον Ι. Ναό Ζωοδόχου Πηγής, της οδού Ακαδημίας, στην Αθήνα, πλημμύρισε ο Ναός από τις αρχές και τον κόσμο της Κεφαλονιάς, που έφτασαν για να γνωρίσουν το νέο τους Ποιμενάρχη αλλά και μετά την ενθρόνισή του, οι εντυπώσεις ήταν άριστες. Όλοι είχαν να πουν ένα καλό λόγο, για την απλότητα του χαρακτήρα του, για την καταδεκτικότητά του, για το ενδιαφέρον που επιδείκνυε για τα προβλήματα του κόσμου, ενώ ιδιαίτερα εντυπωσίαζε η κυκλοφορία του, χωρίς συνοδεία, ανάμεσα στα δρομάκια και στις γειτονιές, όπου κάθιζε στα σκαλοπάτια και έπιανε κουβέντα με τον απλό κόσμο. Πάμπολλα ήταν τα προβλήματα, που περίμεναν τη λύση τους και αμέσως επελήφθη με τη συνεργασία κλήρου και λαού. Είχα την ευκαιρία να τον επισκεφτώ, τότε, στη έδρα του και ειλικρινά με εντυπωσίασε η αγάπη, η αφοσίωση, ο σεβασμός, με τον οποίον οι Κεφαλονίτες περιέβαλλαν το Δεσπότη τους. Και ξαφνικά ένας σάλος ξέσπασε και όλα άλλαξαν. Κατηγορίες σοβαρές άρχισαν να κυκλοφορούν για το Δεσπότη. Άλλοι μιλούσαν για οικονομικά σκάνδαλα, άλλοι για ασέβεια προς τα ιερά λείψανα και άλλοι για κακοδιαχείριση. Όμως όλοι, όσοι γνώριζαν τον Προκόπιο, την ακεραιότητά του, την ευσέβειά του, την αφιλοχρηματία του, γύριζαν την πλάτη και απέρριπταν μετά βδελυγμίας τις συκοφαντίες. Όμως η ζημιά που προέκυψε ήταν μεγίστη και

ο Δεσπότης περπάτησε το δρόμο της αδικίας και της συκοφαντίας με υπομονή και καρτερικότητα... Όπως εγράφη τότε « Ο Προκόπιος ήταν Ιεράρχης καλοπροαίρετος και άκακος, όμως η άκρα ευσυνειδησία του και το αδιάφθορον της διοικήσεώς του, τον έκαναν στόχο επιτήδειων πολιτικάντηδων και μιας διεφθαρμένης μερίδας του τοπικού κλήρου της εποχής, από τις επιβουλές των οποίων, το άδολον του χαρακτήρα του δεν του επέτρεψε να προφυλαχθεί. Έτσι του στήθηκε μια πλεκτάνη με ανήκουστες κατηγορίες, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την άδικη και αυθαίρετη απομάκρυνσή του από τον Μητροπολιτικό θρόνο... ». Θα σημειώσουμε ότι, για τις αποδοθείσες κατηγορίες ο Μητροπολίτης Προκόπιος παραπέμφθηκε στο Συνοδικό Δικαστήριο, το οποίο όμως ομόφωνα τον απάλλαξε από όλες τις κατηγορίες, τις οποίες έκρινε αστήρικτες και αναπόδεικτες. Στο μεταξύ όμως είχε παραιτηθεί από τα καθήκοντά του και είχε απομακρυνθεί από το Μητροπολιτικό Θρόνο της Κεφαλονιάς γι' αυτό και ζώντας στο υπόλοιπον της ζωής του στην Αθήνα, ως «σχολάζων» Μητροπολίτης, συνέχισε να ασκεί, ευκαίρως και ακωλύτως τα Αρχιερατικά του καθήκοντα. Εκοιμήθη στις 18 Σεπτεμβρίου 2003 και κατά τη νεκρώσιμη ακολουθία, που εψάλη στον Ι. Ναό Αγίου Παύλου της οδού Ψαρρών, πολλοί Αρχιερείς στον επικλήδιό τους, αναφέρθηκαν στην ακεραιότητα του χαρακτήρα του και στην εντιμότητά του, καταδίκασαν τους συκοφάντες του, απέρριψαν τις συκοφαντίες και εξήραν την υπομονή, και την καρτερικότητα, με την οποία τις αντιμετώπισε. Έφυγε από τη ζωή, πικραμένος από την αχαριστία, τη συκοφαντία, την εμπάθεια μερίδας του ποιμνίου του, όμως δικαιωμένος από τη διοικούσα εκκλησία, αλλά και στη συνείδηση ενός πλήθους κόσμου, που είχε την ευκαιρία να τον γνωρίσει και να τον συναναστραφεί. ■

Εορτασμός Ναυτικής Εβδομάδας 2025 στον λιμένα Αλεξανδρουπόλεως από την δραστηριότητα του ΤΕ/ΕΑΑΝ Εβρου-Ροδόπης Αντιπλοίαρχου ε.α. Αθανασίου Κατσίκη ΠΝ

Στα πλαίσια του εορτασμού της Ναυτικής Εβδομάδας που μετά από πολύχρονη διακοπή διοργανώθηκε ξανά από ΓΕΝ και ΛΣ/ΕΛ-ΑΚΤ στον λιμένα Αλεξανδρούπολης κατέπλευσε η ΤΠΚ ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ με επιβαίνοντα τον Δ/ΔΤΣ Πλοίαρχο Ιωάννη Τζίφα ΠΝ, την Πέμπτη 3 Ιουλίου μέχρι βραδυνές ώρες του Σαββάτου 5 Ιουλίου 2025.

Κατά τη διάρκεια της παραμονής του ΠΠ πραγματοποιήθηκε επισκεπτήριο κοινού με πλήθος κόσμου.

Στα πλαίσια εθιμοτυπικής επίσκεψης ο ΤΕ/ΕΑΑΝ Εβρου-Ροδόπης Αντιπλοίαρχος ε.α. Αθανάσιος Κατσίκης ΠΝ προσέφερε στον Δ/ΔΤΣ, τον Κυβερνήτη Πλωτάρχη Εμμανουήλ Σαραγά ΠΝ και το πλήρωμα εκ μέρους της ΕΑΑΝ, γλυκά και ποτά οι οποίοι ανταπέδωσαν με πρόσκληση στην άκρως επιτυχημένη δεξίωση που παρέθεσαν στο πρόστεγο του πλοίου στις αρχές της πόλεως. Στην δεξίωση παραβρέθηκαν ο Δήμαρχος, ο Διοικητής της XII Μ/Κ ΜΠ «ΕΒΡΟΣ» και ο Επιτελάρχης του, ο Πρόεδρος Πρωτοδικών, η Λιμενάρχης Αλεξανδρουπόλεως και ο Αστυνομικός Διευθυντής της πόλης, εκπρόσωπος της Ι.Μ. Αλεξανδρουπόλεως καθώς και πλείστοι των Αντιδημάρχων του Δήμου.

Εκ της Γραμματείας Παραρτήματος ΕΑΑΝ Βορείου Ελλάδος
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. Κ. Επιτρόπου ΠΝ

Επιμέλεια: Πλοίαρχος (Ε) ε.α. **Γρηγόριος Γεωργακόπουλος** ΠΝ - Αξιωματικός Προϊστάμενος
Παραθερισμού και Μηχανογράφησης Ε.Α.Α.Ν.
Ανθυποπλοίαρχος (Ε) **Βαρβάρα Αλλαντάλα** ΠΝ
Ανθυποπλοίαρχος (Ε) **Δημήτριος Φώτου** ΠΝ

**Παραθερίσαντες αξιωματικοί ε.α.
και Ορφανικά Μέλη στα
παραθεριστικά κέντρα ΠΝ
όπως παρακάτω:**

**1η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΘΑΝ:
ΑΠΟ 16/05/2025 ΕΩΣ 28/05/2025**

ΒΑΣΙΛΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ Α. ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΜΑΡΙΝΟΥ Ε. Χ/ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΥ ΠΝ
ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ Ρ. Τ/ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΥ ΠΝ
ΝΤΖΟΥΒΑΡΑΣ Χ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Κ. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΧΑΣΙΩΤΗ Μ. Χ/ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΟΣ Π. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΑΝΤΩΝΙΟΥ Α. ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΜΑΚΡΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΦΥΣΕΚΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΡΕΚΛΕΙΤΗΣ ΣΤ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΣΤΕΡΓΙΟΥ Ε. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΜΠΕΝΙΑ Ι. Χ/ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΥ (Ε) ΠΝ
ΚΟΛΙΟΣ Μ. ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΤΣΕΛΕΠΗΣ ΒΑΣΙΛ. ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΒΑΜΠΟΡΑΚΗ Ι. Χ/ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΥ ΠΝ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ι. ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΚΟΥΤΣΟΠΕΤΡΟΣ Α. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ Δ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΠΑΝΕΤΑ Α. Χ/ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΥ (Ε) ΠΝ
ΤΡΑΧΑΛΑΚΗΣ Μ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (ΕΜ) ΠΝ
ΦΑΚΙΤΣΑΣ Ι. ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΧΕΙΜΑΡΙΟΣ Π. ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΠΑΓΚΡΑΤΗΣ ΠΑΝΑΓ. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΗΣ Σ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΔΗΜΗΤ. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ

**2η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΘΑΝ:
ΑΠΟ 30/05/2025 ΕΩΣ 11/06/2025**

ΣΤΕΡΓΙΟΥ Β. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΣΑΡΑΦΗΣ Ε. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ Ρ. Τ/ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΥ ΠΝ
ΒΟΥΡΔΑΝΟΣ Ι. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΧΑΣΙΩΤΗ Μ. Χ/ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΥ
ΚΟΛΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΜΠΑΛΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΚΟΥΤΣΟΠΕΤΡΟΣ Α. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΣΑΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΠΑΣΧΟΣ Μ. ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΚΑΞΕΡΗ Μ. Χ/ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΥ (Ε) ΠΝ
ΣΤΕΡΓΙΟΥ Ε. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ

ΜΠΕΝΙΑ Ι. Χ/ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΥ(Ε) ΠΝ
ΜΑΡΟΥΔΗΣ Γ. ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚ. ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΒΑΜΠΟΡΑΚΗ Ι. Χ/ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΥ
ΚΡΑΒΒΑΡΙΤΗΣ Π. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ Ι. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΠΕΤΡΑΚΑΚΗΣ Π. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΒΑΣΑΛΑΚΗ Μ. Χ/ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΥ (Ε) ΠΝ
ΞΥΤΣΑ Κ. Χ/ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΥ
ΖΑΧΟΣ Α. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΤΡΑΧΑΛΑΚΗΣ Μ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (ΕΜ) ΠΝ
ΣΕΓΡΕΔΟΣ Π. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΠΑΠΑΣΙΛΕΚΑΣ Ι. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΣΙΑΒΙΚΗΣ Θ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΓΚΛΙΣΤΗ ΜΑΡΙΑ Χ/ΑΝΘΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΥ ΠΝ
ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ ΑΝΝΑ Χ/ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΥ (Ε) ΠΝ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Δ. ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΨΥΧΟΓΙΟΣ Κ. ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ
ΠΑΓΚΡΑΤΗΣ Π. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΨΙΑΧΑΣ ΦΩΤΙΟΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΔΗΜΗΤ. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ι. ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΓΑΛΑΝΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΗΣ Σ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΜΕΡΙΑΝΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ Τ/ΠΛΩΤΑΡΧΟΥ ΠΝ
ΚΑΝΤΖΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΧΕΛΜΗΣ Ι. ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
ΓΑΤΣΑΣ Γ. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΡΩΜΑΝΟΣ Π. ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΠΕΤΡΟΓΛΟΥ Α. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΤΕΚΤΟΝΙΔΗΣ Κ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
ΜΠΑΜΠΑΚΟΣ ΔΗΜΗΤ. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΤΣΟΛΕΚΑΣ Μ. ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΝΟΜΙΚΟΣ Α. ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
ΒΙΛΛΙΑ Σ. Χ/ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΥ ΠΝ

**3η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΘΑΝ:
ΑΠΟ 13/06/2025 ΕΩΣ 25/06/2025**

ΚΑΝΑΒΑΡΙΩΤΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ ΕΜΜ. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
ΧΙΟΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
ΔΗΜΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
ΚΑΘΡΕΠΤΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
ΡΟΥΝΤΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
ΣΤΑΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
ΚΑΡΜΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
ΧΑΡΒΑΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.

ΜΟΡΤΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΣΑΛΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΔΕΡΒΙΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΚΑΛΛΙΕΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΜΟΝΙΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΡΙΑ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΛΙΣΑΒ.-ΑΝΘ. Χ/ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΥ ΠΝ ε.α.
 ΣΤΑΣΙΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛ. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΠΑΠΑΠΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΒΑΣΔΟΚΑ ΔΑΦΝΟΥΛΑ ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΚΑΡΑΛΗΣ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.

4η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΘΑΝ:

από (27-06-2025 έως 09-07-2025)

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Κ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΜΠΑΝΤΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΑΥΓΟΥΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤ. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΠΟΛΥΔΩΡΟΣ ΣΩΤ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΜΠΙΚΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Χ/ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΥ
 ΤΖΕΒΕΛΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΜΑΚΡΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΒΕΛΙΩΤΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΜΑΝΩΛΑΚΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΒΑΣΙΛΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓ. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΒΕΝΙΕΡΗΣ ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΜΠΕΛΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΧΑΝΙΩΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΦΩΤΑΚΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.

5η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (11-07-2025 έως 23-07-2025)

ΜΟΡΦΟΠΟΥΛΟΥ Μ. Χ/ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΥ
 ΣΩΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΣΤΑΘΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΛΑΜΠΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΑΝΘΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΜΙΧΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓ. ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΚΑΛΟΓΗΡΟΣ ΓΕΩΡΓ. ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΜΠΟΥΤΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΘΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΖΟΥΖΟΥΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΜΑΤΖΗΡΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ ΑΝΘΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΛΑΖΑΡΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ ε.α.
 ΚΟΤΡΩΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.

ΤΖΙΩΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΦΑΜΕΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΠΡΕΒΕΝΙΟΥ ΛΑΜΠΡΟΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ (Ο) ΠΝ ε.α.
 ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡ. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.
 ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝ. Χ/ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΥ
 ΡΕΝΙΕΡΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ Χ/ΠΛΟΙΑΡΧΟΥ
 ΠΙΠΕΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ ε.α.

ΚΕ ΠΟΡΟΣ:

4η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (28-06-2025 έως 05-07-2025)

ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ Α. Ανθυπασιτιστής ε.α. ΠΝ

ΝΑΣΚΕ:

1η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από 19 Μαΐου 2025 έως 28 Μαΐου 2025

Παπατσαρούχας Παναγιώτης Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ

2η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από 29 Μαΐου 2025 έως 07 Ιουνίου 2025

Ματθιόπουλος Ανδρέας Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ

3η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από 08 Ιουνίου 2025 έως 17 Ιουνίου 2025

Τσοβός Κωνσταντίνος Αντιναύαρχος ε.α. ΠΝ

ΦΑΡΟΣ ΑΡΚΙΤΣΑ

4η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (12-06-2025 έως 21-06-2025)

ΚΑΡΑΛΗΣ Ι. Πλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ

5η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (21-06-2025 έως 30-06-2025)

ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ Θ. Πλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ

6η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (02-07-2025 έως 11-07-2025)

Ν. ΓΟΥΖΟΥΑΣΗΣ Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ

7η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (11-07-2025 έως 20-07-2025)

ΣΟΥΛΙΑ Ε. Χ/Αντιπλοίαρχου

8η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (20-07-2025 έως 29-07-2025)

ΤΑΡΑΝΤΙΛΗΣ Γ. Πλωτάρχης ε.α. ΠΝ

ΦΑΡΟΣ ΔΟΥΚΑΤΟ ΛΕΥΚΑΔΟΣ

6η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (02-07-2025 έως 11-07-2025)

ΣΟΛΔΑΤΟΣ Γ. Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ

8η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (20-07-2025 έως 29-07-2025)

ΜΕΞΗΣ Α. Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ

ΦΑΡΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΟΥΛΟ ΨΑΡΩΝ

6η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (02-07-2025 έως 11-07-2025)

ΝΟΥΤΣΟΥ Σ. Χ/Αντιπλοίαρχου

7η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (11-07-2025 έως 20-07-2025)

ΡΑΝΤΗΣ Ι. Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ

8η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (20-07-2025 έως 29-07-2025)

ΤΖΕΛΑΣ Θ. Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ

Παραθερισμός

Ιούλιος • Αύγουστος 2025

ΦΑΡΟΣ ΠΛΑΚΑ ΛΗΜΝΟΥ

5η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (21-06-2025 έως 30-06-2025)

ΚΟΤΤΑΚΗΣ Ν. Πλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ

7η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

από (11-07-2025 έως 20-07-2025)

ΣΚΙΑΔΑΣ Σ. Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ

ΧΡΕΟΣ και ΤΙΜΗ

Η Πρέπουσα Τιμή είναι Χρέος

Στην «Ναυτική Ελλάδα» Ιουλίου 2025 διάβασα το Ναυτική Άθλο του Γιάννη Αποστολάκη που μου προξένησε έκπληξη, συγκίνηση και αναμνήσεις.

Έκπληξη διότι δεν ήξερα τον Άθλο, αφού το ξεκίνημα, οι φάσεις του περίπλου της Γης διάρκειας **855** ημερών, και η επιστροφή δεν είχαν την πρέπουσα προβολή: στο άρθρο αναφέρεται ότι τον Γιάννη υποδέχτησαν στο Μικρολίμανο κάποιοι συγγενείς και φίλοι· **ντροπή**.

Συγκίνηση διότι ο ωκεανοπόρος ιστιοπλόος έχει πατέρα τον Ναύαρχο Π.Ν. ε.α. Ευάγγελο Αποστολάκη Σημαιοφόρον του Α/Τ ΒΕΛΟΣ πριν **43 έτη!!!** Όταν ήμουν Κυβερνήτης του.

Αναμνήσεις α) Από την «ρηχύν» ιστιοπλοϊκή δραστηριότητά μου σε πανελλήνιους αγώνες, με την ομάδα της Σ.Ν.Δ., πριν 75 έτη. β) Τον πλου από Pearl Harbour της Χαβάης σε Ελλάδα (Ειρηνικός, Παναμάς, Ατλαντικός, Μεσόγειος) με αντίξοες συνθήκες, ως Πλωτάρχης Κυβερνήτης του Π/Φ Αριάδνη, πριν 53 έτη. γ) Την **σύσσωμην** υποδοχή, και όχι μόνο από συγγενείς και φίλους, του

Σάββα Γεωργίου ο οποίος με το ιστιοφόρο Χαρά 8,5 μέτρων και πλήρωμα μόνο την 22χρονη σύζυγο που δεν είχε ναυτικές γνώσεις, έπλευσε από Νέα Υόρκη στην Ζέα του Πειραιά (~6.000 ν. μίλια σε 3 μήνες). Κατά δε ανακοίνωση της Υδρογραφικής Υπηρεσίας των Η.Π.Α., το καλοκαίρι του 1956 ο Ατλαντικός ήταν ο χειρότερος της 10ετίας.

Ωκεανοπόρε Ιστιοπλόε, Γιάννη Αποστολάκη **ΕΥΓΕ**. Μετά 75 έτη επανέλαβες έναν πολύ δύσκολο και επικίνδυνο ναυτικό άθλο αλλά στο τριπλάσιο (περίπλους γης), έγινες ζηλευτό παράδειγμα, τίμησες την Ελλάδα αλλά και τους γονείς σου κατά την 5^η Εντολή του Μωυσή: «*Τίμα τον Πατέρα και την Μητέρα σου ίνα ευ σοι γένηται και ίνα μακροχρόνιος γένη επί της γης της αγαθής ή ο Θεός σου δίδωσί σοι*».

Είθε, η ζωή σου να έχει και την Θεόπνευστη ανταπόδοση της εντολής.

Στην «Ναυτική Ελλάδα» προτείνεται να οργανώσει την προβολή **του πράγματι ναυτικού άθλου**, τιμώντας τον Γιάννη Αποστολάκη σε κατάλληλο μεγάλο χώρο όπου ο Ωκεανοπόρος θα μας περιγράψει το ταξίδι του. **Χρέος και Τιμή**.

Ιωάννης Παν. Οικονομόπουλος
Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α. – πρ. Καθηγητής Σ.Ν.Δ.

Επικήδειος για τον Υποπλοίαρχο (Ε) Κωνσταντίνο Νικολούζο ΠΝ ε.α.

Από τον Πλοίαρχο (Ε) Γρηγόριο Γ. Γεωργακόπουλο ΠΝ ε.α.

Αγαπητέ φίλε Κώστα, πέρασαν κάμποσες δεκαετίες από τότε που πέρασες το Φ1 και κατετάγης στο αγαπητό σου ΠΝ. Τα χρόνια πέρασαν, υπηρέτησες με αφοσίωση και σεβασμό το αγαπητό σου ΠΝ. Ήσουν εξαίρετος βαθμοφόρος, νοικοκύρης στη δουλειά σου, εξαίρετος χαρακτήρας.

Συνυπηρέτησαμε στο ίδιο πλοίο πολλά χρόνια υπό δύσκολες συνθήκες την εποχή εκείνη. Υπήρξες παράδειγμα προς μίμηση. Όλοι της επιστασίας Η/Ν είχαμε να πούμε ένα καλό λόγο. Θυμάμαι τα ξενύχτια που κάναμε για την επισκευή των μηχανημάτων της ειδικότητάς μας. Έγραψες τη δική σου ιστορία στο ΠΝ και στη μετέπειτα πολιτική σου ζωή. Παντού σκόρπαγες καλοσύνη και άπλετη χαρά σε όλους μας.

Συμμαθητές στο ΠΝ και φίλοι του Κώστα, ο Κώστας Νικολούζος δεν είναι πια μαζί μας, έφυγε για άλλους κόσμους για άλλα μέρη για τους Κήπους του Παραδείσου και της Χριστιανοσύνης.

Κώστα έχαιρες της εμπιστοσύνης των ανωτέρων σου και της αγάπης όλων των συμμαθητών και συνεργατών σου. Ήσουν τίμιος και ειλικρινής φίλος και εξαίρετος συνεργάτης. Τώρα είσαι μακριά μας, πέρασες τη δεύτερη μεγάλη πόρτα της ζωής. Όπως λέει και το τραγούδι «Δυο πόρτες έχει η ζωή...», εσύ βγήκες και πήγες στους Κήπους της Αιωνιότητας.

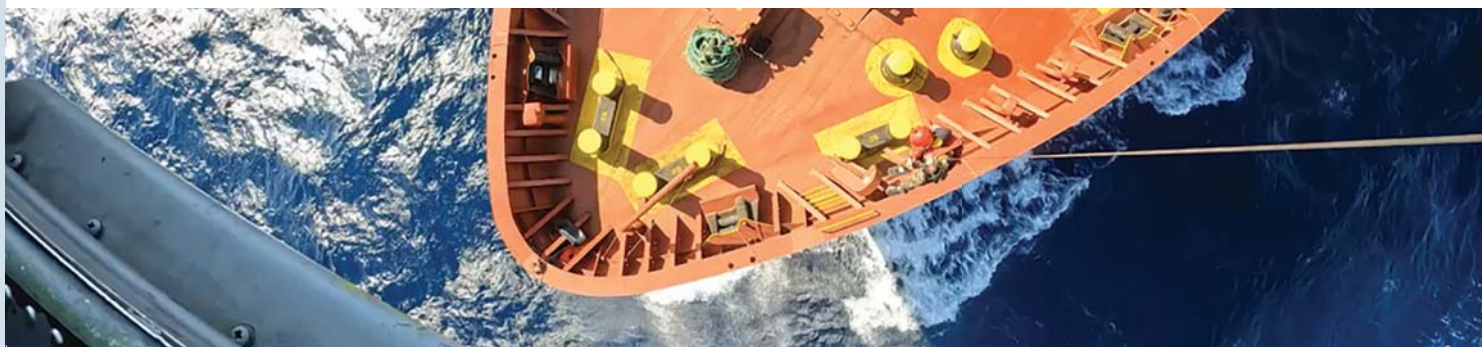
Ας ευχρηθούμε δύναμη και κουράγιο στην πολυαγαπημένη σύζυγό του και στην οικογένειά του. Αξίζουν συγχαρητήρια στην σύζυγό του που παραστάθηκε μέχρι την τελευταία στιγμή της ζωής του, στο κρεβάτι του πόνου και όχι μόνο...

Αιωνία η μνήμη στον συμμαθητή στο ΠΝ συνεργάτη και φίλο Κώστα Νικολούζο. Να είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει. Στο καλό αγαπητέ μας φίλο Κώστα πάντα θα σε θυμόμαστε όλοι εμείς οι φίλοι σου και όλοι όσοι σε γνώρισαν στην πολιτική σου ζωή. Καλό ταξίδι.

Εκτελούμε το θλιβερό καθήκον της δυσάρεστης περιοδικής ενημέρωσης...

Αυτοί που έφυγαν...

Βαθμός	Ονοματεπώνυμο	Ημέρα θανάτου	Έτος γεννήσεως
Πλωτάρχης (Ε) ε.α. ΠΝ	Ηλίας Φ. Κοντός	9 Μαρτίου 2025	1936
Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Ταβουλάρης	7 Ιουνίου 2025	1942
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Μιχαλίτσας	11 Ιουνίου 2025	1933
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Ιωάννης Ακρέπης	17 Ιουνίου 2025	1956
Ανθυπασπιστής ε.α. ΠΝ	Ευγενία Μούρτζη	17 Ιουνίου 2025	1971
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Μαυρίκος	18 Ιουνίου 2025	1945
Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Ευάγγελος Ιωάννου	23 Ιουνίου 2025	1960
Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Κωνσταντίνος Παρασκευόπουλος	25 Ιουνίου 2025	1944
Πλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Αθανάσιος Μητραντζούλης	29 Ιουνίου 2025	1943
Αντιναύαρχος (Μ) ε.α., ΠΝ Επίτιμος Διευθυντής Επικ. & Πληροφορικής ΓΕΕΘΑ και ΤΕ ΕΑΑΝ στις Νήσους Χίο, Ψαρά και Οινούσαι	Ιωάννης Βορριάς	1 Ιουλίου 2025	1955
Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Περικλής Γκέλης	8 Ιουλίου 2025	1942
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Ορέστης Χαλκικόπουλος	11 Ιουλίου 2025	1940

Από την τελετή ορκωμοσίας Νέων Σημαιοφόρων του ΠΝ και ΛΣ ΕΛ.ΑΚΤ στη ΣΝΔ. (27-06-2025)

Από την ορκωμοσία Νέων Δοκίμων Σημαιοφόρων. (27-06-2025)

Συνάντηση με κ. ΥΠΕΘΑ και κ. ΑΓΕΝ. (02-07-2025)

Από τον εορτασμό της Ναυτικής Εβδομάδας στον λιμένα της Αλεξανδρούπολης. (03-07-2025)

Τελετή Ορκωμοσίας Κελευστών 43ης σειράς στη ΣΜΥΝ. (09-07-2025)

Τελετή Ορκωμοσίας Νέων Κελευστών 43ης σειράς στη ΣΜΥΝ. (09-07-2025)

Από τον Εσπερινό στο πλαίσιο εορτασμού της Αγίας Μαρίας στην ΝΒΝΕ. (16-07-2025)

Από την Περιφορά της Ιεράς Εικόνας στο πλαίσιο εορτασμού της Αγίας Μαρίας στην ΝΒΝΕ. (16-07-2025)

Κατάθεση στεφάνου για τους Πεσόντες κατά το πραξικόπημα και την Τουρκική Εισβολή στην Κύπρο 1974. (19-07-25)

Μνημόσυνο υπέρ Αναπαύσεως των ψυχών των Αποδημησάντων ΑΞ-Υ/Ξ και Ναυτοπαίδων ΠΝ υπέρ πατρίδος το 1912. (27-07-2025)

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ - 23.7.2025
Σ/Ν Υπ. Εθνικής Αμυνας «Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας Ενόπλων Δυνάμεων – Σύσταση Ταμείου Ακινήτων Εθνικής Αμυνας και Φορέα Αξιοποίησης Ακινήτων Ενόπλων Δυνάμεων – Σχέδιο δράσεων για τη διαχείριση των στεγαστικών αναγκών των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων»

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ - 23.7.2025
Σ/Ν Υπ. Εθνικής Αμυνας «Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας Ενόπλων Δυνάμεων – Σύσταση Ταμείου Ακινήτων Εθνικής Αμυνας και Φορέα Αξιοποίησης Ακινήτων Ενόπλων Δυνάμεων – Σχέδιο δράσεων για τη διαχείριση των στεγαστικών αναγκών των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων»

Συμμετοχή Προέδρου στη Βουλή των Ελλήνων. (23-07-2025)

**Ένωση Αποστράτων
Αξιωματικών Ναυτικού
ΝΠΔΔ**

Ι. Παπαρρηγοπούλου & Π.Π. Γερμανού,
Πλατεία Κλαυθμώνος 105 61 Αθήνα
www.eaan.gr
Τηλ: 210-33.10.430,
210-33.10.431
e-mail: info@eaan.gr

**ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ**

Ταχ. Γραφείο
ΚΕΜΠΑ

Αριθμός Άδειας
517/92

ΚΩΔΙΚΟΣ 012037

